

TARASSUT

ÇANAKKALE ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ
EDEBİYAT SANAT KÜLTÜR DERGİSİ

Kitap, insan ruhunun anılaşması, kanatlanıp sonsuzluğa uçmasıdır. Ruhun yansımalarının en güzel şeklidir kitap. Kitap paylaşmak istemek, durağan ve edilgen olmayıp eyleme geçmek, direnmek, mücadele etmektir. Düşünce adamı ve ruh insanının, his, fikir ve alın terini mezarına götürmektense yüzyıllar sonrasına taşınması, ölümsüzlüğü seçerek, ideal / kâmil insan olmayı tercih etmesidir.

Toplumları hitaplar harekete geçirmiştir kabul, fakat kitaplar yönetmiştir. İnsanları kitaplar aydınlatmış, yüzlerini kitaplar güldürmüştür. Çağdaş dünyada, ülkelerin aydınlığı bir yılda basılan kitap çeşidine ve sayısına göre ölçülür olmuştur.

Kültürümüzde kitap sadece bir bilgi aracı ve kaynağı değil, sanat türü haline de gelmiştir. Yazısı sanat olmuş kitabın, süslemesi, kabı, baskısı, cildi sanat... Rafi sanat olmuş, kütüphanesi, rahlesi, okkası, diviti, mürekkebi, sanat... Kitap, huzur üflemiş ruhumuza, dirimize okunmuş, ölümüne okunmuş...

Kültürümüzde **"kitapsız"** olmak en ayıp ve onulmaz hata olarak kabul edilir. Hatta İslam kültüründe **"kitapsızlarla"** evlenmek bile yasaktır. Kitap, ömür yolcusuna rehberdir, insanın kullanım kılavuzudur. **"Kitaplı"** olmak bir avantaj ve övgü sebebidir.

b Kitaplı olmak, yüce hitaba muhatap olmaktır. Aşkın varlık tarafından ciddiye alınmak ve karşılıklı konuşmaya davet edilmektir. Kitap, okumak ve okunmaktır. İnsan doğunca **"kitaptan"** bir ad konulur, hayatı boyunca da **"kitapta yeri olan"** işler yapmaya çalışır. Ölünce ise yine **"kitaptan"** sorguya çekilir.

ü Bu ülkenin insanları, kitap medeniyetinin ve **"Oku"** emrinin muhataplığını kabul etmiştir. Evlerde, kütüphanelerde göz nurlarıyla yazılmış, çoğaltılmış milyonlarca kitabın, umman dalgalarının sessiz çığlıklarını dinleyerek büyümüştür insanımız. Bu kitapların gölgesinde yetişmiş, bu kitapların havasını soluyarak yücelmiştir.

T Bugün milyonlarca, üzerleri toz kaplamış kitap, sessiz hıçkırıklara boğulmakta, kütüphanelerin tozlu raflarında, gün yüzü görmeyen zindanlarında imdat beklemektedir.

a Tarassut, kitabın yol göstericiliğinde Yazarlık Okulu, Anadolu Mektebi, Evliya Çelebi Projesi... derken **"bir kitap, bir kalem, bir de mikrofon"** sloganıyla okuma, yazma ve anlatma eksenli kültür yolculuğuna devam ediyor.

U Rasathanemiz çalışıyor. İçinde dört kitap barındıran bir düzine Tarassut'umuz oldu. Kutlu olsun!

SAYI
12
ARALIK / 22

Bozkırın Bilgesi
Cengiz Aytmatov

Okulun İlk Müdürü
Habip BADEM'in Dilinden
Çanakkale İmam Hatip Lisesi

İÇİNDEKİLER

Diderot Etkisi /
Hüseyin ŞENGİL 3

Cengiz Aytmatov'un Eserlerinde Anne Karakteri /
Panel Sunusu
Hilâl DURMAZ 05

Cengiz Aytmatov'un Eserlerinde Cengin İzleri /
Panel Sunusu
Müberra DURAN 07

Cengiz Aytmatov'un Hayatının Eserlerine Yansıması
ve Yazarın Gözlem Yeteneği /
Panel Sunusu
Azize YILMAZ 09

Cengiz Aytmatov Kitapları /
Tarassut 11

Adsız / Hikâye
Ömer ÖNDER 13

Nurize Usonova ve Ayturgan Kudayberdieva ile
Söyleşi /
Azize Yılmaz-Eda Nur TURHAN 17

İz Bırakan Şehir Bursa / Gezi
Azize YILMAZ 19

Huzur / Hikâye
Ayşe Naz GÜVEM 20

Gözümün Nuru Namaz / Şiir
Betül Berra SAYIN 22

Atlâl / Anı
İclâl YILMAZ 23

Erenlerin Sağı Solu / Gezi-Araştırma
Muhlis Osman ŞENGİL 25

Hazan Sağanağı / Deneme
Sevde SEZER 28

Gökyüzü / Deneme
Beyda Sıla ÇAKIR 30

Bir Damlanın Kalbinden / Deneme
Elif Nur BÖCEK 32

Korkma / Anı
Gülsüm DOKUZ 33

Odalar / Hikâye
Nevanur KURT 34

Çanakkale İmam Hatip Lisesi / Anı
Habip BADEM 35

Arşiv Penceresinden
ÇAİHL Tarihçesine Bakışlar (2) / Araştırma
Hüseyin ŞENGİL 41

Okulumuzdan Haberler /
Tarassut 51

Kalp Mührü / Şiir
Eda Nur TURHAN 52

Diderot Etkisi

Günün en huzurlu anları sabah vaktine gizlenmiş galiba. Gün boyu karşılaşılan sorunlara geçmişin küllenmiş devasa yorgunlukları eklense de akşamki kadar yük gelmez insana bu. Geçmiş en dingin kafayla değerlendirip geleceğe dair en köklü önlemleri almak bu vaktin ürünüdür çünkü. Akşam “âh”lar eşliğinde dillendirilen problemlere yönelik alınan nihai kararlar sabah netleşir ve huzura erilir.

Nöbetçi, sabahın nurunda “harç bitti yapı paydos” anonsuna yakın, nöbetçi olduğu gece sürecinde karşılaştığı problemlere dair kafasında cebelleşen bin bir sorunun cevabını tekrar edip duruyordu. İçinde bulunduğu mekanizmanın her daim en aktif dişlisi olmaya çalıştığını, hiçbir zaman avare kasnak rolünü oynamadığını düşündü ilkin. Hesabını sorduğu bütün dayakları bizzat yediği aklına geldi sonra, cahille kavgaya etmeyip de edep vermeyi tercih ettiği için... Mümkünün ötesinde hızlı ve başarılı olmak için bütün “hıyararşileri” zorladığı herkesin malumuydu, ısrarla “her boyayı boyadık da fıstık yeşili mi kaldı” denilmesine rağmen...

Dert sahibiydi ve bu derdin takipçisiydi elbette. “Dostum, pazara git ve kendine bir dert satın al, bulamazsan gel benden ödünç al” diyerek çekilen dertlerin ulviliğinden dem vuruyordu Feridüddin Attar. Evet ama bir elinde hırs kibritini diğer elinde enaniyet barutunu taşıyan sapı bizden baltaların açtığı yaraları hangi ilaç kapatabilirdi ki?

Aforizmalar doğuran zihni çilelerine ortak ettiği Muallim, sürpriz yapıp rasathaneye ziyarete gelince çaylar bardağa, zihni konuşmalar ise kelimelere dökülmeye başladı:

- Anlayamıyorum, neden en büyük iyiliği yaptığımız, en

kaliteli eğitimi verdiğimiz ve en makbul projelere dâhil ettiğimiz çocuklarımız aleyhimize konuşmayı bir maharet sayıyor? Bu kadar nankörlük niye?

“Anlaşılmayacak bir şey yok bunda aslına bakılırsa” dedi nöbetçi çayını karıştırırken, sonra devam etti:

- Madde bakımından asrın atılımına muhatap olan gençlerimizin mideleri dolarken mana bakımından ruhları ve gönülleri aç kaldı. Tüm binaları, sıraları, laboratuvarları, kütüphaneleri doldurduk. Çok güzel boyalarla boyadık. Yatacakları yerleri konfordan geçilmez, yemeklerini kaliteden yenilmez hale getirdik. Cepleri doldu ama gözleri doymadı. Okuttuğumuz kitaplar bilgilerini arttırdı ama cahilliklerini gidermedi. Bilgi konusunda tüm imkânları önlerine serdik ama onu kullanmayı öğretmedik. İlim kazandırdık ama irfan veremedik. Öğrettik ama yaptırmadık, verdik ama istemedik.

Her şeyden önemlisi onlara bilgiden önce karakter kazandırmalıydık. Devrin büyük mutasavvıflarından birinin ifadesiyle “okullarda önce nefis terbiyesi dersi” verilmeliydi. İradelerini terbiye edemediğimiz gençlerimiz tercihlerini Haktan yana yapamadılar. Yapmaya çalışanlar ise çoğunluk karşısında komplekse kapıldılar ve “ben öyle değilim” mesajı vererek ezikliklerini gizlemeye çalıştılar sürekli. Etraflarında yer edinebilmek veya istilacı kültürden dışlanmamak için kendi kültür ve medeniyetine düşmanca ifade kullanmaktan çekinmediler. Böylece kendi canavarımızı eğiterek tahsilli ve eğitilmiş bir canavar haline getirdik. Bilgi gücünü elde eden canavarımız da bir süre sonra güç zehirlenmesine uğrayarak terbiyecisini yiyen aslana veya bakıcısını boğan yılanına dönüştü.

Oysa ilkokul ve ortaokuldan itibaren aile, çevre ve okul olarak önce karakter kazandırma, milli bilinç ve medeniyet şuuru verecek çalışmalar peşinde yorulmalıydık. Bilgi verilmeden önce nasıl, niçin ve nereye kullanması gerektiği öğretilmeliydi. Bilgi fayda vermeyecekse hatta sahibini ülkesine ve değerlerine düşman edecekse Cuma/5'ten başka ne anlama gelirdi ki?

Muallim, bu düşüncelere hak vermekle beraber biraz itiraz ettiği biraz da eksik bulduğu her halinden belli ima ile çayından bir yudum aldı.

- Haklısın da uzmanlarımız türeyen bu hilkat garibesinin bir eğitimin mi yoksa öğütümün ürünü mü olduğunu görmüyorlar mı?

Konuşmaktan dolayı içemediği için soğuyan çayını tazelemekle meşgul olan nöbetçi çayından derin bir yudum aldı.

- Vardır elbette olmaz mı? Sahaya inilmeden hazırlanan bir proje insanlara titr ve itibar kazandırabiliyor da sadra şifa olamayabiliyor işte. Masa başına geçirdiklerimiz masalarının önündeki hazırlanması gereken yığınla dosyalardan çok koltuklarıyla ilgilendiler. "Sevilmesi ve korunması gereken masa mıdır koltuk mu?" sorusundaki cevaplardan "b" şıkkını işaretlediler. Uzun süre o koltukta oturmak cehaleti giderdi ama gafleti de beraberinde getirdi. Koltuğun masada çalışmak için konulduğunu unutarak bir "koltuk sevdasına" "itibar çılgınlığına" ve "makam sarhoşluğuna" kapıldılar. Böylece "gafile kelam, nafile kelam" sözü gerçek oldu.

Oysa masanın başına geçmezden önce ne güçlü iddiaların sahipleri, ne ciddi projelerin mucitleriydiler... Sorumluluk sahibi olmazdan önce ideallerinden aldıkları enerji ve motivasyonla fikir, ruh ve eylemleriyle güçlü olanlar, enerji ve motivasyonlarını koltuklarından almaya başlayınca kendilerine güç veren fikir, ruh ve eylemlerini kaybettiler. Böylece fikir, ruh ve eylemlerinin hâkimi olanlar zamanla koltukların ve itibarlarının mahkûmu oldular.

Oturduğu mekânları ve makamları parlatmakla meşgul olmaktan çok, fikir, ruh ve eylemlerini güçlendirmeye çalışan uzmanlarımızın sosyoloji ile beraber coğrafyanın

şartlarını gözeterek geliştirilecekleri milli, bilinçli ve istikrarlı bir eğitim & kültür politikası ile "Türkiye Yüzyılı" hiç de zor değildir.

Muallimin bıyık altından gülerek "sus" işareti yaparken "cıs" demesi üzerine nöbetçi, nöbet süresinin bitmek üzere olduğuna dikkat çekmek için yükselen güneş huzmelerinden dolayı belli belirsiz seçilebilen duvardaki saati gösterdi. Bu arada radyodan Nesimi'nin "Zerrece tamahım yoktur şu dünya varına, rızkımı veren Hüda'dır kula minnet eylemem" dizelerini içeren bir şarkı çalıyordu.

.....

18. yüzyıl aydınlanma çağı düşünürlerinden Fransız filozof Denis Diderot'nun borç içinde olduğunu duyan Rus İmparatoriçesi Büyük Katerina, Diderot'nun kütüphanesini satın alır. 25 yıllık maaşını da peşin ödeyerek onu zor durumdan kurtarır.

Maddi durumu iyileşen Diderot'a bir dostu şık bir kadife sabahlık hediye eder. Diderot, giydiği şık sabahlığın verdiği keyifle çalışma masasına oturur. Ancak eski masanın yeni ve gösterişli sabahlığına hiç uymadığını fark eder. Aldığı yüklü paranın verdiği rahatlıkla yeni bir çalışma masası alır. Bu kez yerdeki eski halının sabahlığına ve masasına yakışmadığını görür. Mecburen yeni bir halı alır. Bu şekilde eski resimlerini, koltuğunu, duvar halısını, sandalyelerini kısaca evindeki her şeyi tamamen yeniler. Yeniler ama bütün parası da biter. Sonunda tekrar borçlanır.

İşte o zaman akli başına gelir. Kendisini nasıl bir tüketim çılgınlığına kaptırdığını anlattığı "Eski Sabahlığım İçin Pişmanlık" adlı bir yazı yazar. Bilinçli bir alışveriş düşüncesiyle yapılmayan ve ihtiyaç olmadığı halde alınan gereksiz şeyleri açıklayan bu tüketim sarmalından bahseden ilk kişi olduğu için anlattığı kavrama "Diderot Etkisi" adı verilir.

Diderot o yazısında şöyle söylemiştir:

"Eski sabahlığımın efendisi idim, yeni sabahlığımın kölesi oldum."

Cengiz Aytmatov'un Eserlerinde ANNE KARAKTERİ

Cengiz Aytmatov'un eserlerini okuduğumuzda herkesin aklına başka bir konu gelir. Kimileri kırgız kültürünü, kimileri yoksulluğu kimileri de savaşı düşünür. Benim ise ilk dikkatimi çeken “Anne” oldu. Anne... Anne aslında çok basit gibi görülse de çok kutsaldır. Tek görevi çocuğu dünyaya getirip ona yemek yapmak değildir. Bir anne çocuğu muhteşem konumlara da getirebilir, yolda vasıfsızca gezen bir adamada dönüştürebilir. Anne aileyi bir arada tutar. Birisinin annesi öldüğünde şu söylenir: “Annesi ölenin babası da ölür.”

Anne nedir denildiğinde herkes ilk baş kendi annesinden yola çıkarak bir şeyler anlatmaya başlar. Cengiz Aytmatov içinde annesi çok önemlidir. Annesi Aytmatov'a Rus yazarları ve Rus klasiklerini okuması gerektiğini söylemiştir. Aynı zamanda erken yaşta edebiyatla ilgilenmesini sağlamıştır. Aytmatov annesini şu cümlelerle anlatmıştır:

“Annem Nagima Hamzayevna Aytmatov da okuma yazma bilen, modern bir kadındı. Bu da benim başlangıçta çocuk edebiyatı olmak üzere, Rus kültür dili neticede Rus edebiyatı ile erken yaşlarda tanışmamı sağladı.”

Cengiz Aytmatov eserlerinde de “Anne” karakteri üzerinde bolca durmuştur. Beyaz Gemi adlı romanında da annesi ve babası olmayan bir çocuğun dertlerini ve tasasını ele almıştır. Çocuk her seferinde annesinin yokluğunu çekmektedir. Çocuğun annesi şehre gitmiş ve orada bir adamla evlenmiştir. Aslında anne çocuğunun yanında olmasını istiyordur ama hiçbir şey yapmıyordur. Annesi ve babası olmayan çocuğun tek ailesi dedesidir. Okuldan dönerken diğer çocuklara bakarak imrenir.

“Acıkmış olmalıydılar. Daha dışarıdayken, kendileri için hazırlanan yemeğin kokusunu alıyor, sevinç çığlıkları, heyecanları artarak pencereleri önünden koşup geçiyorlardı. Analarının gözleri de yoldaydı zaten. Anaların saçları başları karışık, yorgun-argın olsalar da, dudakları gülümsüyordu.”

Aynı kitapta yani Beyaz Gemi de sadece çocuğun anne özlemi çekmesini anlatmaz, evlât sahibi olmak isteyen Bekey Hala'nın hikâyesini de anlatır.

“Bekey halanın neşeli olduğu günler pek azdı. Çok defa suratı asık, kaşları çatık ve sinirli olur; öz bacasının oğlunu fark etmezdi bile. Akli pek başında olmazdı. Onun derdi ona yetiyordu zaten. Nine onun için: Çocukları olsaydı Bekey bambaşka bir kadın, Orozkul da bambaşka bir adam olurdu” diyor. Bekey Hala, yavrusunu kucağına alabilmek için türlü yollara başvurmuştur. Kışın kocasıyla beraber doktorlara gidip, çeşitli ilaçlar kullanmıştır ama hala çocuk sahibi olamamıştır. Bunun için kocakarı yöntemlerine başvurmayı bile düşünür.

Bekey Hala'nın çocuğu olmadığı için sürekli eşi ve nine tarafından baskı altında kalıyordu.

“Allah çocuk vermiyorsa suçum ne benim! Yeryüzünde koyun gibi doğuran ne çok kadın var, ben ise lânetlenmişim! Niçin, niçin? Neydi benim günahım da böyle kısır bırakıldım!” Bekey Hala'nın da dediği gibi *'Yeryüzünde koyun gibi doğuran birçok kadın var.'*

İşte bu kadınlardan bir tanesi de Cengiz Aytmatov'un Toprak Ana adlı eserinde ki Tolgonay'dır. Tolgonay'ın hikayesi ne Bekey Hala'ya benziyor ne de annesiz yavrucağa. Tolgonay savaşta cephe arkasında kalmış ve savaş zorluklarını çekmiş güçlü bir kadındı.

Tolgonay gençken bir delikanlıya tutulur ve evlenirler. Allah onlara üç tane oğul verir. Çok mutlu bir hayatları vardır. İlk baş oğlu Kasım'ı evlendirir ve hayatını gelini Aliman ile paylaşır. Ardından oğulları ve eşi askere çağrılır.

“Koyun gibi, her on sekiz ayda bir çocuk dünyaya getirmeye ne gerek vardı? Başkaları gibi çocuklarımı üç dört sene arayla doğursaydım ya! Belki o işler gelmezdi başıma. Hiç doğurmasam da olurdu. Ah yavrularım ah! Acılarınıza dayanamadığım için

böyle konuşuyorum, saçmalıyorum. Bir anayım ben, bir ana..."

Savaşın olduğu bir dünyada ise annenin sevdikleriyle beraber yaşaması imkânsızdır. Hayatta en çok sevdiği varlıklar ise kuşkusuz çocuklarıdır. Çocuklarının öldüğünü duyduktan sonra bile hemen kendini toparlamıştır, gelinine metanetli gözüküp destek olmuştur.

"Ağzından, yürek parçalayan, kulak delen bir sesle bağırdığını anlıyordum ama hiçbir şey işitmiyordum. Sağırdım! Ben de beni tutanlardan kurtulmak için çırpınıyordum ve o anda bir tek isteğim vardı: Koşmak, son hızımla, son gücümle onun yardımına koşmak."

Tolganaydan durumu farksız olan bir diğer anne, "Dişi Kurdun Rüyalarında"ki anne kurt Akbar'dır. Akbar yavrularını beslemek için canla başla uğraşmaktadır. Ama insanoğlu Akbar'ın elinden yavrularını alır. Sakın o kurt ne anlar annelikten demeyin. Akbar da her canlı gibi annelik iç güdüsünü sonuna kadar tatmıştır. Anne olmaya hazırlanan Akbar'ın duygularını Cengiz Aytmatov şu cümlelerle anlattı:

"Dişi kurt birden karnının büyüdüğünü, orada bir şeylerin canlandığını ve kımıldadığını hissetti. Akbar, bu hissi, ergin çağının ilk günlerinde, bir tavşanı yakaladığı zaman da duymuştu: tavşanın karnında görünmez yaratıkların kımıldadığını anlamış, bu tuhaf olay onu pek şaşırtmıştı, kulaklarını dikip, boğduğu dişi tavşana kuşku ile bakmıştı. Sonra da, yine kuşku içinde; bu görünmez yaratıklarla, tıpkı farenin yarı ölü fare ile oynaması gibi oynamıştı. Şimdi, o tür bir canlı ağırlığını hissediyordu. Varlığını böylece hissettiği o yaratıklar onun yavruları idi ve her şey uz içinde giderse on-on beş gün içinde dünyaya geleceklerdi. Ama henüz doğmadıkları için şimdi onun ayrılmaz parçası idiler."

Akbar bir annenin yapması gereken her şeyi yapacaktı: Diğer anneler nasıl çocuğunu koruyorsa o da çocuklarını canı pahasına koruyacaktı ama onun elinde olmayan nedenlerden dolayı evlatlarını kaybedecekti. İlk yavrularını av esnasında, ikinci yavrularını yangında, üçüncü yavrularını elinden alınması sonucunda kaybetmiştir. Bunlara neden olan ise maalesef insanoğludur. Yavrularının ölümünden sonra bir annenin feryadını görüyoruz.

"Acılardan gözleri dönmüş olarak inatla

dolaşıyorlardı ağulın çevresinde. En çok bağıran Akbar idi. Mezarlıkta ağıtlar söyleyerek hıçkıran dul bir kadın gibiydi..."

Gün Olur Asra Bedel romanında ki anne karakterlerinden ilki Adilbay'ın eşi. Adilbay'ın eşi çocuklarını çok güzel yetiştiren bir annedir. Abutalip'in eşi Zarife ise çocuklarıyla bolca ilgilenmiştir. Zarife hem çalışır hem de çocuklarıyla ilgilenir. Zarife istasyonda çalışmaktadır. İstasyonda sürekli stresli ve düşüncelidir. Şartlar ne olursa olsun dayanmaktadır. Ama eşi Abutalip tutuklandıktan sonra çocuklarının istikbalini düşündüğü için istasyonu terk etmiştir.

Başta bahsettiğim gibi bir annenin görevi sadece çocuğa yemek yapmak ve onu dünyaya getirmek değildir. Bir anne evlâdının "İlk Öğretmenidir". Evet, Cengiz Aytmatov'un bir diğer eseri ise "İlk Öğretmenim"dir. Annesi ve babası olmayan Altınay, Kırgız köyünde zorluklar içerisinde amcası ve yengesi ile birlikte yaşamaktadır.

Duyuşen bir köye öğretmenlik yapmak için gönderilmiştir. Duyuşen bir okul kurar. Ve evleri tek tek gezerek çocukları okula çağırır. Ama Altınay'ın yengesi onu okula göndermek istemez. Duyuşen zorda olsa ikna eder ve Altınay okula başlar. Anlatmak istediğim annesi olmayan yavrucağ hayatının her alanında zorluklarla karşılaşmıştır. Yengesi onu istememektedir, istese de zaten kendisi doğurmadığı için ne kadar onu sevip kollayabilir ki.

Elveda Gülsarı romanında üç tane anne karakteri görmekteyiz. Bunlardan birincisi Gülsarı'nın annesidir, ikincisi Caydar, üçüncüsü ise yavrusunu kaybeden devedir. Kitabın başlangıcında Gülsarı annesini kaybeder ve ona özlem duyar. Gülsarı annesinin sütünü ve annesinin kokusunu dünyada yaşamak için var olan diğer gereksinimlerle bir tutmaktadır. Yeryüzü ve gökyüzünün anne sütü ile eş değer olduğunu anlamıştır. "Dişi Kurdun Rüyaları"nda bahsettiğim gibi ister insan olsun ister hayvan olsun anne her zaman ve her şekilde annelik görevini yerine getiren kutsal bir varlıktır.

Caydar ise Tanabay'ın karısıdır. Hayat koşulları zordur. O da kocası gibi koyunlara gitmiş, ağır işler yapmış ama asla çocuklarını ihmal etmemiştir. Son anne karakteri olarak bozlakta geçen devedir. Yavrusunu kaybetmesinden sonraki acılarından bahseder.

Anne... Anne aslında çok basit gibi görülse de çok kutsaldır. Annelerimiz bizlerin baş tacıdır. Onları asla üzmemelim.

CENGİN İZLERİ

Cengiz Aytmatov'un Eserlerinde

İnsanların vatan uğruna bir adım attığı veya gelişmelerin çoğaldığı dönemlerde dünyaya gelen yazarımız, eserlerinde de bu tarz konulara sıkça değinmiştir.

Cengiz Aytmatov eserlerinde, halkın vatani uğruna yapamayacağı şey yokken bazı insanların yaptığı tezatlık doğrultusunda yaşama boyun eğen ya da itiraz etmeye çalışan iki kesimle karşılaşırız. Cengiz Han'a Küsen Bulut isimli eserinde bize gücün ne olduğu, ne denli değişebildiğinden bahsediyor yaramız. En büyük güçlerin iki kişinin yaptığı hatayla nasıl hasar alabileceğini görüyoruz.

Büyük güç sahipleri her zaman ne pahasına olursa olsun kendi mevkilerini düşünmelidirler. Kendi otoritesini hafife aldirmamalı ve gücünü düşürmemelidir. Bu tarihte de aynen böyledir. Gücünün ne denli şiddetli olduğunu göstermek bazen bir cana bazen iki cana mâl olabilir.

!Ama ne olursa olsun büyük güç her zaman insanın bilgeliğine ve donanımına bağlıdır.' cümlesini savunan kesim içinse güçle, bilgeliği karıştırmamaları gerektirdiğini çok iyi bir şekilde ayırt ettirmiştir Aytmatov'un bu eseri. 'Güç güçtür, bilgelik donanımdır.'

cümlesini savunuyor özellikle yazarımız.

Okuduğumuz Cengiz Aytmatov kitaplarına bir baktığımızda cengin, savaşın izleri pek çok yerde kullanılıyor. Sultanmurat'ın babası Bekbay, Almanlara karşı savaşmak için cepheye gidiyor, Toprak Ana'da, köylünün hepsi ordu için toplanıyor, Caynak isimli karakter herkesten habersiz cepheye gidiyor, Cemile'in eşi Sadık evlendikten kısa süre sonra cepheye gidiyor, Yüz Yüze kitabında Seyde'nin kocası İsmail evlendikten bir yıl sonra, yine aynı şekilde cepheye gidiyor. Bunlar benim bu konu hakkında düşündüğümde aklıma gelenler sadece. Yani genel olarak baktığımızda hemen hemen her kitapta bir cephe, bir ayrılık ve özlem var ama bunlar hiçbir zaman kitabın asıl yazılış amacı olmuyor. Bunlar, insanların çektiği sıkıntılardan yalnızca birisi olarak işleniyor ve aslında insanlara acı veren şeyde tam anlamıyla bu değil. Acı veren şey evlatlarının, eşlerinin cepheye gitmesi ve onları görememeleri veya özlemeleri değil hiçbir zaman. Çünkü mesele onlar için vatan oluyor başlı başına. Gidip dönememek var, gidip vatani kurtaramamak var. En sevdikleri ölüyor ama vatan kurtuluşa ermiyor, işte insanları üzen şey bu.

Erkek çocukların hepsi de cepheye gitmiyor tabii ki çoğunluk gidiyor küçükler bağda bahçede çalışıyor ailesine yardım ediyor ama hepsi aslında cepheye gitmek için hazırlanıyor ve en önemlisi onlarda bunun farkında. Ve her biri bundan gurur duyuyor.

Her askerin, Han'ın, Hükümdar'ın tek bir amacı yok aslında. Baktığımızda hepsinin amacı vatanmış gibi duruyor, çokta güzel duruyor ama tek neden vatan, değil. O gencecik yaşta cepheye giden askerlerin vatan, millet, bayrak, töre ve din uğruna bu beş husus uğruna savaştığını gözlemliyor yazarımız. Herkes canının payını alıyor. Evet, tek bir canla vatan kurtulmuyor, tıpkı tek bir kurşunla düşmanın ölmediği gibi ama herkes payını alırsa vatan şüphesiz kurtulur diyor yazarımız yine tıpkı birçok kurşunla vatanın asayışı sağlandığı gibi. Bakın asayışı sağlandığı, diyorum çünkü sizlerde biliyorsunuz ki düşman hiçbir zaman ölmez, düşmanın ne soyu tükenir ne suyu derler, yani her zaman bir yerde var olmaya devam ederler.

Töre de bir diğer etmendir bu konuda dediğim gibi, töre ve din, halkın temel direkleridir aslında baktığımızda. Kırgız yaşamının önemli kültürleri, çok önemli adetleri vardır. Ve bunların var olması her şeyden önemlidir o halk için. Her ne olursa olsun bir problem bir sıkıntı varsa bile o adet yerine getirilir o töre yaşatılır muhakkak. Yaşatılan her töre değişe değişe günümüze bir şekilde gelmiştir ama değinmek istediğim nokta şu; önem verdikleri şeyler çok esaslı şeyler aslında. Öyle, basit şeylere, önem vermiyorlar ve önem verdikleri şeylere de çok sahip çıkıyorlar.

O nların da zayıf noktaları bu işte. Dinleri ve töreleri... Her halkın vardır böyle canla başla sıkı sıkı bağlandığı kökleri. Geçmişten günümüze dek bunlar hiç bozulmadan korunmuştur. Aslında fark etmediğimiz ne kadar çok zayıf noktamız var. Biz fark etmesek de birçok dış etmen bunun farkında olur her zaman ve bunu bizim aleyhimize kullanmaktan asla çekinmez.

Yoksa başka ne şekilde o halkı yıkabilir ki? Fiziksel olarak savaş açsa nasıl yıkacak? Kadın oğlunu, vatan için şehit olsun diye yetiştiriyor zaten. Böyle bir halkı savaşla mı ezecek? Ateş ederim diyerek mi tehdit edecek mesela? Onlarda bunun farkında. Bu yüzden manevi olarak halkı çürütmeye yönelik adımlar atılıyor ve yazarımızda eserlerinde bunlara sıkça değiniyor.

Toprak Ana isimli kitabın en dikkat çekici kısmı bana göre, Caynak isimli karakterin savaş yerine kaçması. Kardeşlerini alıyorlar diye gidiyor biraz da ama kendine evde durmayı yakıştırmayıp gitmesi bile halkın cesaretini gösterir. Evde de durmuyorlar gerçi bağda bahçede geçiyor cephede olmayanların hali ama yine de cephedeki ortam bir başka. Köyde çalışıp cephedeki askerlere, ekmek olsun kazak, çetlik gibi yardımların gitmesi gerekiyor. Bir tarla boş kalsın demek askerlerden aç kalanın olması demektir. Bu yüzden yaşlanmış, eli ayağı tutmayan birçok kadın bile kendini zorlayıp ekinsiz tarlaya ekin yapıyor. Tohum alıyor konu komşudan, ekin dikeyor. Yani halkın hiç bir kesimi boş durmuyor, elinden ne geliyorsa onu getirmeye gayret ediyor...

Kısaca şöyle toparlamak gerekirse, bir devletin başında kim olursa olsun ister padişah ister hükümdar. Senin arkanda vatani için gözünü kırpmadan canını veren bir halkın varsa eğer senin korkacağı hiç bir şey yoktur. Cengiz Aytmatov kitaplarından çıkarılacak özellikle belirgin pek çok konu var. Ama okurken gençlerin en çok dikkat etmesi, feyz alması gereken kısım budur. Diğer pek çok şey önemli tabii ki ama geleceğe dair kalıcı izler bakmak gerekir. Bunu en kalıcı şekilde vatana, millete ve dine sahip çıkarak sağlanacağını düşünüyorum. Bu alanda da Cengiz Aytmatov eserlerini okumayı herkese tavsiye ediyorum. Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

CENGİZ AYTMATOV'UN HAYATININ ESERLERİNE YANSIMASI VE YAZARIN GÖZLEM YETENEĞİ

Bir topluluğa yazarların en önemli özelliği nedir sorusunu yönelttiğimde alacağım başlıca cevaplardan biri **“gözlem yeteneğinin bulunması”** olacaktır. Aytmatov da gözlem yeteneği takdir edilmesi gereken çok büyük bir yazar çünkü hemen hemen her kitabı bir gözleminden doğmuş yazarımızın. Mesela filme uyarlanmış olup Türk sinemasının klasikleri arasında olduğu için biz Türk halkının yakından tanıdığı Selvi Boylum Al Yazmalım romanının hikâyesinden bahsedelim. Aytmatov iş gereği uzak bir köye yolculuğa çıkıyor ve gece bir handa mola veriyor. Orada kendisi dışında konaklamakta olan, muhtemelen biraz da sarhoş olan iki kamyon şoförünün konuştuklarına kulak misafiri oluyor ve bunun sonucunda biz böylesine mükemmel bir hikâye ile tanışıyoruz. Bir başka verebileceğimiz örnek ise Yüz Yüze kitabının hikâyesi. Aytmatov bu kitapta asker kaçağı İsmail'in hikâyesini anlatıyor bizlere ama aslında bu hikâye gerçek bir hikâye, onun köyünün hikâyesi. Ve yine onun çok sevilen romanlarından olan hatta her ne kadar ben katılmasam da Fransız şair Aragon'un **“Dünyanın en güzel aşk hikâyesi”** dediği ve bu sayede de Aytmatov'a ilk büyük şöhretini kazandıran Cemile de gerçek bir hikâye. Bütün bunları değerlendirdiğimizde onun çevresinde olup biten hiçbir şeyi kaçırmadığını ve bunları en güzel şekilde kullanmış olduğunu görüyoruz. Ki bana kalırsa bir yazarın sahip olduğu en muhteşem yetenek bu olmalı.

Evet, Aytmatov'un inkâr edemeyeceğimiz mükemmel bir gözlem yeteneği var. Ama bundan ziyade benim asıl konuşmak istediğim konu onun hayatının, hayat hikâyesinin eserlerindeki yeri.

Bu konuyla alakalı genelleme yapmamız mümkün elbette. Hemen hemen bütün yazarlar eserlerine kendinden bir şeyler katar. Çünkü ortaya çıkarılan eserler kişinin birikimlerinin, tecrübelerinin, yaşadıklarının birer sonucudur, bunlardan doğar. Aytmatov'da yaşadıklarını, birikimlerini eserlerine aktarmıştır. Onun eserlerinde bulunan kendi hayatından izleri konuşurken özellikle iki unsurdan bahsetmeliyim. Bunlardan birincisi elbette yazarımızın babaannesi Ayımkan. Kendisi Kırgız gelenek ve göreneklerine oldukça bağlıymış. Aytmatov da babaannesinden masallar, türküler dinleyerek büyümüş. Bu sayede gelenek ve göreneklerine bağlı kalmış, onlardan beslenmiştir. Eserlerinde hep Kırgız kültürüne yer vermiş, ondan kopmamıştır. Her kitabı Kırgız kültüründen izler taşımaktadır.

Kırgız kültürü dediğimizde hepimizin aklına ilk gelenlerden biri Manas Destanı oluyor. Evet; Manas Destanı Kırgız halkının tarihini, kahramanlıklarını bugünlere taşıyan destan... Aytmatov da eserlerinde Manas Destanı'ndan, onun öneminden bahsetmiştir. Bazen sadece adı geçmiş olsa bile kitaplarında hep yeri vardır.

Kırgız Kültürü'nden bahsederken es geçemeyeceğimiz bir diğer konu ise göçebe yaşam tarzıdır. Kırgızların geçmişinde olan bu yaşam tarzından izleri Aytmatov eserlerinde de görmek mümkün. Göçebe yaşam tarzında özellikle hayvancılık ve atlar önem kazanmıştır. Aytmatov'un eserlerinden çok sevilen Elveda Gülsarı kitabı da bir atı konu almaktadır. Cins ve ünlü bir yorga at olan Gülsarı'nın doğumundan ölümüne kadar olan hayat hikâyesi üzerinden bir mesaj vermiştir Aytmatov bizlere bu eserinde. Ve yine aynı eserde hayvancılık faaliyetlerini de görmek mümkün.

İkinci unsur ise II. Dünya Savaşı'nın etkileri. Savaşın zorlu şartlarında yetişkin bütün erkeklerin cephede olması sebebiyle onların yapacağı görevleri çocuklar ve gençler yerine getirmiştir. Hal böyle iken Aytmatov da cephe gerisinde bir takım görevler yapmıştır. Özellikle Rusça okuyup yazabildiği için kendisine ölüm haberlerini iletme görevi verilmiştir. Bu sayede acıyı oldukça yakından gözlemlemiş ve bunu en güzel şekilde eserlerine aktarmıştır. Eserlerinde cephede yaşananlardan ziyade cephe gerisindeki acılara yer vermiştir. Bunun en büyük örnekleri ise Erken Gelen Turnalar ve Toprak Ana kitaplarıdır. Aytmatov Toprak Ana kitabı ile cephe gerisinde verilen mücadeleyi özellikle kadınların durumunu ve mücadelesini en güzel şekilde anlatıyor. **“Erken Gelen Turnalar”** da ise aynen Aytmatov'un da başına gelmiş olduğu gibi bir grup çocuk okuldan ayrılıp aslında yetişkinlere düşen bir görevi yerine getirmeye mecbur kalıyor. Cepheye erzak yetiştirilmesi için ekim yapılması gerekiyor ancak bunu yapabilecek kaynaklar yetersiz ve bu görevi yerine getirecek kişiler de cephede olduğundan bu görev yaşları hala küçük olan gençlere düşüyor.

Bir yanda Kırgız Kültürü diğer yanda ise II. Dünya Savaşı'nın izleri... Aytmatov eserlerine

baktığımızda bu iki unsurdan da etkilendiğini oldukça net görüyoruz. Üstelik eserlerini hem Rusça hem Kırgız Türkçesi ile yazıyor oluşu da bunu kanıtlar nitelikte.

Aytmatov'un hayatından eserlerine yansımış olan bir diğer şey ise küçük yaşında kaybettiği babasına olan özlemi. Yazarımızın babası Töreku Aytmatov o daha 9 yaşındayken Kırgız Türkçesini savunduğu için Stalin tarafından halk düşmanı ilan edilmiş ve beraberinde birçok insanla birlikte katledilmiştir.

Aytmatov eserlerinde babasını özleyen o çocuğu bizden saklamamıştır. Erken Gelen Turnalar 'da, Cengizhan'a Küsen Bulut'ta, Cemile'de... Hikâye bunun üzerine olmasa bile hikâyenin bir yerinde hep vardır o babasını özleyen çocuk.

Bu konuyu noktalamadan önce konumu tamamlayıcı nitelikte olan Editör Erkan Şimşek'in Aytmatov hakkında söylemiş olduğu sözlerine değinmek istiyorum. Şimşek; **“Bir daha hiç kimse Cengiz Aytmatov gibi yazamayacak çünkü bir daha hiçbir çocuk 1928'in Şeker Köyü'nde dünyaya gelmeyecek. O bir dönemdi geldi geçti ama Aytmatov hiçbir şeyi kaçırmadı etrafında dönen her şeyi yakaladı ve öyküleştirdi.”** demiş bir konuşmasında. (Kelimeler ve Şeyler –TRT2) Aytmatov'u Aytmatov yapan bu bütün şartların bir daha bir araya gelmesi mümkün değildir. Aytmatov çok fazla acıya maruz kalmış ancak bunu en güzel şekilde kullanarak bizler için bu denli önemli bir yazar haline gelmiştir. Konuşmamı kendisinin Oğulla Görüşme hikâyesinden bizlere nasihat niteliğindeki sözleriyle sonlandırmak isterim.

“İnsan ol, oğlum! Nereye gidersen git, insanlığını yitirme! Her zaman insan olarak kal!”

Her daim insan kalabilmek temennisiyle...

Yeni yazar,

Yeni kitap,

Yeni dünyalar...

Cengiz Aytmatov'un kitaplarından hayatımda ilk defa okudum. Acaba dili ağır bir dil mi yoksa önyargısız yaklaşabileceğim bir kitap mı diye düşünmedim değil.

Aytmatov'un dili sade, akıcı ve anlaşılır bir dil. Ben "Toprak Ana" kitabını 2 günde okudum. İnsan kitaba başlayınca kendini durduramıyor şahsen benim öyle oldu. Gözüm acımaya başladığı zaman bıraktım. Gerçekten benim için sürükleyici bir kitaptır.

"Toprak Ana" kitabında karakterlerin doğayla haşır neşir olduğunu rahatlıkla görebiliyoruz. Aslında bu doğayla birliktelik Aytmatov'un kendi hayatından geliyor. Aytmatov kitapta kendi doğasından ayrılamıyor. Tam bir bozkır çocuğu olduğunu rahatlıkla çıkartabiliriz.

Hani kitaplar hakkında toplumun bağrından kopup gelmeli derler ya işte "Toprak Ana" tam da böyle bir kitap. Karakterleri ve olayları yazarken doğadan ayırmamış ve samimi bir dille yazmıştır. Hatta karakterlerine isim verirken Kırgızistan isimlerini vermiştir. Doğayı bu denli kullanan bir yazarın zamanı belli olur mu? Aytmatov'un zaman kavramı ekinlerin hasat zamanı veya ekilme zamanı şeklindedir. Yani Aytmatov Kırgızistan'ın bağrından kopmuş bir Anadolu insanıdır.

Kitabı irdeleyecek olursak hayvanların her dönemlerde olduğu gibi o zamanlarda da simgesel bir nitelik taşıdığını görürüz.

İnsanların uğraşlarına baktığımızda tarımcılığın ön planda olduğunu yani geçim kaynaklarının tarımcılıkla sağlandığı çıkarımına varabiliriz.

"Toprak Ana" kitabını ve Aytmatov'u bu denli övdükten sonra kitapta en çok beğendiğim yerlerin nereleri olduğunu söylemezsem olmaz. Kitapta Tolgonay'ın bir umut da olsa oğlu Caynak'ı bekleyişi ve karakterlerin arasındaki güçlü sevgi bağları benim en çok beğendiğim yerlerdi.

Kitabı günümüz ve geçmiş arasındaki bu köprü göreviyle kullanırsak eski insanların kıt kanaat geçinmelerine rağmen şükür ve sabrı unutmayışları ve bizim şuanadaki bunca nimetlere rağmen şükretmeyişi beni üzdü. Zaman akıp geçtikçe sadece zaman geçmiş olmuyor insanlardaki birçok değeri alıp götürüyor maalesef. *Naime Çakır*

Bu eseri en iyi özetleyen cümle, her ne olursa olsun dünyevi sıkıntılarımızdan kurtulabileceğimize inandıran bir kitap olduğunu söylemektir.

Sağlığında kıymeti bilinmeyip, öldüğünde kıymete binen karakterimizin ölümü ve defnedilirken arkadaşının çektiği sıkıntılar ve hissettiği duygular ile başlıyor romanımız.

Yedigey isimli karakterimizin cepheden döndükten sonra tren istasyonunda çalışması ve orada şehit olması onun bulunduğu bölgenin de suçlarını taşımakta. Coğrafya kaderdir, cümlesiyle de uyum sağlayabilir. İnsanların makineleşmesinden, robotlaşmasından yakınan Aytmatov eserinde de bizlere bundan bahsediyor.

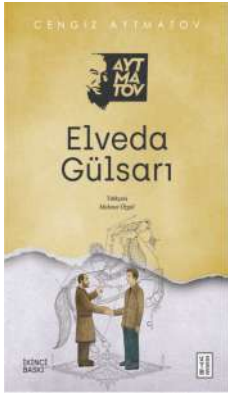
Asıl romanı anlatırken bir yandan da makineleşen uzay çağındaki insanları gözler önüne sererek arasındaki farkı bizlerin yakalamasını sağlıyor. Daha da doğrusu asıl romandaki insanların bulunduğu çağın bir kaç yıl sonraki halleri de denebilir. Aytmatov bu tarzıyla makineleşen bizlere bir kaç gün sonraki halimizi gösteriyor. Bizlere ayna oluyor.

Yedigey, ölen arkadaşı Kazangap'ın cenazesini, mezar yerine götürürken hayatında yaşadığı tatlı veya acı fark etmeksizin bir bir anılarını aklından geçiriyor. İşte o gün Yedigey için 'Asra Bedel' bir gün olur. Kitabın ismi de mantığı da buradan geliyor. *Müberra DURAN*

Yeni yazar,

Yeni kitap,

Yeni dünyalar...

“Karanlık bir gece ve yolun ortasında kalmış iki can : yaşlı bir adam ve yaşlı, bitik bir at...”

Eser, cins ve ünlü bir yorga olan Gülsarı'nın yaşamıyla başlarken aslen Tanabay'ın hayatını konu alır. Devrime inanan Tanabay'ın yaşadığı zorlukları ve çektiği sıkıntıları anlatan eser, savaşın zorluklarına , geride bıraktığı izlere ve Kırgızların yaşamına da değinmekte.

Üstelik eserde Kırgızlara ait sözler de (atasözü, deyim vb.) cüzi bir miktarda da olsa bulunmakta . Aşına olduğumuz kültürden farklı tarzda barınma ve benzeri yaşamsal faaliyetleri betimlemesi yazarın hayat sürdürdüğü toplum hakkında az çok fikir sahibi olmamızı sağlıyor.

Anlatım açısından sade bir biçime sahipken bir yandan da terimsel ifadelerle sıkça yer verildiğini belirtmek isterim . Özellikle son bölümleri oldukça akıcı bir biçimde yazılmış. İlk bölümlerde, esere adını veren Gülsarı'nın yaşamı hakkında bilgi verilirken son bölümlerde ise Tanabay'ın yaşadığı hayal kırıklıkları ve zorluklardan bahsediliyor.

Hemen her insanın hayatında kıymet verdiği, yaşam boyu yanında olmak istediği kimseler vardır. Tanabay da yaşamında kendini yalnız bırakmayan Gülsarı'ya karşı aynı hisleri beslerken Gülsarı'nın kendinden uzaklaşması gerektiği gerçeğiyle yüzleşmek için zorlu bir mücadele verir. Verdiği mücadele umutsuzlukla sonuçlanırken Gülsarı sahibine karşı beslediği saf sevgi ve bağlılığı sonucu Tanabay'a dönmekten vazgeçmez. Bir gün tekrar beraber olacakları umuduyla O'nlu günleri tahayyül etmeye devam eder...

“Ama bu bir hayaldi artık. İnsan ömrünün yarısı böyle hayallerle, düşlerle geçiyordu işte ... Eda Nur TURHAN

İnsanın isteyip de yapamayacağı şey yoktur der büyüklerimiz. Peki insan sevdiğine gitmek için neler yapabilir? Ya da neleri göze alamayacak noktaya gelir? Bu soruların cevabına bir kitabın başında ve sonunda olmak üzere cevap vermeyi denedim. Şunu fark ettim ki kitabın sonunda bırakın sorulara cevap vermeyi kafamda cevaba dair cümle dair toparlayamaz oldum. Bu kafa karışıklığı anlamsızlıktan

olmadığını belirterek şunu söyleyebilirim ki kitabın sonunda karakterlerin yaşadıklarını düşünmek sanki o soruya sözlü cevap vermişim de kendi kafamda münakaşasını yapıyormuşum gibi hissettirdi.

Bir şeyi çok fazla istediğimizde önümüzdeki engellerin çokluğunun farkına varmayışımız size ne anlam ifade ediyor? Hani deriz ya insani duygular vardır belirli anlarda hep aynı duyguları gösteririz diye. Bu iki cümle arasında tezatlık kadar belirli olmasa da aslında insani duygular yaşanan olaylarla beraber oldukça değiştiğini görmekteyiz. Üzücü bir haber aldığımızda adı üstünde hepimiz üzülmürüz değil mi? Belki de bizi üzen aslında olayda üzülmemiz gereken şeyse? Biraz daha açık anlatmak gerekirse bizlerin birer mutlu edici haber aldığımızı düşünelim...

Öylesine uzun süre beklediğimiz, haberin gelmesi için ölesiye can attığımız şeyin olmasını bekleriz. Ve sonunda olur. Ama sizi bekletmeden olur. Bu olayın gerçekleşmesi için fazla beklememiş ve kolayca ulaştığımızdır. O çok beklediğiniz haber gelir istediğiniz olur ve üzerinden birkaç gün geçtikçe yavaş yavaş unutursunuz ve artık eski heyecanımız kalmaz ve o şeyin değerini unutursunuz. Yeni olaylara yelken açmak istersiniz ama artık yaşayacakları harfiyen biliyorsunuz. Gelip geçici bir heyecan...

Peki ya o şey sizi epey bekletse, bu sefer geldiğinde gözümüzde daha da değerlenmez mi? Tabi ki bu duruma değişik bir açıdan bakarak şunu diyenlerde olacaktır, 'Beni fazla bekleten olaylara karşı tahammülüm kalmaz ve hevesim kırılır'. Yeterince isteyip istemediğinizi kontrol edin derim. İlk başta hevesiniz kırılrsa da zaman geçtikçe değerini anlamaya başlayacaksınız.

Demek istediğim şeyi anladığınızı biliyorum elbet ama kısaca açıklamak gerekirse kendimce şunu diyebilirim, insani duyguları yaşanan olaylardan, başımıza gelen musibet veya güzel olaylardan ziyade bizi etkileyen şeylerin ufaklığına ve fark edilmeyişine bakın. Güzel haberin birkaç gün gecikmesi, arkadaşımızla göz göze gelince bize gülümsememesi ya da yere gözünün biraz fazla odaklanması...

Mükemmel çizilmiş bir eserin küçücük bir siyah noktayla mahvolmasını mı örnek versem yoksa zamanın biraz hız sınırını aşmış olmasını mı? *Müberra DURAN*

ADSIZ

Ramazan Bayramı gelmişti. Köye gitmişim. Kırathanede oturmuş, arkadaşlar ile muhabbet ediyorduk. Köyde sadece köyü, köyden vazgeçemeyecek denli seven yaşlılar kalıyordu artık. Bayramlarda orta yaşlılar, ailelerini de yanlarına alıp, genelde bir gün süren ziyaretler için gelirlerdi.

Çayımı bitirmiştim. Kırathanenin sahibi Akdeniz ağabeye bana bir tane mıkır yollaması için seslenecektim. Ağzımı açtım ama sözlerim ağzımın içinde, dudaklarım ise açık kaldı. Kırathanenin kapısından içeriye giren elmacık kemikleri çıkık, çekik gözlü, sıska, kambur bedeni ve sırtındaki kaftana benzeyen şey, başındaki uzun, beyaz, üzerinde kültürel işlemler bulunan, keçe olduğunu sandığım şapkası ile oldukça enteresan görünüyordu bu aksakallı. Asasından destek olarak yürüyebiliyordu. Elini yüreğine götürüp bastırdı. Alçak, hırıltılı ve kalın sesi ile “*Selamun aleyküm.*” diyerek bir derviş edası ile bizi selâmladı. Hep bir ağızdan “*Aleyküm selam emmi!*” diye, pek yüksek olmayan bir tonda bağırdık.

Kırathanenin en ıssız köşesindeki masaya oturdu. Kime baksam çehresinden anlıyordum ki, herkes ihtiyarın nereden geldiğini, kıyafetlerinin ne anlama geldiğini merak ediyordu. Sormak istiyorduk. Yeltenemedik hiçbirimiz. İnceden ince ihtiyarı süzüyor, bizi fark etmesin diye gözlerimizi kaçıırıyorduk. Mekânda hüküm süren taş hareketsizliğini Akdeniz ağabey bozdu, “*Ne alırsın ağam?*” dedi ihtiyara. İhtiyar, gözbebeklerini yukarıya doğru yönlendirdi, göz kapaklarını kapattı biraz, başını hafifçe yukarıya doğru kaldırdı ve elini yüreğine bastırdı. Elini çekerken de başını öne eğdi, gözlerini kapattı. Sanıyorum ki, iç dünyasına daldı. “*Eyvallah.*” dedi Akdeniz ağabey. Bundan sonra bir gürültü başladı. Konuşmaya başladık. “*Bi' tane mıkır gönder ağabey!*” diye seslendim Akdeniz ağabeye. Daha iki laf edemeden geldi mıkırım. Seri adamdır Akdeniz ustam. Bir çay kaşığı şeker atıp karıştırmaya başladım. Kaşığın bardağa çarpmasıyla oluşan şakırtıdan dolayı etrafımdan kopmuş olmalıyım ki, diğer kişilerin baktığı yerde bir şey olduğunu fark etmedim.

Dönüp herkesin baktığı yere baktım. Gördüm ki, aksakallı ihtiyar; elindeki tahtadan mı yoksa kilden mi yapıldığını anlayamadığım müzik aletine üfleyerek ve üzerindeki deliklere kimi zaman parmaklarını bastırarak, kimi zaman parmaklarını deliklerden çekerek ruhu dinlendiren türden bir ezgi icra ediyordu. Hepimiz pür-sükûn onu dinlemeye başladık. Duygulanmamak, hüzünlenmemek elde değildi.

İhtiyar, ezgisini icra ettikten sonra herkes coştı. Tebrik bildiren sözler ediyorlar, gülüyorlardı. Bence, ben; herkesten daha çok merak etmişim, elindeki müzik aletini. Sordum,

“*O öttürdüğün şey ne emmi?*” diye.

Uzulca başını bana çevirdi ve “*Adı çopo-çoor, çamurdan yapılır.*” dedi.

Ne ile yapıldığını öğrenmiş oldum.

“*Ya bu şapka, bu cübbe; ne iş bunlar?*”

“*Kırgız Türklerindanim ben. Kafamdakine 'ak kalpak', sırtımdakine ise 'çapan' deriz.*”

Adam Kırgız Türküymüş. Kırgızistan'dan buralara gelmiş olmalı. Öğrenmeliyim!

“*Adın ne, ne için buradasın?*” diye sordum.

“*Adım Temir, kırk iki yıldır Türkiye'deyim. Yaşım seksen sekiz. Ne için burada olduğum, uzun hikâye...*” “*Anlatır mısın, Temir ağabey?*”

Adamın benzi attı, gözleri açıldı birden. Su içirdik, soluklandı biraz. Kendine geldi.

“*Anlatırım, zor da olsa anlatırım...*” dedi ve söze başladı.

“*Anamın söylediğine göre 1933 yılının aralık ayında,*

Oş'ta bir köyde doğmuşum. Biz, aralık ayına “jeltoqsan” deriz. Benden dört yaş büyük bir ağabeyim vardı, Janıbek. Kız kardeşim vardı bir tane de, benden üç yaş küçüktü. Mirzagül. Babam, bize aşık oyunu oynamayı öğretmişti. Ağabeyim ile beraber iken hep aşık oynardık. Ayrıca, babam bize hep Issık Göl'den bahsedirdi. Anlatımı o denli nitelikliydi ki, ağabeyimin içinde ve benim içimde bir Issık Göl aşkı peyda olmuştu. Mirzagül de bize dahilmiş.

Babam, çocukken Issık Göl'e gitme fırsatı yakalamış, defalarca gitmiş. “*Suyu ne tatlı, ne de tuzlu; ama oldukça soğuk. Sınıra yakın bir alanda, etrafında dağlar var.*” derdi.

Kararımız kesindi. Oraya gidecektik ağabeyimle. Olacak iş değil. İki çocuk; biri yedi, diğeri on bir yaşında. Yürüyerek Oş'tan Issık Göl'e gideceğiz. Ben akıl edemedim de, ağabeyim nasıl akıl edemedi diye hâlâ şaşıyorum. Anama ve babama bahsettiğimizde gideceğimizden, şaka yapıyor olduğumuzu zannedip güldüler. Bizi, sadece Mirzagül ciddiye almış.

Evden gündüz vakti çıkmayı düşündük ağabeyimle. Sanki nasıl gideceğimizi biliyoruz ya... Köyden kente yolların, vardığımızda bir yerde işe girip bir miktar para kazanır, otobüsle gider ve geri geliriz diye düşünüyorduk. Evden kimseye söylemeden çıkacaktık. Çıkarken, Mirzagül geldi birden ve

“Ben de geleyim.” dedi.

Dudağı gülümsüyor, gözleri ise acılı ve mahzun bakıyor gibiydi. Kabul etmedik elbette, tutturdu sonra “Geleceğim!” diye. “Amaan, ne olacak ki? En fazla iki haftaya geliriz.” dedik ve Mirzagül'ü de aldık yanımıza. Issız ve soğuk bozkırlarda yürümeye başladık.

Yolda, önce Mirzagül dedi “Eve gidelim.” diye. Bunu demesiyle ondan güç alarak;

“*Evet ağabey, eve gidelim. Göle nasıl gideceğiz ki?*” dedim. Ağabeyim, şiddetli bir ses ile çıkışı verdi

“*Bir işe başladıysan, bitireceksin!*”

Bir şey diyemedik. Onun da bizim gibi düşündüğü belli oluyordu. Eve gitsek, anam ile babama ne yüzle bakacağımı bilemediğinden böyle demiş olmalıydı.

Tabii olarak yürüdükçe yorulduk. Bozkır hayatı da zordur. Soğuk bile soğur orada. Bir tepenin eteklerinde dinlenmeye başladık. Mirzagül, uyuya kalmıştı. Biz ise hayaller kurup birbirimize anlatıyorduk. Gün batıyordu.

Ansızın, heybetli adamlar sökün etti. Karşımızdaydılar. Bize doğru koşuyorlardı. Birkaç dakika sonra gelmiş olsalar, ağabeyim ile ben de uyuyor olacaktık. Biraz daha yaklaştıklarında anladım ki, Rus askerleriydi bunlar. Ağabeyime seslendim, “*Kaçalım!*” diye. Seslenmem ile koşmaya başlamam bir oldu. Ağabeyim ne gelenlerin kim olduğunu, ne de dediğimi anlamamış olacak ki; olduğu yerde duruyordu. Mirzagül de onun yanındaydı. Koşarak, en yakınımızdaki uzak tepenin ardına saklandım. O an kaçmamalıydım! Bekledim, bekledim, bekledim... Korkuyordum. Daha da bekledim. Saatler geçmiş olmalıydı. Kardeşlerimin yanından ayrıldığım yere gittim. Gittiğimde, etrafta kimse yoktu.

Ağladım sadece, yapabileceğim başka bir şey yoktu. Dümdüz yürüyerek olduğum yere varmıştık, dümdüz geriye doğru gitmeye başladım. Bazı tepeleri katmazsan işin içine, bozkırın her yeri aynıdır. Belki de fark etmeden sağa, sola saptık. Bilmiyorum.

Nasipte varmış demek, köye ulaştım. Gece olmuştu. Eve gittim, kapı kapalıydı. Üzerimde ne anahtar var, ne bir şey. Yalnızca, cebimdeki aşık kemiklerim.

Muhtemelen, en fazla yirmi dakika bekledim. Anam ile babam geldi. Sarıldılar bana, ben de onlara sarıldım. Ağladık. Olanları anlattım. Anama ve babama artık nasıl bakacağımı bilmiyordum. Sanki; o evde dinlenmek, o evin yemeğini yemek bana haram olmuştu.

Evde duramazdım artık. Dört yıl daha kaldım evde. Babam artık ümidini yitirmişti. Kardeşlerimin öldüklerini ve bunun sebebinin Issık Göl'den çok bahsettiği için kendisi olduğunu düşünüyordu. Anam ise hiç böyle düşünmemişti. Eve gelirler bir gün umuduyla yaşıyordu. Artık benim yaşım on bir idi. Yaşıyorlarsa ağabeyim on beş, Mirzagül sekiz yaşında olacaktı. Evden kaçtım. Bu defa da kimseye hiçbir şey söylemedim.

Köyden kente gittim. Kafamda kalpak, sırtımda çapan, omzumda heyben ile. Dört yıl boyunca, kente nasıl gideceğimi öğrenmeye çalışmıştım. Köyden geçen kamyonlardan birini durdurup, beni de kente götürmesini istedim. Bir miktar para verecektim şoföre ama kabul etmedi. İşin başında beni aracına almayı da kabul etmedi. Bir yalan uydurdum, hatırlamıyorum.

Kamyonda, adam ile hiç konuşmadık. İyi mi ettim yoksa kötü mü ettim, onu düşünmeye başladım. Ailemi yasa boğduğum kesindi. Benim içinde bulunduğum durum ise acıydı. Hâlâ bilmiyorum; iyi mi yaptım, yoksa kötü mü?

Kente vardığımızda bir devlet kurumuna gitmeyi düşündüm. Kalabileceğim bir yer sağlarlardı illaki, onlarla konuşamayacak olsam da. O zamanlar ne olduğunu bilmediğim bir yere gittim, hâlâ bilmiyorum. İçerideki kadın bana Rusça bir şeyler söyledi. Anlamadım, suratına bön bön baktım. Oturduğu yerden kalktı, yanıma yaklaşır başımdan kalpağımı aldı. Hiç tanımadığım bir yerde olduğumdan hiçbir şey yapamadım. Kadın gitti. Beklemeye başladım, belki birilerini çağırmıştır diye. Beklerken anamı, babamı, kardeşlerimi düşündüm. Ne kadar beklediğimi tahmin de edemiyorum bundan dolayı.

Asker mi, polis mi, bekçi mi anlayamadığım üç adam geldi. Bir tanesi benimle konuştu, Kırgız Türkçesi ile. Adımı ve yaşımı sordu. Beni bir yere götürdüler sonra.

Yetimhane mi, bir kuruluşun şubesi mi anlamadım. Vardığımızda heybemi ve çapanımı aldılar. Çizmelerimi çıkardılar. Bana bir uşanka, bir redingot, bir çift iskarpın verdiler.

Bir odaya götürüldüm. İçeride sekiz tane ranza vardı. Ve görünüşlerinden Türk olduklarını anlayabildiğim çocuklar. Sekiz ranzadan iki tanesi boştu. Bir tanesine yerleştirildim. Okula yazdırıldım. Dersler Rusçaydı. Zamanla Rusça öğrendim. Mecburî olarak bir Rus gibi yaşıyordum ama aslımı asla unutmamıştım. Kesinlikle Türklüğümü, İslâmlığımı korumalıydım. Korudum da, Allah'a şükür.

Okul bitince direkt olarak bir askeriyeye temizlikçi olarak gönderildim. Orada bir odada kalmaya başladım. Tek temizlikçi bendim. Bütün askeriyeyi ben temizliyordum. Bir komutan vardı. Suratı bir Kırgız'ın suratına benziyordu. Bir gün yanına vardım. Rus dili ile sordum,

“Senin adın ne?”

“Janıbek Raskolnikova” dedi.

Ağabeyimdi bu. Gördüğüm her an, hep onu izlemiştim. Âdeta asimile olmuş, Ruslaşmıştı! Belki, zünnar bağlamış bile olabilirdi. O an, kim olduğumu söyledim direkt.

“Ağabey.” dedim. Ona sarıldım. Gözyaşlarım, şelale oldu. Yadırgadı hareketimi. Kızgınca baktı. Beni ittirdi, omuz silkti. Azarladı.

Ağlamaktan uyuyamadım, bütün gece. Belki de o an kaçtığım için kısa süreli bir kin besliyordu bana. Birkaç gün sonra yine konuşacaktım onunla. O günü beklemek çok zordu. Beni her gördüğünde bir değişiklik oluyordu

hareketlerinde. Bir gayız vardı içinde.

Onunla konuşmak için yanına gittim bir gün. “Ağabey!” demem ile suratıma bir tokat yemem bir oldu. Tekrar “Ağabey!” dedim. “Söyle!” diye haykırdı. “Konuşalım.” dedim. “Seninle konuşacağım yok benim!” dedi. Yanından ayrıldım. Başka bir vakit, tekrar gidip konuşsam mı diye düşünmeye başladım. Hava kararınca kadar düşündüm. Sonra yattım. Kısa sürede uykuya daldım. Bir rüya gördüm. Keçe bir Kırgız çadırının içindeydim, uzanıyordum. Doğrulup bağdaş kurdum. Sonrasında, birden yine uzandım. Bir güç, beni yere sermiş gibi hissettim. Çadırdan içeriye anam ve babam girdi. Nefesim kesilir gibi oldu. Mütemadi olarak nefes almaya çalışıyordum ama alamıyordum. Anam ile babam, yanıma gelip eğildiler. Suratıma bakarak konuşmaya başladılar. Anamın ağzı açıldı önce

“Andolsun, onların söyledikleri şeylerden dolayı göğsünün daraldığını biliyoruz.”

Babam devam etti “Rabbinin rızasına ermek için sabret.”

Ve anamın son sözü ile uyandım

“Şüphesiz, güçlükte beraber bir kolaylık vardır.”

Hiç zorlanmadan uyandım. Yataktan kalktım. Pencereden dışarıya baktım. Tan ağrıyordu. Ne yapacağımı düşündüm. Ağabeyimin askeriye den çıkıp şehre gittiği bir vakit, izin alıp ben de gidecektim.

Defterleri karıştırdım gizlice, bazı görevlilere sordum; çıkacağı günü öğrendim. Aynı gün dışarıya çıktım. Peşine takıldım. Beni fark etmemesi için, dışarıda taktığım kapüşonumu takmadım. Onun yerine uşankamı taktım. Sıradan vakitlerdekenden farklı bir yürüyüşle yürüyordum.

Bir tren garına vardım onu takip ederek. Bir yere oturup beklemeye başladı. Ben ise volta atıyordum etrafta. Bir tren geldiğinde oturduğu yerden kalktı, kendine çeki düzen verdi. Trenden bir kadın indi. Sarıldılar. Kadının yüzünü göremedim. Düşündüm, “Ağabeyimin eşi mi bu kadın, yoksa Mirzagül mü?” diye. Takip ettim onları. Varoş tarzı bir sokağa, orada da ne olduğunu anlayamadığım bir yere girdiler. Hâlâ düşünüyorum, girdikleri yerin ne mekânı olduğunu. Birinin evi olacak gibi durmuyordu. Bana en mantıklı gelen düşüncem, oranın bir meyhane olması.

Oradan askeriye ye gittim hemen. Odama daldım. Ellerim, ayaklarım buz kesilmişti.

“O Mirzagül müydü acaba, acaba mey içiyorlar mı?” sorularını kendime defalarca sordum. İhtimallerle boğuştum.

Uyuyamadım, iki gün. Aynanın karşısına geçip, elime bir taş alıp, aynadaki yansıma vurdüğümde etrafa saçılacak ayna parçalarını alıp bedenime onlar ile resimler çizsem ne denli acı çekecekse bedenim; işte o denli acı çekiyordu zihnim.

Üçüncü gün uyuyabildim. Tekrar bir rüya gördüm. Çok etkilendim. Babaannem ile mescid gibi bir yerdeydik. İki katlıydı.

Babaannem elinde bir sepet tutuyordu, sepetin içinde de meyveler vardı.

“Gel, ona meyve götürelim” dedi. Bir şey demedim, baktım sadece. “Konuşsana oğlum.” diye ekledi. Bunu demesiyle, elimde bir sepet meyve beliriverdi. “Götürelim.” dedim. İkinci kata çıktık. Bir duvarda renkli bir kilim asılıydı. Önünde dönen bir sandalye, onun önünde de bir masa vardı. Ve sandalyede birisi oturuyordu. Mütevazı bir oturuşu vardı. Tek parça, beyaz, etekleri diz kapaklarının üzerine uzanan bir kıyafeti ve beyaz bir pantolonu vardı. Çehresi parlıyordu. Etrafa ışık saçıyordu. Kim olduğunu göremedim. Karşısına geçtik babaannem ile. Biz hiçbir şey yapmadan, o konuşmaya başladı.

“Andolsun, onların söyledikleri şeylerden dolayı göğsünün daraldığını biliyoruz. Rabbinin rızasına ermek için sabret. Şüphesiz, güçlükle beraber bir kolaylık vardır.”

Korkuyla uyandım. Sabırsızlaşmıştım. Rüyamda, bana, sabırlı olmam söylenmişti. Ne yapacağımı bilemedim. Sabir ederek zorluklara kanat gerersem, dertlerimle güreşirsem saadete erecektim belki de. Yapamadım. O gün kaçtım oradan, Türkiye'ye.

Askeriyeden çıktım. Kaçak yollarla gidecektim. Bir an önce aralarından sıyrılmak istediğim Sovyet binaları; şehrin soğuşuna soğuk, esrarına esrar, kasvetine kasvet katıyordu. Kanunlara aykırı yollarla Türkiye'ye gitmek için yola çıktım. Bir Kırgız da vardı yanımda, Atabek. Türkiye'ye giderken beraberdik. Yasa dışı yollar bizi bir araya getirmişti. Bana bir çopo-çoor hediye etti, nasıl çalınacağını öğretti.

Yıl 1979

Türkiye toprağına ilk defa Cebeci'de ayak bastım. Oradan Sakarya'ya gittim. Sakarya'da yaşayan Kazak

Türkleri ile yakınlık kurdum. Bana ak kalpak ve çapan hediye ettiler. Bana “Tarihî Edirne Kırkpınar Başpehlivanlık Güreşleri”nden bahsettiler. Çok istedim, gidip izlemeyi. 1979 yılının güreşleri yapılmıştı. 1980 yılında muhakkak gitmeliydim.

1980 yılında da gidemedim! Çünkü bir hata sonucu otobüs biletimi Edirne'ye değil, Biga'ya almıştım. Karaçalı köyünde indim. Köye geldiğimde yorgundum. Kıraathaneye daldım. Bir adam beni evine davet etti. Gittim. Bana ciğer, ayran, çay ve su ikram etti. Bu yüzden, her bayram belki onu görürüm umuduyla köy kıraathanesine gelirim. Ama onu hiç göremedim ilk görüşümden sonra.

Biga'nın çok köyü olduğunu işittim. İki tanesine daha gittim. Nusratiye'ye ve Güleçköy'e. Nusratiye'de Boşnaklar baskındı. Bir hafta o köyde kaldım. Boşnakların dili hakkında bir şeyler öğrendim. Konuşurken Türkçeleri yetersiz kalıp Boşnakça konuşmaya başlardı bazen. Güleçköy'de Ayhan adlı biri ile tanıştım. İmamdı. Bana dinî dersler verdi. Altmışlı yaşlarındaydı. Geçmişte; dört ay Fransa'da, iki ay Almanya'da imamlık yapmıştı. Altı ay da Edirne'de imamlık yapmış. Edirne, iyi bildiği bir yerd. Güreşleri onun ağzından dinlemek de ayrı güzeldi. Bir yıl sonra Edirne'ye taşındım. Altı defa Kırkpınar Er Meydanı'na güreşleri seyretmeye gittim. Bir fabrikada çalışmaya başladım.

Birçok insanla tanıştım. Ama hiçbirine gerçek adımlı söylemedim. İnsanlar beni “**Temir**” diye biliyorlardı. İnsanlar, benimle konuşurken Temir ile konuşuyorlardı. Ben ise kendimle konuştuğumda, Mağcan ile konuşuyordum. Geçmişimi unutmak için önce adımlı unutmalydım. Kendime “Temir” demeden önceki üç gün, adsız olarak yaşamaya çalıştım. Mağcan değildim ben. Gerçek adımlı unutana kadar, geçmişimi unutamayacağım. Belki; size anlattığım gibi başkalarına anlatırsam, bunları yazarsam unutabilirim. Zihnimin derinliklerine daha da çok kazırım belki. Bilmiyorum...

Temir, daha doğrusu Mağcan ağabey “*Bilmiyorum*” deyip sözlerini sonlandırdı. Sonra yutkund. “*Selamette!*” dedi ve çıkıp gitti.

Mağcan ağabey, köye bir daha gelmedi.

Nuriza Usanova ve Ayturghan Kudayberdieva ile

Söyleşi

Gittiğimiz her yerde faydamıza olacak şeyleri kaçırmamayı, değerlendirmeyi kendine görev edinmiş gençler olarak Bursa'ya Anadolu Mektebi programı kapsamında yapmış olduğumuz gezimizde farklı farklı yerlerden birçok güzel insanla tanıştık. Bu güzel fırsatı da kaçırmayıp Kırgızistan'dan ülkemize gelmiş iki güzel insanla bir söyleşi gerçekleştirdik. Bizim keyifle gerçekleştirdiğimiz bu söyleşimize sizlere de keyif vermesi temennisiyle dergimizde yer verdik. Keyifli okumalar.

Öncelikle bize kendinizi tanıtır mısınız?

A.K: Merhabalar, benim adım Ayturghan Kudayberdieva. Kırgızistanlıyım. Lisansımı Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde Türkoloji Bölümünde okudum. Yüksek lisansımı Balasagunlu Yusuf Kırgız Milli Üniversitesinde okudum. Şu an üniversitede çalışıyorum.

N.U: Merhabalar, ben Tacikistanlıyım ama kendim Kırgız'ım. Adım Nuriza Usanova. Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde eğitim alıyorum. Gazetecilik bölümü 4.sınıf öğrencisiyim.

Eğitiminiz ve burada bulunmanızın, aynı zamanda bizim sizinle iletişim kurabilmemizin sebebi Türkçe biraz da. Türkçe'ye neden merak saldınız?

A.K: Ben aslında küçükken Türkçe öğrenmeyi çok istemiştim. Türkçe film ve dizileri seyretmeyi çok severdim. Sonra şansımıza Kırgızistan Türkiye

Manas Üniversitesi çıktı. Burslu kazandım ve hazırlık okudum. Hazırlıkta orada 1 yıl sadece 4 saat Türkçe öğreniyoruz ve zaten Türkçe ile dilimiz aynı, Kırgızca Türkçe kelimeler aynı. Şimdi Kırgızistan'a gitseniz insanlar hemen hemen Türkçeyi öğreniyorlar yani 1-2 ayda hızlı öğreniyorlar. Orada zorluk çekemezsiniz Türkçe dilinden dolayı.

N.U: Ben de aynı şekilde küçükken Türkçeyi çok seviyordum, çok öğrenmek istiyordum. Çok şükür Manas Üniversitesini kazandım, bu bana şans oldu. 1 yıl hazırlık okudum ama Türkçeyi çok çabuk öğrendim bir de odada hep Türk arkadaşlarım ile kaldım. Onlarla hep Türkçe pratik yaparak, konuşarak, film izleyerek daha çabuk geliştirdim.

Kendi ülkenizin yanı sıra Türk kültürüne sahip bir ülkeyi daha ziyaret etme fırsatınız oldu. Varsa önceki Türkiye seyahatlerinizi de göz önünde bulundurarak iki ülke arasında fark ettiğiniz benzerlik ve farklılıkları aktarır mısınız?

A.K: Ben ilk önce başka ülkeye Türkistan'a gittim. Kazakistan'ın Türkistan şehrine gittik.

Orada Ahmed Yesevi Üniversitesine gittik ve oraya Türkler, Ruslar ve bütün Türk dünyası geldi. Türkiye'den, Azerbaycan'dan geldiler ve birbirimizle Türkçe konuştuk birbirimize kültürümüzü anlattık. İkinci kez Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde okurken Mevlana Değişim Programı ile Türkiye'nin Edirne şehrine başvurduğum. Sonra orada Trakya Üniversitesinde burslu okudum ve orada da kültürümüzü yani Türkiye kültürünü Kırgızistan kültürünü deneyimledim. Orada bir dönem kaldım ve sonra Kırgızistan'a geldim. Bu Türkiye'ye ikinci gelişimdi.

N.U: Türkiye'ye ilk kez geliyorum. Okumak için gelemedim ama Anadolu Mektebi Programı ile ilk kez geldim. Başka hiçbir yere gitmedim.

Size o zaman şöyle ikinci bir soruyu yönelteyim, Türkiye hakkındaki ilk izlenimleriniz neler oldu?

N.U: Yani gerçekten çok güzel bir ülke eğitimi okulları her şey çok güzel. Aslında hepsi aynı da Türkiye'de okuma projeleri, okuma kapsamı daha yüksek diyebilirim.

Ülkelerin geçmiş tecrübe ve deneyimleri ile oluşan, kendine has, kimliğini yansıtan atasözleri deyimleri ve özlü sözleri vardır. Sizin ülkenizde sık kullanılan sevilen bu tarz sözler var mı, varsa bunlar neler?

A.K: Benim kendi alanım Türkoloji olduğu için tabii ki biz orada derste atasözlerini Kırgızca ve Türkçe olarak karşılaştırıyorduk. Çokça benzer atasözleri deyimleri bulabiliriz. Meselâ Türkiye Türkçesi ile “*Davul bile dengi dengine*” atasözü var. Kırgız Türkçesinde ise bunun karşılığı diyebileceğimiz “*Ten teni menen tezək kabı menen*” sözü var.

N.U: Benim çok sevdiğim ve fayda veren söz ise Cengiz Aytmatov'un “*İnsan olmak, her gün insan kalmak*” sözü. Bu çok önemli benim için. Çünkü insan her gün kendisini insan olabilmek için kontrol etmeli. Bu sözü çok seviyorum.

Burada sizlerle birlikte olmamıza, tanışmamıza vesile olan program bir okuma

projesi kapsamında ve bizim dergimiz Tarassut da bir edebiyat kültür dergisi. O halde kitap konuşmadan ayrılmak olmaz. Sizlerin okuduğu, sevdiği Türk yazarlar var mı? Sevdiğiniz kitaplar neler oldu?

A.K: Ben Edirne'de Trakya Üniversitesinde okurken Yeni Türk Edebiyatı'ndan Yüksel Topaloğlu Hocamız Türkiye Türkçesi ile yazılmış eserler verdi ve orada ilk kez ben Namık Kemal'in İntibah eserini okudum, o eseri beğendim. Ahmet Mithat Efendi'nin Felatun Bey ve Rakım Efendi eserini okudum. Oradan çok güzel bir ders çıkardım. Bu eseri okurken şöyle düşündüm Batının iyi şeylerini almak lâzım tabii. Batının kötü şeylerini almayıp iyi şeyleri almalıyız kitaptan bu dersi çıkardım.

N.U: Ben zaten bu Anadolu Mektebi Projesine katıldım ve bu projedeki Türk yazar Mustafa Kutlu'yu çok seviyorum ve onun kitaplarını daha çok okuyorum. Onun bütün kitaplarını okudum ve oradan umut ve şükür hakkında makale yazdım. Gerçekten insanın umudu hiçbir zaman üzmemesi gerekiyor. Geç olur belki ne olursa olsun umudu üzmemelim. Bir gün her şey umut ile gerçekleşir. Bir de Orhan Pamuk'u seviyorum onun bir eserini Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesindeki bir hocamız Kırgızca'ya çevirmişti.

Sizin ülkenizin yazarlarından bizlere önerebileceğiniz kitaplar var mı?

N.U: Cengiz Aytmatov'u zaten biliyorsunuz onu tüm dünya biliyor. Ben Nurjigit Kadyrbekov'u okumanızı tavsiye ederim. Çünkü o güzel kitaplar yazıyor. Onu size öneririm, onu okuyun.

A.K: Ben de arkadaşşıma katılıyorum. Cengiz Aytmatov'u bütün Türk dünyası değil bütün dünya biliyor. Bu programda Sami Güçlü Hocamızla konuştuğumuzda Sultan Raev adında bir yazar olduğunu ve onun Cengiz Aytmatov'un ardından geldiğini söyledi. Yani Cengiz Aytmatov gibi büyük bir yazar olacağını düşünüyor. Ben de öyle olacağını düşünüyorum çünkü onun eserleri çok güzel. Kırgızca adı Cancaza olan bir eseri var ve Türkçe'ye çevrildi.

iz bırakan şehir bursa

İnsan hep bir arayıştadır. Özellikle bizim yaşlarımız bu arayışların en yoğun yaşandığı dönemler bana kalırsa. Kendimizi bulma, nereye ait olduğumuzu bulma, neyi sevdiğimizi, neyi istediğimizi bulma... Bunların hepsi oldukça zorlu arayışlar. Ben kafamın bunlarla dolu ve oldukça karışık olduğu bir dönemde kendimin ve bununla birlikte aramanın yanlışlığının farkına vardım aslında. Bulma çabasından sıyrılıp bir şeye atıldığımda fark ettim arayışımın ne denli gereksiz olduğunu. Ne demiş Mevlana *“Güzel günler sana gelmez, sen onlara yürüyeceksin.”* İyi niyetlerle yola koyulduğumda yolun ne denli güzellikler getirdiğini. Aslında marifetin delicesine aramak değil de o ilk adımı atmak olduğunu anladığım gün kendimi bulmaya, yolumu bulmaya yaklaştım ufak adımlarla. Sonrasında önüme çıkan her şey doğru yerde olduğumu ve doğru şeyleri yaptığımı anlattı bana. Bu hislerimi kâğıda dökecek kelimeleri bulmam ise Bursa'nın bendeki etkisi olmalı.

Evet Bursa... Yeri bende hep başka olacak o güzel şehir...

Güzel düşünülmüş oluşların içinde bulunmak bana hep güzel hissettirmiştir. Anadolu Mektebi de benim için tam olarak böyle bir şey. İçinde bulunmaktan keyif aldığım, bana iyi gelen, doğru yerde ve doğru şeyleri yaptığımı hissettiren bir proje.

Çok sevdiğim bu projenin Bursa'da gerçekleştirmiş olduğu programına katılma fırsatım oldu geçtiğimiz eylül ayında. Her dakikası hatta her saniyesi verimli 5 gün geçirdim Bursa'da. Birçok şehirden birçok insan tanıdım, birçok yeni şey attım heybeme. Tek bir noktayı bile kaçırmamak için not defterimle gezip telaşla not tuttum

bu 5 gün boyunca. Çünkü biliyordum kaçırdığım tek bir saniyenin sadece bir saniye olmadığını.

Paneller, geziler, söyleşiler, sanatsal faaliyetler ve daha birçok güzel şeyi barındıran bir programdı. Gerçekleştirilen yazar panellerinin büyük çoğunluğu okumuş olduğum yazarlar değildi aslına bakılırsa. Ancak onları dinlemek merakımı, okuma isteğimi arttırdı. Yapılan gezilerle Bursa'yı anladım ve onu hissettim en güzel şekilde. Söyleşilerde oldukça değerli isimlerle bir araya geldik ve en güzel şekilde istifade etmeye çalıştık onlardan. Konserin ve tiyatronun ise yeri çok ayrıydı. Otobüsle bir yerden başka bir yere giderken gerek benden büyüklerimle gerek yaşıtımla yapmış olduğum 5 belki 10 dakikalık o kısacık sohbetler bile çok şey kattı bana. Diyorum ya her saniyesi oldukça verimli diye işte kastettiğim tam olarak bu. Bursa'da nefeslendim.

Bursa anlaşılması, görülmesi, sevilmesi gereken bir şehir; benim bu güzel şehirle ilk karşılaşmam böyle bir sebeple oldu ve iyi ki de oldu umuyorum ki son olmaz.

HUZUR

Omzumdan taşmış yükler, üstüme binen sayısız sorumluluklar ve altında kalmaya boyun eğmiş ben. Omzumu silkelesem de düşse keşke bu keder, bu umutsuzluk. Keşkeler içinde boğulurken düşünmeden bir gün bile geçiremememin acısı boğazımda düğüm olmuş yutkunmama engel. Omuzlarımdaymış gibi bir hissiyat veren fakat zihnimde düğüm olmuş olan bu şeyler nedir bilmem. Vatan sevgisi mi, yoksa bu sevginin bana verdiği ağır sorumluluk mu yük olmuş düşüncelerime, sorumluluk başarısızlığa dönüşürse korkusu veyahut en basitinden ölüm. Asker olmak zordur fakat en dayanılmazı, evini sevdiğin için asker olmaktır.; ya beceremezsem, halledemezsem, başa çıkamazsam endişesi asla yakanı salmaz, sen de yakanı salamazsın çünkü ipi saldıgın an Azrail tutar bıraktığın ipin ucunu.

Oturduğum ağaç dibinden sendeleyerek kalktım bir omzumda sorumluluklarım, bir omzumda tüfeğim asılıyken. İki üç adım ötemde bir er ve Yüzbaşı hararetle bir şeylerden bahsedip merak duygumu arttırıyorlardı. Yavaşça yaklaşım sohbetlerine dâhil olmaya çabaladım. "Savaş..." diyor Yüzbaşı. "Zamanı geldi..." diyor er şaşkın ve sorgulayıcı bakışlarıyla. Duymak istemiyorum o an bunları, karşımda hiç düşünmeden ölüme gönderilen küçük oğlanları varken hiçbirine ikinci şansın verilmeyeceğini bilmek canımı acıtıyor, nefes almamı zorlaştırıyor. Aralarından bir oğlana çarpıyor gözüm, ağlamaktan gözleri şişmiş uyku mahrumu gözleriyle bir kedi edasıyla etrafta gezdiriyor gözlerini. Okuyorum gözlerinden korktuğunu, korkudan aklını yitirdiğini. Öyle derin bakıyor ki üç senedir kendime yasakladığım yaşlar istemsizce dökülüyor gözlerimden birer birer... Yaklaşıyorum yanına yavaşça, ürktükten korkarak.

"Neden ağlıyorsun?" Cevabını bildiğim soru

ağzımdan dökülüyor. Başka ne diyebilirdim, bir insan -ölüme gönderilen bir insan- nasıl avutulabilirdi ki?

Çocuk cevap vermiyor, orada öylece güneşin batışını izliyoruz gözlerimizde kuruyan yaşlarla. Ardından fisıldar gibi konuşuyor sanki kendine anlatmak istercesine.

"Fedakârlık..." diyor burnunu çekerek.

"Korkaklık yapma Ömer, Vatan'ın uğruna yapacağın bir fedakârlık için korkmamalısn. Eğer olur da ölürsen içindeki huzur ile öleceksin. Annen, baban, Vatan uğruna akacak kanların. Sevdiğim şeylerden infak edinceye kadar asla iyiliğe eremem. Her ne infak edersem, şüphesiz Allah onu bilir. Ya Rabbim, ben canımı infak ediyorum. Vatan'ım uğruna canım feda, son nefesime kadar, sonuna kadar..."

Duyduğum cümleler beni olduğum yere çiviliyor, benden yaşlarca küçük bir çocuk böylesine derin düşünürken nasıl oluyor da benim sığ düşüncelerim bana bir intihar halatı oluşturuyor? O an kendime acıyorum. Cahilliğimin, acemiliğimin farkına varıyorum. Yanımda isminin Ömer olduğunu duyduğum çocuğun sırtını sıvazlayarak konuşuyorum.

"Vatan uğruna canımız feda Ömer'im, düşüncelerin kalbime ışık tuttu. Bundan sonra her ikileme düşüp düşüncelerimde kaybolduğumda dediklerini düşüneneceğim. Emin ol ki bugün burada bana da kalbime ışık tutarak büyük bir fedakârlık yaptın. Sana söz veriyorum bu fedakârlığın karşılıksız kalmayacak..."

Sakinleşmişliğin huzuruyla kalkıyorum ve çadırıma girip saatin belirsizliğine aldırmandan derin bir uykuya dalıyorum.

Yüzbaşının bağırsaklarıyla uyanıyorum.

"Korkakstınız, hepiniz korkak, kendini düşünen, sorumsuz veletlerin tekisiniz!"

Öfkesinden köpüre köpüre konuşuyor, ses tonu ve aşağılayıcı bakışları fermuarını araladığım çadırın içinden bile delici. Önce kafam sonra bedenim olmak üzere sindiğim yerden ayrılarak Yüzbaşının göz hapsine giriyor sorgulayıcı ve çoğunlukla bitik bakışlarım ile yüzüne bakıyorum. Hafiften sola doğru kıvırdığı dudağıyla tekrardan konuşmak için o zehir akan ağzını aralıyor.

"Şunlara bak, şu bakışlara bak. Gözlerine ruhunun cesedi yansıyor. Yaşayan birini savaştıramazsın İrfan, özgürlük ne demek bilirler, ellerinde mumlar ile özgürlüğü arar, verilen emirleri sorgularlar. O saatten sonra hiçbir işe yaramazlar. Şu yerde üstüne bastığın değersiz otlara dönüşürler birden. Fakat... Ölü birini savaştırmak daha kolaydır."

Ne zaman yaktığımı bilmediğim sigarasından son bir duman daha çekip botlarıyla değersiz dediği otlara karıştırıyor izmaritini.

"Ruhu ölmüş biri özgürlüğün ne demek olduğunu hatırlamaz, sorgulamaz. Seni bu kadar sevmemin nedeni de bu, herkes buraya geldiğinde ruhu ölmeye başlar ancak sen en başından beri ruhun ölü bir şekilde nefes alıyordun. Söylesene İrfan, bu yaşında ruhunu böylesine çürüten şey nedir, ruhunun katili kim?"

Çenem kasılıyor, botlarımın topukları bastığım toprağı eşeyerek mezarımı kazıyor. Oraya kelimelerimi, içimde kopan fırtınaları gömüyorum sessizce. Bir şey diyemez, konuşamazdım. Öyle de yapıyorum, botlarımla açtığım mezara tüm çığlıklarımı doldurup başımı eğerek uzaklaşıyorum oradan. Azarladığı çocuklar çadırlarına dağılıyor birer birer. Bitmişliğin verdiği halsizlik ile ağacın dibine çömüyorum. Yarım saat, bilemedim bir saat sonra ot kırılma sesleri eşliğinde bir çift bot giriyor kadrajıma. Karanlıkta gözlerinden tanıyor, yavaşça yanıma oturmasını bekliyorum. Yine sessizce bekliyoruz, batırdığımız Güneş'i

doğurana kadar.

1 Mayıs Sabahı İçinden çıkılamayan karmaşa.

Bir köşede Kuran-ı Kerim okuyan, haykırarak dua eden askerler. Diğer köşede ise sayısız alınan can, sonsuz gelen bir kan gölü.

Çıglıklar... İçten atılan çaresizliğin son yudumu çığlıklar.

Savaş başlamış, artık kimilerine tozpembe olan hayat şu saniyeden sonra kan kırmızısına bürünmüştü. Bileğimin son gücüne kadar deniyordum, bizim kitabımızda kaybetmek yoktu, Çanakkale geçilmezdi. Soluksuzca nişan almaya devam ederken gözüm ortada kalmış yaralı bir askere kaydı, hemen ardından ise peşinden koşarken bir kere bile tereddüt etmeyen diğer askere. Daha yanına bile yaklaşmadan canından olmuştu, endişesine yenik düşüp kendini korumayı unutarak canını da unutmuştu.

Dikkatim dağıldığı sırada cephe ortasında kalmış bedenim tanıdık inleyişiyle kafamı çevirip olduğum yere çakıldım. Ömer... Kanayan bedeniyle öylece yatıyor belki de son nefeslerini veriyordu. O an beynime dolan anılarda verdiğim söz zihnime bir bıçak gibi saplandı. Bir sözüm vardı ve bu sözü yerine getirecektim. Biraz önce laf ettiğim askerin yaptığını yaparak kendimle çelişirken hiç tereddüt bile etmeden yerde kıvranan bedene doğru koştum. Haykırarak getirdiğim kelime-i şahadetler gözyaşlarıma karışırken belki de bir mucize oldu. Bilinci kapanmış bedeni kucağıma alıp son gücümle koşarken sayamadığım kadar kurşun yedim sırtıma. Fakat hiçbiri tarafından yere serilmedim, en azından Ömer'i bırakmadan önce. Hemşirelerden birine teslim ettiğim bedenim ağırlığı kollarımdan kalktığında olduğum yere yığıldım. Gözlerime sahip çıkamazken hayatımın en huzurlu anını yaşıyordum. Sonsuz uykuma dalarken düşündüğüm tek şey Ömer'in ilk paragraflarıydı.

O gün İrfan belki de en huzurlu uykusuna daldı, çünkü biliyordu ki hem Ömer'e verdiği sözü tutmuş, hem de Vatan'ı uğruna kanını dökmüştü.

GÖZÜMÜN NURU NAMAZ

Cebrail (a.s.) aldı peygamberimizi yanına,
Vardı çevresi mübarek Mescid-i Aksa'ya.
İsra, Miraç derken geldi üç büyük hediye,
Oldu canım Peygamberim İmam-ül Enbiya.

Tâ miraçtan, kutlu mekânından müjdelerin,
Beytullah'tan katına davet gelince Rabbinin,
Beş vakit namaz farz kılındı Müslümanlara,
Dinin direği, gözünün nuru her müminin.

Ve işte o namaz ki miracımıza rehber,
Arındırdı mı cihanı kalmaz hiçbir keder.
Dünyaca ağırlığı alır omuzlarından,
Hayatını Müminin, dünyada cennet eder.

Bir olan Allah var bizi koruyup kollayan,
Toplumu ıslah için peygamberler yollayan.
Zamanın başından, kopana kadar kıyamet,
Namazın nuruna ihtiyaç duyar her insan.

Namazdır deyip geçme, rahatlatır fertleri,
Çabucak unutturur tüm o büyük dertleri.
Kalbimize adeta bir huzur kaynağıdır,
Saymakla bitmez ki namazın hikmetini.

Konu dünya hayatı hep; ev, iş ya da okul,
İbadeti yapmayan nasıl olacak ki kul.
Hep denir ya dostlar, dünya fani ölüm ani,
Peki, ahiret için önemli mi ki para pul?

Berra, sana der ki ey benim güzel kardeşim,
Namazı ihmal etme sakın, var diye işim.
Eğer şeytan çağırırsa seni çirkinliğe,
De ki var git yoluna cennetedir gidişim.

Atlâl

■ İclâl YILMAZ

Bir yere geç kalmak ruhumda tarifi zor bir sıkıntı oluşturur. Bu geç kalınan yer ders ise sıkıntının derecesi oldukça yükselir.

Bu sebeple ilk kez katılacağım bir ders için saatler öncesinden yola çıkmıştım. Otobüsten indiğimde dersin verileceği mekâna varmak için önümde bir insanın çıkmasının neredeyse imkânsız olduğu dik ve uzun bir yokuş vardı. Yokuşun iki yanı ıssız ormanlık alanlara bakıyordu. Kendi kendime buradan bir daha çıkamayacağımı, dersten kaydımı sildirmem gerekeceğini düşünerek yolu tamamladım. Geniş bahçeye açılan kapıdan içeri girdiğimde karşılaştığım görevli, oldukça endişeli olan halimi anlayarak yanlış yoldan geldiğimi, kullanabileceğim farklı güzergâhları anlatıp beni teskin etti. Sonraki haftalarda çok daha kolay olan diğer güzergâhları kullansam da o ilk hafta hissettiğim endişeyi, yeni bir şeye başlarken duyulan heyecanın böylesine çabuk sönüşünü unutamadım. Şairin “*Nereden başlanan orası yokuş*” deyişini unutmamam gerektiğini de o

gün anladım.

Ulaşımı oldukça zor olan ve tahmin edileceği gibi iskân sahasının uzağında kalan bu yer, Mehmed Atâullah Efendi ya da Şeyh Atâ Efendi Tekkesi adlarıyla anılan bir mekân. Tekke, Kanlıca'dan Kavacık ve Göztepe'ye giden eski dağ yolu üzerinde yer alıyor. Mehmet Ataullah Efendi'nin 1750-1775 yılları arasında kurduğu tekkenin vakfiyesi ise damadı ve halefi Amasyalı Şeyh Ubeydullah Efendi tarafından tanzim edilmiş. Tekkelerin kapatılmasının ardından burası da boşaltılmış ve zaman içinde harap duruma gelmiş. 1905 yılında onarılmışsa da kısa bir süre sonra yeniden metruk kalmış. 1976'da çevre halkının gayretleriyle ihya edilmiş ve cami olarak kullanılmaya başlanmış. O günden sonra münzevi halini koruyarak hizmette kalmış.

Bu günlerde beni oraya götüren sebep ise tekkenin 2009 yılında BİKSAD'ın hizmetine verilmiş olmasıdır. Bir kültür sanat derneğinin

estetikte gösterebileceği neredeyse her güzelliği orada müşahede edebilirsiniz. Bahçesinde **“medeniyetimizi bahçe ölçeğinde göstermeyi”** hedefleyen bir yaklaşımla ulvi manaları somutlaştırarak anlatma geleneği sürdürülmüş. Bunun sonucunda Boğazı hâkim bir açıdan gören bahçede birçok güzellik aynı anda görülebiliyor. Dikilen kalem selvilerin adedi ve ebced karşılığı hesap edilmiş, yapılan havuzlarla su medeniyetimiz anlatılmaya çalışılmış, bahçenin asıl sahibi hükmündeki koyunlar, tavşanlar ve güvercinler için özel alanlar düzenlenmiş. Derslerin yapıldığı sınıflar ise Boğazı görececek konumda, duvarları cam olan çadırlar şeklinde tasarlanmış. Mekân, tekke hüviyeti bozulmamaya çalışılarak kucağında birçok güzellikleri barındıran bir camia haline getirilmiş.

Bugün birçok kişi Ataullah Tekkesi'ni sanat kursu olması yönüyle tanıyor. Tekke hüviyetinin bozulmaması çalışmalarını estetikte/mimaride başarılı olsa da tanınırlık yönünde aynı etkiden söz edemiyoruz. Orada ders alan, birçoğu derslere 2 yıldan uzun süredir devam eden, kişilerin de mekânın bu yönünü bilmediklerini, hayret ederek, fark ettim. İnsanların büyük kısmında var olan **'önünü-ardını araştırmama, merak etmeme'** karakteri ömrünün daha ileriki senelerini yaşayan birçok kişi için **'bir hal-i mütekerrir'** olmuştur. Henüz bu duyguya yenilmemiş olmakla mütehayyir kalan ruhumsa bu yazıyı yazmama sebeptir.

Beraber ders aldığım ve yaşları kırkların başı ile ellilerin sonu arasında değişen sınıf arkadaşlarım da benim bu hayretimi görerek merakıma kulak vermeye, bildiklerini anlatmaya başladılar. Duyduklarım tekkeye dair yeni bilgiler değildi ancak tecrübeleri, hayata bakış tarzları ve özellikle hiçbir zaman nezaket istikametinden şaşmayan ince üslûplarıyla onları dinlemek bana yeni **'hâl güzellikleri'**ni tanıtıyordu. Bir dersin

kimden alındığı kadar kimlerle alındığının da önemli olduğunu bu sayede gördüm.

Dersin ikinci ezanıyla başlayıp akşam ezanıyla bitmesi sebebiyle gün batımını etrafı cam olan sınıfımızdan izliyoruz. Hocamız ud üzerinde notalara nasıl basmamız gerektiğini gösterirken gün boyu Boğazda nöbet tutan güneş, keskin parıltısını birazdan yanacak olan köprünün ışıklarına emanet ediyor. Birçok hâl güzelliklerini kendilerinde gördüğüm sınıf arkadaşlarım/ablalar, abiler verilen molada çaylarını doldurup medeniyetimiz, dinimizin güzelliği, Peygamber Efendimiz (sav) hakkında sohbet başlıyorlar. Genellikle, yaşı elliye geçmiş, Kayserili bir abinin memleketinin deyimlerinden beslenerek anlattığı bir Hadis-i Şerif ile muhabbetin sonuna geliniyor. Kayseri ağzıyla anlatılan o hadislerden birçoğu, daha önce dinlemiş olduğumuz halde, sıfıftakileri etkiliyor.

Bedevî Araplarda **“Atlâl”** olarak adlandırılan, İmr'u'l-Kays'ın başlattığı, bir gelenekten bahsedilir. Atlâl, sevgilinin bulunduğu kafilenin geçici olarak konakladığı ve bir müddet sonra terk ettiği yerlerde kalan izlere/harabelere şiir söyleme geleneğidir.

“Durun sevgiliden kalan izler üzerine ağlayalım”

Her hafta birkaç saatliğine bizi misafir eden Ataullah Tekkesi'nde arkada günün son ışıkları kaybolurken sınıfta edilen muhabbet ve klasik musikimizin ruhu besleyen sesi ile kendimi atlâl geleneğini anımsarken buluyorum. Oradaki tüm sesler birleşip medeniyetimizin kaybolan yüzüne, yitik hazinemize söylenmiş bir şiiri oluşturuyor. Bir milleti medeniyet sahibi kılan ve bugün o dik yokuşu çıkmadan ulaşamadığımız tüm güzelliklere söylenmiş bir şiir.

erenlerin sağı solu

■ Muhlis Osman ŞENGİL

Zeyneddün Hafî tarafından “*bir aşk kütüğü olarak yakılıp diyar-ı Rum'a atılan*” Abdürrahim-i Rûmî, memleketi olan Merzifon'a döndükten sonra aşk pervaneleri, etrafında halelenmeye başlamıştır. O İrfan ve irşat faaliyetleriyle bölgeyi aydınlatırken Şam'dan Amasya'ya yedi yaşlarında bir çocuk gelip yerleşir (799/1397). Mehmet Şemsettin isimli bu çocuk Sühreverdî tarikatının kurucusu Şeyh Şehabettin'in torunu Kurtboğan lâkaplı Şeyh Hamza'nın oğlundan başkası değildir. İşin ilginç yanı Şehabettin Sühreverdî, Abdürrahim-i Rûmî'nin bağlı olduğu tarikatın da kurucusudur.

Abdürrahim-i Rûmî'nin doğum tarihini bilmediğimiz için daha sonraları Akşemseddin olarak anılacak olan Mehmet Şemsettin ile aralarındaki yaş farkını da tam olarak bilemiyoruz. Ancak Abdürrahim-i Rûmî 850/1446 da vefat ettiğinde Mehmet Şemsettin 56 yaşındadır.

İlerleyen zamanlarda Abdürrahim-i Rûmî, iyi bir tahsil görüp Çorum / Osmancık Medresesine müderris olan Mehmet Şemsettin ile hem ilmi çevre, hem bölge hem de pirinin torunu olması hasebiyle sıcak ilişkiler içinde

bulunmuş olmalıdır. Çünkü Mehmet Şemsettin 25 yaşlarındayken “*ilm-i bâtın lezzeti dimağından gitmediği için*”, kendisine mürşid aramaya başlamıştır. Fars ve Mâverâünnehir'de aradığını bulamaz. Kendisine bazı çevreler Hacı Bayrâm-ı Velî'yi tavsiye ederler.

Meşhur hikâyedir. Önce Hacı Bayrâm-ı Velî'nin yanına gider. Onu dükkân dükkân gezip para toplarken görünce kalbi sıkıntıyla dolar ve kendini buraya kadar boşuna yordüğünü düşünerek üzülür.

Devrin önemli ilim ve irfan adamı Zeyneddin-i Hafî'ye intisap etmek üzere Haleb'e doğru yola çıkar. Haleb'e bir konak mesafe kalınca bir hana gidip uyur, dinlenir. Enteresan bir rüya görür. Rüyasında boynuna takılan bir zincir vardır ve bir ucu Hacı Bayrâm'ı Velî'nin elindedir. Haleb'e gitmek istedikçe Hacı Bayrâm-ı Velî zinciri çekmektedir. Kan ter içinde uyanır. Yaptığı hatayı anlayıp geri döner.

Zeyneddin Hafî'ye intisap etmek isteğinde Abdürrahim-i Rûmî'nin etkisi olmalıdır. Abdürrahim-i Rûmî ile Merzifon - Amasya - Osmancık ekseninde hemşehri sayılırlar.

Kendisi Sühreverdînin torunu, Zeyneddin Hafî de Sühreverdî tarikatının devamını sağlayan kişidir. Abdürrahim-i Rûmî 1428'de icazet aldığına, Mehmet Şemsettin de 1422 yılında mürşid aramaya başladığına göre büyük ihtimal Abdürrahim-i Rûmî o sıralar Zeyneddin Hafî'nin yanındadır. Zeyneddin Hafî de Amasya'ya aşınadır aslında. 1376 da Amasya'ya gelen Molla Fenârî ile Mısır'da görüşmüştür. Bu bakımdan Zeyneddin Hafî Mehmet Şemsettin'in Haleb'e geleceğini biliyor olmalıdır.

Gönül dünyası karmaşıktır, mantık işlemez. Mehmet Şemsettin Ankara'ya döner. Sıkı bir riyazet ve mücahededen sonra kısa zamanda Hacı Bayram-ı Velî'nin halifesi olur. Hacı Bayram-ı Velî'nin vefatından sonra onun yerine irşad makamına geçer. (833/1429-30). Önce Beypazarı'na sonra İskilip Köseadağı civarındaki Evlek köyüne daha sonra da Göynük'e yerleşir. Dervişlerinin tâlim ve terbiyeleriyle meşgul olur.

Devrin padişahı II. Murad, Hacı Bayram-ı Velî'ye çok itibar etmektedir. Hatta bu sebeple ona derviş olanları askere bile almaz. Böyle olunca askere gitmek istemeyenler derviş olmaya başlarlar. Durum Hacı Bayram-ı Velî'ye bildirilince derviş enflasyonunda kimlerin gerçek derviş olduğunu belirlemek için imtihan edeceğini, bunun için de gerçek dervişlerin çadıra gelip kendisi için kurban olmaları gerektiğini duyurur. Rivayet edilir ki bu durumda dervişlerden ancak bir kadın ile bir erkek çadıra girmeyi göze alabilir. Çadırdaki bir koyun boğazlanıp da kanları çadırın altından akınca dışarıdaki dervişlerin hiç biri cesaret edip çadıra giremez. Böylece Hacı Bayram-ı Velî meşhur sözünü söyler: *“Benim bir buçuk dervişim varmış, diğerlerini askere alabilirsiniz.”*

Kurban olmaya giden acûzenin kim olduğunu bilmiyoruz ama konumuz itibarıyla boğazını bıçağa uzatan erkek derviş Göynüklü Ömer'dir. Lâkabı da bu cesaretinden dolayı *“bıçakçı”* anlamına gelen *“Sikkîni”* olmuştur.

Seyyid olması dolayısıyla adı Emir olup da daha sonra Ömer denildiği de söylenen mübareğin ilk tasavvuf

terbiyesini Bursa'da iken Somuncu Baba'dan aldığı, şeyhinin vefatından sonra seyr-ü sülûkünü Hacı Bayram-ı Velî'nin yanında tamamladığı da rivayet edilir. Hacı Bayram-ı Velî'nin vefatının ardından o da hem de Mehmet Şemsettinden önce Göynük'e yerleşmiştir.

Göynükte Ömer Sikkîni ve Akşemseddin'in birlikte bulunması bir takım sıkıntıları da beraberinde getirir. Çünkü Ömer Sikkîni Vahdet-i Vücut anlayışına,

Akşemseddin ise klâsik zühdi anlayışa mensuptur. Meşrep itibarıyla pek uyuşmadıkları anlaşılan bu iki önemli sūfinin arasında bir hilâfet tartışması doğmuştur. Ah gönül dünyası! Gerçek halifenin kim olduğu konusunda başlangıçta yaşanan bazı hatıralar canlanmaya ve tartışmalar tekrar nüksetmeye başlar.

Meselâ, Hacı Bayram-ı Velî'nin vefatı yaklaşıncı kimi halife tayin edeceğini öğrenmek isteyen müridlerin şeyhin etrafında toplandığı, Emîr Sikkîni'nin oda kapısının yanında ayakta durmakta olduğu, Hacı Bayram-ı Velî'nin bir ara gözlerini açıp, *“Emîr; su getir!”* diye seslendiği, müridlerin hemen hepsinin seyyid yani Emir olması sebebiyle birinin giderek suyu getirdiği, ancak Hacı Bayram-ı Velî'nin getirilen suyu içmeyip önündeki meyve tabağına döktüğü, tekrar su getirilmesini istediğinde bu kez başka bir müridin su getirdiği, şeyhin üçüncü kez su istemesi üzerine Akşemseddin'in kapının yanındaki Emîr Sikkîni'ye su getirmesini söylediği, Emîr Sikkîni suyu getirince Hacı Bayram-ı Velî'nin suyun bir kısmını içip geri kalanını Emîr Sikkîni'ye vererek, *“İç ki emniyyet-i kübrâya nâil olasın”* dediği, Emîr Sikkîni'nin de bardakta kalan suyu içtiği anlatılır durur.

Bu menkıbeyi anlatanlar başlangıçta suyu iki defasında da getiren kişinin Akşemseddin olduğunu, şeyhin üçüncüde getirilen suyu içmeyi tercih etmesinin hilâfetin Emîr Sikkînî'ye ait olduğunu gösterdiğini iddia ederler.

Akşemseddin taraftarları ise Hacı Bayrâm-ı Velî'nin ölüm döşeginde iken müridlerini çağırıp kendisini Akşemseddin'in gasletmesini ve namazı kıldırmasını vasiyet ettiğini söyleyerek hilâfetin Akşemseddin'e ait olduğunu söylerler.

Tartışmalar devam ededursun Hacı Bayram-ı Velî'nin vefatından sonra müridlerin büyük çoğunluğu Akşemseddin'e tâbi olup onun sohbet meclisine katılırlar. Müridleri kuşluk ve akşam vakitlerinde düzenlenen zikir ve sohbet meclisine devam ederler. Emîr Sikkînî dışında herkes bu toplantılara katılıp şeyhin elini öperken Emîr Sikkînî meclisin bir kenarında oturur ve zikir halkasına girmez. Bu durumdan hoşlanmayan Akşemseddin sonunda onun yanına giderek, *“Bu toplantılara senin de katılman gerekir, yoksa senden şeyhin tacını alırız”* der. Emîr Sikkînî, *“Öyleyse yarın cuma günü namazdan sonra bizim eve gelin, size hırkayı ve tacı teslim edelim”* der. Ertesi gün Emîr Sikkînî, evinin avlusunda büyük bir ateş yaktırır. Namazdan sonra Akşemseddin müridleriyle birlikte onun evine gelir. Emîr, sırtında hırka, başında taç olduğu halde ateşe girer. Bir müddet sonra ateşten çıkınca hırka ve tacın yandığı, fakat kendisine bir şey olmadığı görülür.

Bu dönemden itibaren Ömer Sikkînî yolundan gidenler hırka ve taç gibi özel sembollerle ifade edilen tarikat anlayışını reddetmişler, âdâb ve erkân şekilciliğinin yerine sohbetin olgunlaştırıcı özelliğini ön plâna çıkaran Bayrâmî-Melâmî yolunu oluşturmuşlardır.

Böylece Hacı Bayrâm-ı Velî'den sonra Bayrâmîye Tarikatı, Akşemseddin ile Şemsiye, Ömer Sikkînî ile de Melâmîye olarak iki kola ayrılmıştır.

Akşemseddin, Hacı Bayrâm-ı Velî'nin II. Murad'la münasebetlerinde daima yanında olduğundan dolayı oğlu Fatih II. Mehmed ile de tanışmış ve tahta çıktıktan sonra onunla görüşmeye devam etmiştir. İstanbul'un fethinden önce iki defa Fâtih'in yanına Edirne'ye giden Akşemseddin, ilkinde II. Murad'ın kazaskeri Çandarlıoğlu Süleyman Çelebi'yi, bir defasında da Fâtih'in kızlarından birini tedavi ederek iyileştirmiş, Fâtih'in kızı da kendisine Beypazarı'ndaki pirinç mezarlarını vermiştir.

Fâtih 1453 yılında İstanbul'u muhasara etmek üzere

Edirne'den yola çıkınca Akşemseddin yüzlerce müridiyle ona katılır. Kuşatmanın en sıkıntılı anlarında zaferin yakın olduğu müjdesini vererek sabredip gayret göstermesi gerektiğine dair Fatih'e yazdığı mektuplar fethin kısa zamanda gerçekleşmesinde büyük bir tesiri olur.

Mehmet Şemsettin Fetih'ten sonra Ayasofya'da kılınan ilk cuma namazı hutbesini okuduğu gibi, Fatih'in isteği üzerine Ebû Eyyûb el Ensârî'nin kabrini de keşfeder.

Fetih'ten sonra Fatih'in taç ve tahtını terk edip tamamıyla şeyhine bağlanma arzusuna engel olmak istese de başaramayacağını anlayınca Gelibolu üzerinden Anadolu yakasına geçerek tekrar Göynük'e döner. Hayatının son yıllarını burada geçirir ve Şubat 1459 burada vefat eder.

Başlangıçta Hacı Bayrâm-ı Velî'yi beğenmeyip Zeyneddin Hafî'ye intisap etmeyi tercih etmesi, daha sonra Hacı Bayrâm-ı Velî'ye intisap edip *“Def‘u me‘â‘in”* adlı eserinde Zeynüddin el-Hâfî'ye açıkça târizde bulunması, tekke arkadaşı Ömer Sikkînî ile Hilâfet tartışmalarına girip Bayrâmîye tarikatının iki kola ayrılmasına yol açması Akşemseddin'in hareketli bir yapısı olduğunu gösteriyor.

Şehâbetin Sühreverdî, Sühreverdî Tarikatını, talebesi Zeyneddin Hafî ise bu tarikatın Zeyniye kolunu kuruyor. Safevî yolunun temsilcisi Somuncu Babanın talebesi Hacı Bayrâm-ı Velî, Bayrâmî Tarikatını, talebesi Mehmet Şemsettin Şemsiye, Ömer Sikkînî ise Melâmîye kollarını kuruyorlar. Zeyneddin Hafî Molla Fenârî ile görüşse de o Somuncu Babaya intisap etmeyi tercih ediyor....

Olgunluğa erişen oğul, kovanda duramıyor ve kendine yeni bir aile oluşturarak insanlığa hizmet için kovanı terk ediyor.

Gönül dünyası ne kadar gizemli!

Erenlerin sağı solu hakikaten belli olmuyor.

Kaynakça

- 1- <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/emir-sikkini-dede-omer>
- 2- *İslam Ansiklopedisi Akşemseddin ve Ömer Sikkini maddeleri*
- 3- *Berin Taşan, Abdürrahim Rûmî, İzmir 1975.*
- 4- *Merzifon Bedesten Dergisi*

■ Sevde SEZER

O kulumun devasa camının önünde dışarıyı seyrederken sonbaharın tüm renk cümbüşü gözümde kurulan bir sofra gibi. Dört kenarı koridorlarla çevrili dikdörtgen şeklindeki iç avlu sadece sonbahara hizmet ediyor bu aralar. Krem, soğuk taş duvarlarla sonbaharın renkleri birbirini tamamlıyor. Bahçenin ortasında duran çınar ağacının görkemi diğer ağaçları gölgesinde bırakmaya yetmiş. İri yaprakları tüm bahçeyi kaplamaya muktedir bir edayla düşerken diğer ağaçlar kaderine razı olmuşçasına susmaya dünden hevesli. Alabildiğine geniş ve uzun koridorlardan geçerken her pencerenin sunduğu güzelliğe bakarak ilerliyorum. Sınıfıma giden yolda binayı tam tur dönmem hasebiyle sofradan nasibimi almış hissediyorum. Bu metropol şehirde sonbaharı medyadan takip etmek zorunda kalmadığım için şükrediyorum.

Mevsimler saklar mı muştuları bağrında bilmiyorum. Ancak bir okul çıkışı, Kadıköy'ün önü açık denizine bakarken telefonun diğer ucunda haberi getirenin bile sevicinden sesine sığdıramadığı o muştuyu hiç unutmuyorum. Rıhtımın geniş betonarme yapısında o an nerede durduğum, denize nasıl baktığım, duyduğum kelimelerin içimde kendimi ikna edercesine nasıl yankılandığı, etrafımda kaç insan olduğu mih gibi çakılı aklımda. Muştunun kutsallığını ilk o zaman anladım. Bir adam girmedi şehre koşarak. Fakat inancının sağlamlığı gerçekleşeceğini hiç ummasa da sesini ulaştırmaya yetti. O an, sadece o an, bazı şeylerin şüküründen ne yaparsak yapalım aciz olduğumuzu iliklerime kadar hissettim. Muştunun içimdeki akan kanı hızlandırışı, yüzüme yaydığı sıcaklığın rengiyse bu mevsime çok yakındı.

Bir an hayatın yüzümü çok da örselemediğini fark ettim. Bir mevsimle bu denli bütünleşmeyi örselenmemiş yüzüme saydım. Sonraları o muştı benim için sonbaharın yanık bağrında saklı kaldı. Uzun süre devamını getiren ne bir ses vardı ne de haber. Muştunun sürgün olan bu mevsime ait olduğunu o zaman anladım. Sonbahar, haber gelmeyeşe karşın muştunun yeni doğanla / yeni gelenle olan münasebetini kıskanırçasına bağındakini hep yeniden büyüttü. Sürgünlüğüm doğurmama engel değil, dedi. İtiraz etmedim. Hatta hemen kabul ettim. Şimdi üstünden geçen bir yılın ardından kendini haklı çıkarırçasına yeniden doğuruyor. Sürü liderinin izi nasıl takip edildikçe belirginleşirse, dökülen her yaprakla beraber muştunun izi daha çok kazanıyor ruhuma.

Gitmeye yüz tutmuş sonbaharla beraber annemle dedem doğuya da batıya da ait olmayan kutlu zeytin ağaçlarının dibinde oyalanıyorlar. Yaprakları sonbahara karşın taptaze duran, yemyeşil zeytinlerin altında, memleketimin en verimli topraklarının üstünde geçiriyorlar mevsimin son günlerini. Dökülen yapraklara karşın yüzleri taze kalana dönük. Şüphesiz muştunun izi onlarda da var. Sonbaharın yeniden doğurduğuna inandılar mı emin değilim. Belki de bir zeytin dalının muştuya gebe olabilme ihtimaline inanmışlardır. Güvercini göremeyince aslına

sığınmışlardır. Bir kez daha iman etmişlerdir, anlamışlardır geminin denizin üstünde yol aldığını. Yüzdüreni görmenin sevinciyle topluyorlardır tek tek zeytinleri şimdi.

Kaybolan muştumu bulduğum yerde, boy boy serviler, iri çam ağaçları gökyüzüyle yarış halinde. O ise bir çam ağacının gölgesinde herkesten, en çok da sonbahardan uzakta usulca duruyor. Sonbahara inat çam ağacının gölgesine sığınmış, tazeliği devamlı olanın bağındaki saklanıyor bu sefer. Bense dualarımın arkasından, kalplerinde göç ettiğine inanarak yoluma devam ediyorum. Örselenmemiş yüzümde bir ağırlık var bu kez. Zamanın ağarıp aksadığına şahit olduktan sonra yüzümdeki renk kurşuni bir hal almış. Aynaya bakmadan hissettirdiği ağırlığı baktıktan sonra verdiği renkle görüyorum. Lakin bu, dünyanın terazisinde tartıl(a)mayan bir ağırlık. Öyle bir ağırlık ki bir esinti, hafif ılık bir rüzgâr yetiyor yükü kaldırıp atmaya. Yükünüz ne kadar ağırsa sizi kuşatacak olan esinti o kadar hafif. Varlığınız suya vuran kırılğan bir suret kadar nahif.

Cennette de mevsimlerin getirdiği esentiler olacak mı diye düşündüm. Eğer olacaksa sonbaharda kavuşmak isterdim. Mevsimlerin yıpratamadığı o çam ağacının dibinde hep genç kalacak muştuya yeniden kavuşmak...

Gökyüzü

Pencerenin az buğulu tarafından dışarıyı izliyorum. Ah! Yağmurdan kaçıyor insanlar. Yağmurdan kaçan insanlar yüzünden yağmurun bir gün yağmayı bırakacağından öyle çok korkuyorum ki

Kaçan insan gördüğümde kendimi yağmurun altına atıyorum. Gönlünü alayım da terk etmesin bizi diye. Ve ne zaman yağmurun altına atsam kendimi, terk edenler geliyor sevdiğini...

Bir demlik çayım var elimde. Yağan yağmur çayın demini tamamlıyor. Biliyor musunuz, yağmur ve çayın kardeş olabileceğine inanıyorum bazen. Evet, belki de kardeşirler. Birine sokaklar diğerine muhabbetler emanet edilmiştir. Yağmur olmasa kim temizleyecek su sokakları. Yağdıığında kötü insanlar terk etmez mi ortamı. Çay ve yağmur... İki sevgili. Biri muhabbetleri demliyor, biri sokakları...

Peki ya gözler? Gözlerimizi demleyen kim sevgili dost? Bir insan neden ağlar? Kaybolsak gitsek yokluğumuzu kim fark eder? Gözlerimiz dolduğunda o ıslaklığı kim fark

eder? Zifiri karanlık bir dünyada yalnız kalmayı hak edecek ne yaptık? Ya da mükâfat mıdır tüm bu olanlar? Gözlerimiz günahlarımızı temizlemek için mi yağıyor yoksa?

İnsan tanıdıkça uzaklaşıyor insanlardan. Kitapları, yağmurları neden bu kadar çok seviyoruz? İnsanları iyi tanıyoruz o yüzden.

Hepimiz büyükşehirlerde yaşıyoruz. Büyük yürekli adamların özlediğini yerlerde. En son ne zaman dinlediniz birini eski nostaljik bir şarkıyı dinler gibi? Basitçe Yalınca dinlemeyi özledik. Şarkılarda, izle izle eskimeyen filmlerdeki insanlarla büyüüp tam aksi bir dünyada yaşamak bizi ters köşe yaptı. On yıl önce sokaktan çıkmaz mahallenin çocuklarıyla toz toprak içinde oyunlar oynarken, şimdi elimizde incecik elektronik camlarda garip oyunlar içinde yaşıyoruz.

Çay ömürlük bir yoldaş bize, en fazla dilin çyanar orada. Kitaplar aslında okuyucularıdır. Onlar kadar akıllı, onlar kadar dost. Yağmur en güzel duygusu dünyanın en güzel nimeti, o nasıl koku o nasıl huzur öyle.

Siirler ise olur da dertlenirsek diye, olur da içimize ata ata yaşarsak diye, olur da arkamızdan biri gelir de vurur diye var. Hepsi iyiki var... Hepsi demlenmemiz için, hepsi bize Allah'ı hatırlatacak bir sebep sunmak için. Yağmur olası geliyor bazen. Ayrılışımdan sonra topraktan kalkan o kokuyu insanlığa armağan edesin geliyor. Madem nasibimize hüznü düştü, ağlamak düştü. Üç beş nasıpli insanın yüreğini serinletelim diyorum. Yağalım gökten, temizlensin hava kirden, zihinler kötülüklerden

Gökyüzü! Gerçekten de iyi insanların hepsi atlarına binip gittiler mi?

Kalmadı mı bize arkamızı kollamadan konuşmak? Eskiden ekerdin, biri gelir sular. Şimdi ekiyorsun yağmurunu bile kıskanıyorlar. Arkamızda görüyorlar yüzümüzü. Kimse arkamızı dönmeden ağzını açmıyor.

Gülen yüzler görüyorum kime baksam, peki bu dünyaya nefreti kim öğretti? İşte onlar yüzümüze gülüp arkamızı dönmemizi bekleyenlerdi. Bizi yukarda görmeyedursunlar paçalarımıza sarılıyorlar hemen. Kimler?

Hem de en sevdiklerimiz. Evet, ilk onlar çekmeye çalışıyor bizi aşağıya. Çünkü onlar demli çay muhabbetlerinde bizi öğrenenler, samimi dertleşmelerde zayıf noktamızı ezber edenler. Birbirine kul olma peşinde herkes. Kul olmaya çalıştığın insana

yaratana kul olmaya çalışmak daha mantıklı değil mi?

Ve herkes beni ağaca çok iyi çıkar diye bilir. Bilmezler ki sarılmaya ihtiyacım var benim. Öyle güzellerdir ki. Sımsıkı sarıla sarıla çıkarım söğüde, benimle paylaştığı gölgeli kollarında dinlenir, öyle inerim. Ağaca sarılır mı hiç diyor arkadaşlarım. Sanırım hayatı sorgulamayı sevmiyorlar. İnsanları tanıdıkça birçok şeye sarılasım geliyor. İkiyüzlü insanlardan başka birçok şeyi sevesim geliyor. Anlıyor musun gökyüzü?

Yoruluyorum insanların beni anlamalarını bekledikçe. Anlaşılmayı beklememeye karar vereli epey uzun zaman oldum bakın 250 senedir köyümüzde bulunan söğüt ağacı hala orada, evet hala yaşıyor. O gitmedi, siz neden gittiniz güzel insanlar?

Bakın gökyüzüne, maviliği diyor mu ben gidiyorum diye? Gökyüzünün maviliği gider mi hiç? Mavi gider mi? Ne yaparız gitse? Elbebek gülbebek biriktirdiğimiz kanatlarla? İyi insanlar gibi yapma olur mu gökyüzü? Sen gitme mavin gitmesin.

Yeşilin bir hatırası var bizde, mih gibi saplanmış yüreğimize, yıllardır ağla ağla eritemedik onu. Sallayamadık o mih yerinden.

Bir damlanın kalbinden

Yağmur kadar özgür, bir o kadar da tutsak biriyim ben. Bazen yeryüzünde, istediğim zaman gökyüzünün derinliklerindiyim. Bereket de derler bana yeryüzündeyken ben. Toprak ana, sayemde gençleşir, güçlenir. Bu sayede bitkiler doğar ve büyür, canlılara besin olurlar. İnsanların bazıları ise onunla şakalaşmak için ıslatmama kızar, küser bana. Üzülürüm böyle zamanlarda. Kimi ise hayat bulur her damlamda. Benimle dolaşır durur etrafta dinene kadar ben, her zerrem farklı yere dağıldığında.

Mesela geçen gün 7-8 yaşlarında, cıvıl cıvıl bir kız çocuğuna denk geldim. Dağılan parçalarının birbirine sıkıca kenetlenmesiyle oluşturdukları küçük bir su birikintisinde zıplıyordu, ayağında sapsarı botları, üstünde açık pembe bir yağmurlukla. Şemsiyesi de pek güzeldi, gökkuşağıyla süslenmişti. Sanki her bir damla küçük kızın şemsiyesinin üstündeki renklere hayat

veriyordu. Belki de ben öyle hissediyordum, bilinmez. O an içimi belli belirsiz bir hüznü kapladı, kim bilir yeryüzünde kaç çocuk daha vardı bir damlama muhtaç olan. Onlara ulaşmayı, umut, bereket olmayı o kadar çok isterdim ki... Ama yapamazdım ya. Yerim burasıydı benim. Buraya düşmüştü cemre, beni de peşinden sürüklemişti.

Hani bazen kalkıp gitmek istersiniz de dizleriniz tutmaz ya, onun gibiydi benimkisi de. Belki de tek fark dizlerimin olmamasıydı. Gitmek istiyordum buralardan, burayı sevmediğim için değil, başka yerleri henüz sevmediğim için. Gitmek istiyordum buralardan, başka çocukların da şemsiyelerini beğenmek için, başka insanların da beni izlerken içindeki sese yanıt vermesi için, camlarına her çarptığımda çıkan sesle huzur bulmaları için, varmak istiyordum artık oralara...

KORKMA!

Her İstiklal Marşı okuyuşum benim için özeldir. Mazinin derinliklerinden kopup gelen klâsik nağmeleriyle, kalbimin en ıssız köşesinde sihirli bir dokunuştur.

Her İstiklal Marşı okuyuşum, bir gözyaşdır. Gözlerimi al sancağa raptedip mazide gezinirken, al yanaklarıma dökülen beyaz gözyaşı...

Her İstiklal Marşı okuyuşum, bir duadır. Cenab-ı Hakkın bana vadettiği günlerin doğacağına inandığım bir dua...

Her İstiklal Marşı okuyuşum, hürriyettir. Asırlardır esareti kabul etmeyen bir milletin hürriyeti değil sadece, benim hürriyetim... Müslüman kimliğimle varoluş hikâyem...

Köyünden, yuvasından kopup yuva bellediği okuluna ilk adımlarını atan on iki yaşında minicik bir kız çocuğu iken, "**Korkma!**" diyordu her okuduğumda o İstiklal Marşı. İlk o zaman başladı gözlerimden yaşlar süzlmeye... Korkmuyordum... Lâkin... Gururla kalkan başım gözyaşlarıyla önüme düşüyordu marşımı söylerken... Bir darbe rüzgârı başımdaki örtüyü alıp götürüyordu.

"**Oku!**" diyordu alfabesini öğrendiğim kutsal kitap bana. İşte tam da okumak için isabetli bir seçim yaptığım okulumda, Rabbimin emri olarak Nur Suresinden çıkıp başımın üstünden omuzlarıma dökülüyordu başörtm halbuki.

Her okuduğumda akan gözyaşlarımla büymştm. Mezun oldum. Onurla beni yetiştiren öğretmenlerime bir vefa borcu gibi öğretmen oldum. Namusum ve şerefim üzere

yemin etmek için bayrağımın üzerine elimi uzattım: Milli ve manevî değerlerine bağlı nesiller yetiştireceğim diyerek, bayrağıma el basıp söz verecektim. Daha çağdaş (!) görünümlü meslektaşlarımla gölgesinde kaldım. Arka plâna itildim. Gözyaşlarımla marşımı söylemek yine kaderim oldu.

Postmodern yeni bir darbe başörtmle öğretmenlik yapmamı da çok görmüştü bana. Sekiz yıl çalışabilmişim, yetiştirdiğim kurumlarda öğretmenlik yapmam bir gurur oldu benim için ama aynı zamanda yarım kalan bir sevda...

On beş yıl sonra ancak, kaldığım yerden devam edebildim. Bu on beş yıllık süreçte her pazartesi günü mutlaka bir okulun önünden geçer, saygı duruşunda istiklâlimin marşını okurdum. Ve dualarım gözyaşı olup akardı.

Artık gözyaşlarım dualarımın kabul olup yeşertiyordu toprağı ve ben tekrar öğretmen kimliğimle dönüyordum yuvaya. Beni yetiştiren yuvama...

İnanmışım; İmanla yazılmış o marşın şairi bana vadeliden günlerin bir gün doğacağını haykırıyordu. Gövdesini siper ederek alçakları yurduna uğratmayacak nesilleri yetiştirmek üzere bir daha bismillah diyordum.

Yılların yorgunluğu omzumdaydı ama sorumluluğu da...

İnancımızı boşa çıkarma Ya Rab! Şahit ol Ya Rab!

Şimdi daha şanlı dalgalanıyor bayrağım.

ODALAR

Mescide giren kadınla, bütün çocuklar koşturarak rahlenin etrafına dizildiler. Her hafta olduğu gibi yine herkes buradaydı. Koşarak geldikleri mescid onlar için hem ilim hem de diğer arkadaşlarıyla buluşma merkeziydi. Kadın elindeki kitapları rahlenin üzerine koyarak kendisine heyecanla bakan kızlara selâm verdi. Ardından hal hatırlarını sordu. Kısa bir muhabbetin ardından yanındaki içi kâğıt dolu kâseyi havaya kaldırarak haftanın Suresini seçecek ve okuyacak şanslı kişiyi yani Ayça'yı yanına çağırdı. Mescid hayıflanma sesleriyle doldu. Ayça'nın arkasından lakap takan birkaç kız kendi aralarında fısıldaşarak gülmeye başlayınca Ayça'nın yakın arkadaşı Ayşe, kızları sert bir dille uyardı. Laf dalaşına giren kızlar hocaları uyarınca bir şey yapmadıklarını söyleyerek önlerine döndüler. Bu sırada Ayça gelip kâseden rasgele bir kâğıt çekip açtı. Bu haftaki sureleri Hucurat idi.

Ayça yerine giderken bir kuran ve rahle aldı. Ardından Sureyi güzelce okudu. Mescide dolan sükûnetten dolayı kimse konuşmak bile istememişti. Bu sırada hocaları söze başladı.

"Güzel Kızlarım, suremiz adını 4. Ayetinde geçen Hucurat kelimesinden alıyor. Hucurat ise 'hücreler, odalar' demek. Surede bahsedilen odalar Mescid-i Nebevi'nin yanındaki Peygamberimiz (sav) ve ailesinin kaldığı odalardır. Surede bahsedilenleri de, mealini okuduktan sonra beraber konuşalım."

Diyerek sözü Ayşe'ye verdi. Ayşe hızla çantasından çıkardığı meal kitabını açtı ve Hucurat Suresinin mealini arkadaşlarına güzel bir şekilde okudu. Tüm kızlar birbirlerine bakarken, hocaları dinlediklerinden ne anladıklarını sordu. Herkes susunca Ayşe atılıp "Kimseye lakap takmamalıyız, arkadaşlarımızın kusurlarını araştırmamalıyız" deyiverdi.

Kızlar utançla başlarını öne eğdi, diğerleri de kendilerince çıkarım yapmaya başladılar:

- "Sabırlı olmalıyız."
- "Haberlerin doğruluğunu araştırmalıyız."
- "Adaletli ve dürüst olmalıyız."
- "Bol bol tövbe etmeliyiz."
- "Zandan kaçınmalıyız."
- "Dedikodu yapmamalıyız."
- "Arabuluculuk yapmamalıyız."

"Yaptıklarımızda Allah'ın rızasını gözetmeliyiz."

Sonunda söyleyecek sözü kalmayan kızlar susup hocalarına baktılar. Bu sırada Ayça'dan duyulan ses, konuyu bir başka yöne çekiyordu:

"Hocam, peki Peygamber Efendimize sesimizi nasıl yükseltebiliriz ki biz?"

Bakışlar hocaya dönünce, anlatmaya başladı.

"O zaman size surenin indirilme sebebini anlatayım önce: Temimoğulları kabilesinden bazı kişiler Medine'ye gelip Peygamberimiz (sav) ile görüşmek istemişler. Ancak bunu çok kaba bir şekilde ifade etmişler. Peygamberimiz (sav) mescidin yanındaki odalardan birinde Arap kültürüne göre tam istirahat vakti olan öğle vaktinde dinlenirken bu kişiler yüksek sesle, babalarının oğluna seslenir gibi: "Muhammed, kalk biz geldik!" diye seslenerek çağırmışlar. Peygamberimiz (sav) de alelâcele yanlarına gitmiş, ancak bu hareketten oldukça rahatsız olmuş. Daha sonra Hucurat Suresi inmiş uyarı olarak."

"Ey iman edenler! Seslerinizi peygamberin sesinden daha fazla yükseltmeyin, birbirinize bağırdığınız gibi ona bağırmayın; sonra farkında olmadan amelleriniz boşa gider. (Hucurat, 2)

"O halde kızlar, bugün aramızda olmayan Peygamber Efendimize sesimizi yükseltmek; O'na ve O'nun getirdiği öğretiye karşı yapılan her türlü saygısızlık değil midir?"

Kızlar biraz mutluluk biraz da mahcubiyetle kafalarını salladılar. Yeni bir şeyler öğrenmek hepsini mutlu etmişti. Hep bir ağızdan hocalarına teşekkür ettiler.

Kızlar hocalarıyla vedalaşarak mescitten ayrılmak için hareketlendiler. Ancak hocaları, Ayşe, Ayça ve diğer birkaç kızı yanına çağırdı ve birbirlerinden özür dileyerek barışmalarını istedi. Bu teklife önceleri hiç de hazır olmayan kızlar, dinledikleri surenin etkisiyle birbirlerinden özür dileyip barıştılar. Ardından hocalarına teşekkür ederek beraber oyun oynamak için dışarı çıktılar.

ÇANAKKALE İMAM-HATİP LİSESİ

■ Habip BADEM

(1975-1980)

ÇİHL Kurucu Müdürü

Çanakkale... Tarihi olarak manevî ağırlığı izah edilemeyecek kadar ağır, kişisel olarak; manevî ağırlığı zayıf, güzel İlimiz.

Dur yolcu!

*Bilmeden gelip bastığın bu toprak, bir devrin battığı yerdir,
Eğil de kulak ver, bu sessiz yağın, bir vatan kalbinin attığı yerdir.*

Rabbime hamd ediyorum. Bu güzel okulun Kurucu Müdürlüğü bana nasip oldu.

Ben, Habip BADEM. 08.05.1943 yılında Denizli ili, Çal ilçesi (bugün Bozkurt) Baklan Kuyucak köyünde doğdum. İlkokulu 1955 yılında köyümde, İmam-Hatip okulunu 1963 yılında Isparta'da bitirdim. 25 Haziran 1965 günü Konya İslam Enstitüsünden mezun oldum.

29 Haziran 1968 günü öğretmenlik görevine başlamak için arkadaşlarımla Ankara'ya gittik. Genel Müdürlükte görev yapacağımız okulun belirlenmesi için kura çekimi yapılacaktı. 5 ili tercih etmemizi istediler. Ben tercih hanesine **“Sath-ı vatan müsavidir.”** ifadesini yazdım. Kura çekildi, nasibime Bursa İmam-Hatip Okulu çıktı. Çok şanslı olduğum ifade edildi çünkü Bursa İmam-

Hatip Okulu müdürü Isparta İmam-Hatipten hocam Fevzi Demirkol idi. Aynı gün Bursa'da göreve başladım Cenab-ı Mevla 6 yılı idareci olmak üzere 7 yıl bu okulda görev yapmayı nasip etti. Çok tatlı aynı zamanda da acı yıllarımız oldu. 1971 muhtırasından sonra okullarımızın orta kısımlarının zorbaca kapatılması ve lise kısımlarına yükseköğrenim kısıtlamaları getirilmesi bizi üzen yıllardı. Zaten her darbecinin yaptığı ilk icraat İmam Hatip ve Kur'an Kurslarının kısıtlanması veya kapatılması olmuştur.

Görevimin 7. Yılı Temmuz 1975 tarihinde askerlik görevine ayrılırken, Denizli İmam Hatip Lisesine tayin isteğinde bulundum, askerliğimi kısa devre 3,5 ayda tamamladım. Askerde iken Denizli'ye tayinim yapıldığı bilgisini aldım. İzinli çıktığım günlerde Denizli'ye gelerek kiralık ev aradım ve bir daire kiraladım. Askerlikten 1975 yılının Eylül ortalarında terhis oldum. Evi nakletmek için Bursa'ya döndüğümde sürpriz olarak o güzel şehir Çanakkale İmam-Hatip Lisesine müdür olarak atandığım tebliğ edildi. Tam memleketime gideceğim zaman bu bana gerçekten sürpriz oldu. Vazgeçmek istedim ama **“Olmaz”** denilerek geri çevrildi.

Kader çizgisine rıza göstererek, okulu soruşturduğumda Kurucu Müdürlük görevi olduğu ifade edildi. Yani olmayan okula atanmıştım. Biraz endişelendim. Çünkü görevin ağır ve meşakkatli olacağı aşikârdı. Telefonla kimin ilgilendiğini sorduğumda Fikret Esen Bey'in telefonunu verildi. Durumu yerinde görmek için Çanakkale'ye gittim. Bulduğum manzara gerçekten görevin zorluk ve meşakkat derecesini gösteriyordu. Okullar açılalı bir ayı geçmiş, Çanakkale İmam-Hatip Okulu öğrenci kaydı bir deftere yazılmış 50-60 civarında öğrenci, ama ortada ne okul var, ne öğretmen ve ne de personel. Her şeye rağmen bu işi başarmam gerekiyordu. Uzun arayışlar neticesinde sağlıklı bir ev kiralayarak 6 Kasım 1975 günü Bursa'dan taşı-tarağı toplayarak eşim ve üç oğlum ile birlikte aileyi Çanakkale'ye naklettim.

Okullar açılmıştı, dolayısıyla hemen göreve başladım. Milli Eğitim Müdürü Fikret Altıntaş adında bir arkadaşı. Bina 1904 yılında yapılmış harp görmüş, NEDİME HANIM adında bir bayanın ismi verilmiş, uzun zaman Kız Meslek Lisesi olarak kullanılmış, bakımsız, her tarafı dökülen, tarihi bir binayı tahsis ettiğini söyledi. Okulu gezdim, moralim çok bozuldu, okul olarak gösterilen binanın, kapı ve pencerelerine dokunduğumda elimde kalıyordu. Ama başka seçeneğim yoktu ve benim bu binayı kullanır hale getirmem gerekiyordu.

Nihayet; Ya Allah, Bismillah deyip işe başladım. Gün geçtikçe etrafımda samimi, gayretli bir arkadaş ve dost grubu oluşuyordu. Bu durum benim de şevk ve gayretimi artırıyor moralimi destekliyordu. Kendime göre bir plan yaparak bu dostlarla beraber okulu tamire başladık. Öyle samimi bir grup oluştu ki, bugün hatırladığımda inanan insanların birlikte neler başarabileceklerine yakinen tanıklık ettiğimi ve birebir yaşadığımı ifade edebilirim. Oluşan bu samimi grubun içinde Hava Astsubayları, Esnaf, Memur, Öğretmen ve Din Görevlilerini unutmam. Eline çekiç ve fırça alan, kimi kapı ve pencereleri tamir edip boyuyor, kimi eline mala alıp yıkılmış yerleri sıvıyor ve badana yapıyordu.

Bu durum günlerce sürdü ama bir gün baktım ki o eski bina okula dönüşmüş. Bu gayretin içinde Hava Astsubaylar, İzzet Kuş, Mustafa Yıldırım ve daha niceleri, Memurlardan Fikret Esen, Ömer Hami Ulusoy, Ramazan İşgüder, Esnaftan Muzaffer Ortaç, Süleyman Ergün, Sabahattin Özgür, Rahmi Kızılk, İsmet Yılmaz, Orhan ve Hamdi Akbulut, Mehmet Sürücü, Mustafa Cesur, Din Görevlileri Şükrü Demir, Hüseyin Alat, Sabri Şener ve 18 Mart Vakfı Personeli ve isimlerini saymadığım nice kardeşlerim.

Kısa zaman içinde binanın fiziki yapısı okul havasına

girince içinin mefruşatı ve resmi prosedürü hususunda çalışmaya başladım. İlk etapta valilik ve Milli Eğitim Müdürlüğünü ziyaret ettim. Sıra, masa ve diğer malzemeleri Milli Eğitim Müdürlüğüne anlatınca müdür bana **“Müdür bey, bunları keşke Bakanlıktan halledip gelseydin”** dedi Ben, **“Müdürüm, Bakanlık para gönderecek ama bunun zamana ihtiyacı var, bana bu malzemeler şu anda gerekli”** dedim. Arkadaş yardımcı olamayacağını söyledi, İş başa düşmüştü. Öncelikle ildeki okul müdürlerini dolaştım. Allah razı olsun hepsi yardımcı oldular. Kimisi eski sıralarını, kimi eski masalarını, kimi de yazı tahtalarını verdiler. Kısa zamanda sınıfları sırayla doldurduk. Malzemeler eski idi ama olsun, şimdilik benim ihtiyacımı karşılıyordu. Bu arada 18 Mart Vakfının ve vatandaşların katkıları da eklenince o tarihi bina bir okul havasına girmişti. Veliler ve Öğrenciler gelip gidiyor, gönül verenler merakla okulumuza akın ediyorlardı.

Bu arada Öğrenci adedini çoğaltma çalışmalarımız da gece gündüz devam ediyordu. O yıllarda araba sıkıntısı vardı. Rahmetli Fırıncı Muzaffer ve Mehmet Sürücü'nün taksileri ile akşamları köyleri dolaşarak herhangi bir okula kaydı yapılmamış veya okuldan, İmam Hatipten haberi olmamış öğrencileri kayıt için okulumuza yönlendiriyorduk.

Okul binası Bodrum ve Kademeli 2 kattan ibaretti. Binanın 2. Katında 3 Sınıf, 1 Müdür Odası, 1 Öğretmen ve Memur Odası oluşturularak açılışa hazır hale getirdik. Sınıflar 20 veya 25 öğrenci kapasiteli idi. Bina eksikleri ile beraber fiziki olarak Okul şeklini almıştı. Nihayet bir program yaparak 19 Aralık 1975 günü açılışa hazırlandık. Bu arada öğretmen kadrosunu da eksikleri ile beraber tamamlamaya çalışıyordum. İlk öğretmenler Mehmet Ali Önsüz, Ramazan İşgüder, Şahabettin Kalfa, Ali Rıza Olgun kadrolu olarak göreve başladılar. Diğer eksik branşları ildeki okullardan ders durumu müsait arkadaşlardan tamamlamaya çalıştım. Memur Osman Ercümen, Hizmetli Ali Akalın da göreve başlayanlar arasındaydı. Rabbime şükürler olsun eksikleri ile beraber Eğitim-Öğretime hazırдық. Hatta derslerimiz başlamıştı. Öğrencilerimin sevinç ve sevimliliklerini, birbirlerini tanımalarını, gözlerindeki ışıltıyı Müdür ve Öğretmenlerini görmenin heyecan ve ürkekliklerini seyretmek bana ayrı bir zevk veriyordu. Sevinçten gözyaşı döktüğüm günler çok olmuştur.

Eğitim öğretime başlamıştık ama resmi açılışımız henüz yapılmamıştı ve bu açılışı 19 Aralık 1975 günü olarak tespit ettik. Cami kürsülerinden cemaate ilan ettik resmi yerlere davetiyeler ile duyurduk. O gün benim ve Çanakkale için yeni bir günün başlangıcı idi. İmam-Hatibe gönül vermiş bütün dost ve arkadaşlarım için 19 Aralık 1975 bir bayram idi. Biga İmam-Hatip idarecileri mehter takımı ile açılışımıza destek verdi. Mehter takımı şehrin içinde dolaşüyor ve öğrenci, öğretmen ve vatandaşlar heyecan içinde açılış saatini beklerken mehterin okula dönüş saati biraz uzadı. Açılışımıza katılan vali Babür Ünsal biraz sıkılarak geç kalındığını ifade etti. Ben **“Sayın valim mehter iki ileri, bir geri, olduğu için mazur görün biraz daha bekleyelim”** dedim. Bu esprî üzerine vali bey gülerek beklemeye devam etti. Özellikle o anda gönül vermiş veliler, din görevlileri ve meslekçi öğretmen arkadaşlarımla sevinç gözyaşlarını unutamam. Nihayet mehter ile beraber kalabalık bir vatandaş grubu oluştu. Zannediyorum saat 15.00 civarıydı coşku içinde valinin konuşması ile eski binanın yeni kurdelesini besmele ile kesilmiş ve okulumuz resmen açılmış oldu.

Okulumuz resmen açılmıştı ama eksikleri çoktu. Gelecek yıl için sınıf, tuvalet, lavabo, salon gibi birçok ihtiyaç vardı. Masa yok, sıra yok velhasıl her şeye ihtiyacımız vardı. Öğrencilerin öğleyin yemek problemi, barınma problemleri vardı. Bunların temini için koruma derneğini oluşturdu Allah razı olsun hepsi genç ve samimi Muzaffer Ortaç, İsmet Yılmaz, Süleyman Ergül, Sebahattin Özgül, Rahmi Kızık ve Hilmi Alver hatırladığım kardeşlerimdi. İdari Kadroda Mehmet Ali Önsüz Müdür Yardımcısı olarak, memur

Osman Ercümen, Hizmetli Ali Akalın ilk göz ağrılarımdı. Okulumuz eğitim öğretime başladıktan sonra okulun gelecek yıla hazırlanması, mevcut öğrencilerin barınma ve öğlen yemekleri temini, okulun tanıtımı ile alakalı çalışmalarımız başladı. Bu meyanda camilerde vaaz ediyor, köylerde tertiplenen hayır törenlerinde konuşmalar yapıyor şehir içinde esnafı dolaşılıyor ve çeşitli ziyaretlerde bulunarak anlatmaya ve cemaate faydalı olmaya çalışıyordum. Dernek yöneticileri ile sık sık bir araya gelip konuları istişare yapıyor, aldığımız kararları bire bir uygulamaya çalışıyorduk. Okulumuza ilgi duyan esnaf ve devlet memuru arkadaşlar sık sık okulumuza gelip ilgileniyorlardı. İl Müftüsü Sayın Yahya Kaplan, Vakıflar Müdürü Ömer Hami Ulusoy, Fikret Esen İşkur Müdürü Mustafa Varlı, Tapu Müdürü Sümer Sığın, askeri savcı Ahmet Cengiz Tangören beyler unutamadıklarımdaydı.

Okul Aile Birliğini oluşturdu ve başkanlığına Tapu Müdürü Tireli Sümer Sığın beyi getirdim. Yaptığımız istişare sonucunda öğrencilerimize öğlen yemeklerini okulda yedirebilmek için okulun bahçe girişinde bulunan küçük odayı büyütüp bir salon meydana çıkaralım istedik ancak belediyeden müsaade alamadık. Her şeyi göze alarak bir gece, gece lambası ışığında, odanın tavan betonunu atarak sabaha kadar büyük bir oda inşa etmiş olduk. Ertesi gün belediyenin haberi oldu. Geldiler ama yıkmaya cesaret edemediler ve ayrıldılar. O salonda öğrencilerimize öğlen yemeklerini yedirmeye başladık. Aile Birliği Başkanı Sümer Bey ile beraber esnafı dolaşarak her gün bir hayırseverimizin yemek masraflarını karşılama yönünde bir lokanta ile anlaşarak çocukların yemeklerini okulumuzun eklentisindeki salonda yedirmeye karar kıldık.

İl Müftüsü Yahya Kaplan Hoca da devamlı okulumuzla irtibatlı idi. Yardımlarını çok gördük, öğrencilerin mesleki hayatlarını düşünerek müftülikle irtibatımızı devam ettiriyorduk. Bu meyanda Müftü beye okulda din derslerini verdim. Dolayısıyla çocuklar mesleki olarak da bilgi sahibi oluyorlardı.

Gün geçtikçe okul kadromuz yeni arkadaşlarla genişliyordu. İkinci Müdür Yardımcısı Ragıp Yazan beyi görevlendirdim. Hizmetli kadromuz Necip Başaran ve Sami Yanık ile üçleşti. Öğretmen kadromuza Bursa İmam Hatipten öğrencim İhsan Yıldız Bey katıldı. Her yeni öğretim yılı için öğrenci sayımızı arttırmak istiyordum. Bunun için ildeki ilkokul son sınıfta okuyan tanıdıkların çocuklarını takip ederek onların okulumuza kayıtları hususunda özel gayretim oluyordu. Bunlardan çok sevdiğim bakkal Haydar Uslan abinin iş yerini sık sık ziyaret ediyor, onun iki çocuğu İbrahim ve İhsan Uslan ve diğer dostların çocuklarının okulumuza yazılması için ikna çalışmaları yapıyorduk. Haydar abi *"Allah razı olsun"* çekincelerine rağmen evlatlarını okulumuza kaydettirdi. İyi ki, İbrahim ve İhsan Uslan İmam Hatipli oldu ki bugün branşlarında profesör unvanı ile ülkemize hizmet etmektedirler. Rabbim öğrencilerimin hepsine hayırlı ömürler nasip etsin.

Yine bu cümleden olarak eğitim-öğretime devam ederken bir gün Aşağıokçular köyünden ihtiyar bir nine elinde bir delikanlı ile odama girdi. *"Hoş geldin nine"* dedim. Yanındaki delikanlıyı göstererek *"Bu okumak istiyor, sana getirdim"* dedi. Uzun boylu bir delikanlıydı. Biraz sorgulayınca delikanlının evli olduğunu öğrendim. Adı Bahattin'di. *"Bu kanunen yasak"* deyip, okula evli birisini kayıt yapamayacağımı belirttim. Nine *"ben bilmem bu çocuğu sana bırakıyorum ve gidiyorum"* deyip ayağa kalktı. Ne yapacağımı şaşırtdım. Ben o zaman *"okula kaydını yaparım ama şikâyet olursa kaydı silinir, razı mısın"* diye sordum. *"Razıyım"* dedi. Delikanlının kaydını okula yaptırtdım. Yıllar sonra haberini aldığımında Bahattin'in Okulu bitirdiğini, İmam-Hatiplik görevi aldığını, ancak bir trafik kazasında rahmetli olduğunu üzüntü ile öğrendim. Rabbim rahmet eylesin.

Bu arada kız öğrencilerime ayrı bir önem veriyordum. Önce kendileri ile istişare yaparak en uygun kıyafetlerini ve başörtülerini Ahmet Akçakal'ın kumaş mağazasına

götürerek kendilerine tercih ettirdim. Tespit ettikleri kıyafetlerini giydikleri an gözümde Hz. Hatice, Hz. Aişe Hz. Fatıma ve Hz. Sümeyye validelerimiz canlanıyordu. Onlara zaman zaman kadınlara vaaz ettiriyordum. Çok hareketli yıllarımız geçiyordu. Şunu da ifade edeyim; Türkiye okullarında ilk defa başörtüsü ile sınıflarda eğitim öğretim Allah'ın izniyle Çanakkale İmam-Hatip Lisesi'nde olmuştur.

Okulun malzemelerinin yenilenmesi ve eğitim öğretimin kaliteli hale gelmesi için her fırsatı değerlendiriyordum. Mustafa Necati Bursalı'nın MUKADDES ÇİLE diye, sahabenin hayatını dile getiren bir tiyatro oyununu sahneye koyduk. Öğrencilerimin sahneye koyduğu bu oyun Çanakkale'de çok sükse yaptı. Önce okulun salonunda velilere daha sonra bir sinema salonunda vatandaşlara oyunumuzu sunduk. Ayrıca dernek olarak deve güreşi tertitledik. Kale içinde yapılan bu güreşin hakemliğini de ben yaptım. Develerin konaklaması ve bakımı gerçekten çok zordu. Köy ahırlarına dağıtmak zorunda kaldım.

Halk arasında sosyal faaliyetlerimiz de devam etti. Bu cümleden olarak arkadaşlarımızın manevi havasında uygun bir alışveriş yerimiz olsun diye çalışmalar yaptık. Ve arkadaşlardan o gün için biner lira toplayarak ÖRNEK TÜKETİM KOOPERATİFİ diye bir bakkal dükkânı açtık. Ucuz ve bize uygun tüketim malzemeleri temin ederek arkadaşlarımıza yardımcı oluyorduk. İş yerimiz Aynalı Çarşı'da idi. Dükkânımızı Hilmi Alver'in babası rahmetli Hacı Hüseyin Alver amca karşılıksız çalıştırdı. Benden sonraki durumunun akıbetini bilmiyorum.

O yıllar siyasî hava çok karışıktı. Sağ sol çatışmaları, gençlik hareketleri, her gün kavgalı geçiyordu. Hükümet bir sağ görünümlü parti, bir sol parti tarafından kuruluyordu. Bir ara milliyetçi cephe denilen bir ekipte hükümet oldu. 1977 seçimleri bizim için sürpriz oldu. Zira biz Erbakan hocanın partisinin başarılı olacağını beklerken tam tersi oldu. Dolayısıyla siyasî kadro sol partilerin eline geçti. Öyle olunca Milli Eğitim kadrosu da sol tandanslı kadrolardan oluştu. Bunun sonucu 1978-1979 yılları benim için çok sıkıntılı geçti. Milli Eğitimdeki bu kadro lise kız öğrencilerinin 19 Mayıs Bayramına katılmasını istiyor ve baskı yapıyorlardı. *"Bunun İslami açıdan mümkün olmadığını bu çocuklar mezun olduğu zaman hanımlara Kuran öğretecek, vaaz edecek, bu yarı çıplak vaziyette bayrama çıkaramam"* dememe rağmen dayatıyorlardı. Veliler ve meslek dersleri öğretmeni arkadaşlarımla geceli gündüzlü toplantılar yapıyor, neler yapabileceğimizi istişare ediyorduk. Vali Makamına çıkıp konuyu anlatalım kararı alındı.

Dernek üyeleri ile randevu olarak valiye çıktık. Salonda otururken Vali odasından çıktı, ayağa kalktık, Vali bize bakmadan çıktı gidiyor. Rahmetli Fırıncı Muzaffer bize bağırdı **“ben size bunlar bizi dinlemez demedim mi, keşke gelmeseydik”** dedi. Vali bunu duyunca döndü sinirli bir şekilde **“ölürse ölsün, gelin ne diyorsunuz”** dedi ve döndü. Meğerki adamın hanımı hasta imiş, onu doktora götürecekti. Durumu kendisine anlattık. Rahibelerden misaller verdik, dini sakıncalarını anlattık. Olmaz, siz bunları rahibe mi yapacaksınız diye olumsuz cevap verdi. Resmi olarak olumsuz cevap aldık. Bunun sonucunda iş başa düştü. Velileri bir gece evime davet ettim. Kendilerine **“Bir teklifim var, kabul edecekmisiniz?”** dedim. Allah razı olsun hepsi evet dediler. O

z a m a n b e n ,
“provalardan bir gün önce öğrencilere kıyafetleri ile gelmelerini, 19 Mayıs Bayramı provalarının katılacaklarını söyleyeceğim” dedim, **“prova günü sabahleyin hepiniz okula gelip ben öğrencilere hazır olun deyince çocuklarınızı ellerinden tutup, bağırarak “İmam Hatip öğrencisi yarı**

çıplak bayrama çıkmaz. Biz çocuklarımızı okutmuyoruz deyip evinize götüreceksiniz”. dedim. Aynen uyguladılar. 1 saat sonra Vali telefon açtı Müdür Bey provaya bekliyoruz dedi. Ben **“Sayın Valim şu anda benim hayatım tehlikede, veliler bağırarak bu şartlarda çocuğumuzu okuldan alıyoruz, İmam-Hatip kızları bu kıyafetlerle bayrama mı çıkar diyerek çocuklarını eve götürdüler.”** dedim. Bunun üzerine Vali **“yahu siz ne belasiniz Allah aşkına, tamam, söyle velilere kızları bayrama katılmasın.”** dedi. Rabbime ne kadar hamd etsem, velilerime, koruma derneği ve öğretmen arkadaşlarıma ne kadar minnet duysam azdır. Bu kardeşlerimin çoğu vefat etmiş. Allah'ım bana rûz-î mahşerde nasıldı diye sorarsa iyi olduklarına şahitlik ederim. Rahmeti ile muamele etmesi için dua ediyorum. Böylece bu tehlikeyi atlatmış olduk.

Çanakkale İmam –Hatip Lisesi Türkiye de başörtüsü ile sınıfta ders yapılan ilk okuldur. Bundan dolayı bu defa da kızların başörtüsü ile derse girme problemi olmaya başladı. Okulda bazı öğretmenler konuyu kaşlıyor ve

milli eğitimdeki idarecilere konuyu ispiyonluyorlardı. Sıkıntılı ve uykusuz gecelerim oldu. Ama Allah'ımın yardımı ile bu olumsuz davranışlardan okulumu ve öğrencilerimi zarara uğratmadan kurtardığıma inanıyorum. O günlerde 4 kız öğrencim, Ayşe Çevik, Emine Demir, Ümran Ayan, Zeynep Uzman odama geldiler ve **“hocam sana bir zarar gelecekse başımızı açacağız”** dediler. Ben onlara gözyaşlarımı dökerek **“siz bana makamım için Allah'ın emrini çiğnemi mi diyorsunuz, siz derslerinize çok çalışın, bu makamdan bir Habib Badem gider bin Habib Badem gelir, siz okulunuza sahip çıkın”** dedim. Rabbim hepsinden razı olsun şimdi kim bilir nerede, nasıllar, ne iş yaparlar, unutamadığım hatıralarım arasındadır.

1980-1981 eğitim öğretim yılı başlamıştı. Annem 1968 yılında vefat etmiş, babam o tarihten beri benim yanımda kalıyordu, yaşlılığından mütevellit bir hastalığa yakalandı ve **‘Oğlum beni memlekete götür’** dedi. İsteğini kıramazdım istifa dilekçesi ile bakanlığa gittim. Genel müdür **“olmaz Çanakkale İmam**

Hatip olaysız birkaç okulumdan biri müdürünü ayıramam” diyor ve isteğimi geri çeviriyordu. Ben babamın rahatsızlığını gerekçe göstererek ısrar ettim ve nihayet ikna olarak kararnamemi elime verdiler. 12 Eylül sabahı gözümüzü açtığımızda radyodan ihtilal olduğu anonsunu duyduk. Tayinler durdu bu arada 17 Ekim 1980 günü gelen bir telgrafla babamın köyde vefat ettiği bilgisini aldım, köye geldiğimizde cenaze defnedilmişti. Ben cenaze defnedildikten sonra tekrar görev yerime döndüm. Boğaz Komutanı Okul Müdürlerini çağırarak durum değerlendirmesi yapıyordu. Bana **‘Kursta ne var yok’** diye alaylı bir soru yöneltti kendisine **‘Komutanım, benim okulum lise düzeyinde, lise derslerinin tamamı ile Kuran'ı Kerim ile Arapça, hadis, tefsir gibi meslek derslerinin okunduğu bir lisedir’** dedim. Hayretle **‘Okulunu görmeye geleceğim’** ifadesi üzerine oradan ayrıldım. Bir müddet sonra tayinler tekrar açıldı ve ben, 1980 yılı Kasım ayının 6'sında Çanakkale'den üzüntü ile ayrıldım. Ayın 20'sinde Denizli İmam-Hatip Lisesinde öğretmen olarak yeni görevime başladım.

Çanakkale İmam-Hatip Lisesi Müdürlüğünden ayrıldıktan sonra kendimi sorguladığım ve üzüntü duyduğum en önemli şey: Ben, Roman vatandaşların bulunduğu bir mahalledeki okulda görev yaptığım halde, neden birkaç roman çocuğunu okuluma kazandıramadım diye hayıflanmışımdır. Ve ben, birkaç tane Roman İmam-Hatip öğrencim olsaydı Çanakkale'nin manevi ve siyasi hayatının değişeceğine inanıyorum. Şu anki idareci, dernek yöneticisi ve öğretmen arkadaşlarımın bu konuyu gündeme almalarını tavsiye ve temenni ediyorum.

Şunu iftiharla söyleyebilirim ki sıkıntılar içinde emek verip yetişmelerine sebep olduğum Bursa, Çanakkale ve Denizli İmam Hatip Liselerinden mezun olan gençlerden imam, öğretmen, idareci, vali, milletvekili, bakan ve diğer devlet görevinde başarılı hizmetler yapanları gördüm. Allah'ıma şükürler olsun ki bu okullardan her kademede insanımız yetişmiş, ama hiç hain, terörist ve zalim yetişmemiştir.

Denizli İmam-Hatipte göreve başladıktan 2 yıl sonra 1982 yılında Milli Eğitim Müdür Yardımcılığına atandım. 1990 yılından sonra 4 defa görevden alınıp öğretmen olarak çeşitli yerlere sürüldüm. 4 defa da mahkeme göreve iade etti. Nihayet 1997 yılında 28 Şubat zulmünün kurbanı olarak Ardahan Milli Eğitim Müdür Yardımcılığına sürüldüm. O yıl mecburen Denizli İşkur Şube Müdürlüğüne geçtim. 1998 yılı Ocak ayı içinde kış günü (Ramazan ayında) Bu defa Tunceli İŞKUR Şube Müdürlüğüne sürüldüm. Nihayet 16 Temmuz 1998 günü Tunceli'den devlet memurluğuna veda ederek emekli oldum. Aynı yıl JETPA denilen bir şirketin Denizli'de Şube Müdürü olarak Proton arabalarının satış şubesi müdürlüğüne başladım. 2 yıl sonra bu defa Fransa'nın Bove şehrinde Türk

çocuklarına 1 yıl Kuran ve Din Dersi görevinde bulundum. Rabbim bu defa da Denizli'de özel sektörde görev yapma işi nasip etti ve 16 yıl Özel Gülhan Tıp Merkezi ve Denipol Hastanesi Müdürlüğü yaparak 2018 yılı Kasım ayının 15'inde özel sektördeki görevi de bırakarak aktif çalışma hayatımı noktaladım.

Şimdi doğduğum köye yaptığım yazlık ev ve küçük bir bahçe ile uğraşıyorum. Her meyve ağacından ikişer tane ceviz ağacından kırk tane ve bir dekar bağ ile uğraşıyorum. Üç oğlum bir kızım 11 torunum var. Çocuklarımla iş yerlerine takılıyor, torunlarımla okula getirilip götürülme işleriyle uğraşıyorum.

Bana hatıralarım hususunda bu imkânı verip hatırlayan Çanakkale İmam-Hatip Lisesi Müdürü genç kardeşim Sayın Hüseyin Şengil beyefendiye, diğer idareci ve yöneticilere, öğretmen arkadaşlarıma, dernek yöneticilerine ve sevgili peygamber çiçekleri öğrencilerime en derin şükran ve sevgilerimi gönderir Hepinizin gözlerinden öperim. Ayrıca ismi geçen kardeşlerimden ahirete irtihal etmişlere rahmet diliyorum

Allah'a emanet olunuz efendim...

Not: Yazının bazı yerlerinde okul, bazı yerlerde lise tabiri kullandım. Çünkü okullarımıza lise hakkı sonradan tanındı.

Yarım yüzyıllık
koca çınar

ARŞİV PENCERESİNDEN ÇANAKKALE ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TARİHİNE BAKIŞLAR (2)

2.BÖLÜM: DÖNEMLER

A-KURULUŞ

1- HABİP BADEM DÖNEMİ (1975-1980)

Bu dönem okulun kurulması, şeklinin ve sınırlarının çizilmesi ayrıca mayalanıp ruh kazanması açısından en önemli olduğu kadar en zevkli dönemdir. Çanakkale İmam Hatip Lisesi bütün kurgularını bu 5,5 / 6 yıl içinde yapmıştır. Belli noktalara gelmesi dolayısıyla ilk yılların mezunlarının Mezunlar Gününe daha fazla ilgi

ERDOĞAN, (1980-1997) Mehmet İŞCAN. (1980-2001) M. Ali ÖNSÜZ, (1980-2005) *Edebiyat*; Yurdanur GÖKHAN (1976-1977) *Matematik*; Ali Remzi OLGUN, (1975-1986) Ali Rıza ÜNER, (1976-1980) Selma AKOĞLU (YAZICI), (1979-1985) Osman ÖZTÜRK (1980-1989) *Fizik*; Şerife ERGUN (AK) (1980-1992) *Biyoloji*; Gülşen YILMAZ, (1979-1982) İsmet UYSAL (1980) *Coğrafya*; Ahmet GÜLER (1979-1986) *İngilizce*; Mehmet YILDIZ (1978-1993), *Türkçe*; Şahabettin KALFA (1975-1977), Sevinç Emine YELKENCİOĞLU (1976-1978), Naciye EREN (1977-1980), Süheyl EREN (1977-1980), İbrahim GÜNEL (1977-1978), İnci GÜNDÜZ (1979-1989),

ORTAOKULA KAYDOLANLAR									ORTAOKULDAN MEZUN OLANLAR												
YILLAR	MEVCUT	GEÇTİ	%	ÖKK- SORUMLU	%	BAŞARISIZ	%	TASTIKNAME	%	YILLAR	MEVCUT	PEKİYİ	%	İVİ	%	ORTA	%	BAŞARISIZ	%	TASTIKNAME	%
1975-1976	95	10	10,32	67	70,52	15	15,78	3	3,13	1977-1978	50	-	-	9	18	40	80	1	2	-	-
1976-1977	114	48	42,10	26	22,80	39	34,21	10	8,77	1978-1979	62	-	-	12	19,35	31	50	19	30,64	8	12,90
1977-1978	99	16	16,16	62	62,62	16	16,16	6	6,06	1979-1980	57	-	-	10	17,54	30	52,63	17	29,82	6	10,52
1978-1979	104	35	33,65	44	42,30	23	22,11	5	4,80	1980-1981	59	2	3,38	15	25,42	31	52,54	11	18,64	6	10,16
1979-1980	81	27	33,33	34	41,97	18	22,22	13	16,04	1981-1982	58	1	2,63	16	27,58	30	51,72	11	18,96	-	-
1980-1981	68	25	36,76	18	26,47	20	29,41	20	29,41	1982-1983	50	4	8	13	37,14	25	50	8	16	6	12
TOPLAM	561	161	28,69	251	44,74	131	23,35	57	10,16	TOPLAM	336	7	2,08	75	22,32	187	55,65	67	19,94	26	7,73

göstermeleri, hatıralarını yâd etme bakımından daha sıcak ve zengin bir görüntü sergilemeleri bu fikri destekler mahiyettedir.

Kayıtlarımızda Habip BADEM döneminde Çanakkale İmam Hatip Lisesi eğitim kadrosunda yer alan öğretmenler göreve başlama ve bitiş tarihlerine göre şu şekilde yer almaktadır:

Meslek Dersleri; Ramazan İŞGÜDER, (1975-1994) Ragıp YAZAN, (1977-1998) İhsan YILDIZ, (1979-1984) İbrahim BULUT, (1980-1981) Haşim

Mehmet KAPLAN (1980-1992). *Fen Bilgisi*; Özkan ULUŞAL (1976-1979), Semra APAYDIN (1977-1978), Tuğrul ÖZTÜRK (1979-1980), Ahmet Yılmaz DENİZ (1979-1989). *Sosyal Bilgiler*; Mehmet İÇER (1978-1994), Ali YENER (1979-1980), Mehmet Recep ŞENGÜL (1980-1990). *Beden Eğitimi*; Vahit ALTUN (1980-1999).

Her ne kadar mezuniyetlerini bizzat göremese de mezun olan 42'si kız, (% 26,41) 117'i erkek (% 73,58) olmak üzere toplam 159 öğrenci hep Habip BADEM döneminde yetişmiştir.

Ortaokul Giriş Yılı	Toplam	Ortaokul Mezuniyet Yılı	Kız	%	Erkek	%	Toplam	Kayıp Sayısı	Kayıp Oranı	Liseden Mezuniyet Yılı	Kız	%	Erkek	%	Toplam	Kayıp Sayısı	Kayıp Oranı
1975-1976	95	1977-1978	-	-	50	100	50	45	47,36	1981-1982	0	0	25	100	25	70	73,68
1976-1977	114	1978-1979	-	-	62	100	62	52	45,61	1982-1983	2	08,33	22	91,66	24	90	78,94
1977-1978	99	1979-1980	-	-	57	100	57	42	42,42	1983-1984	3	13,04	20	85,00	23	76	76,76
1978-1979	104	1980-1981	18	30,50	41	69,49	59	45	43,26	1984-1985	15	45,45	18	54,54	33	71	68,26
1979-1980	81	1981-1982	21	36,20	37	63,79	58	23	28,39	1985-1986	10	37,03	17	62,96	27	54	66,66
1980-1981	68	1982-1983	15	30	35	70	50	18	26,47	1986-1987	12	44,44	15	55,55	27	41	60,29
Toplam	561	Toplam	54	32,23	282	83,88	336	225	40,10	Toplam	42	26,41	117	73,58	159	402	71,65

Ortaokul Bölümü

Habip BADEM döneminde (ilk 6 yıl içinde) ortalama olarak 6. Sınıfa başlayan 541 öğrencinin 336'sı (% 40,10) Ortaokuldan, 402 öğrenci ise (%71,65) Liseden Mezun olamamıştır. Bir başka ifade ile 6. sınıfa başlayan 561 öğrencinin ancak 159'u (% 28,34) Liseden diploma alabilmiştir. 6 yıllık bu dönemde 561 öğrencinin ortaokula kaydolduğu, bu öğrencilerin % 23,35'inin

görülmektedir. Bu, ortaokula kaydolun öğrencilerin ancak %47,95'inin mezun olabildiğini de göstermektedir. Mezun olan öğrencilerin % 2,08'inin PEKİYİ, %22,32'sinin İYİ, %55,65'inin ise ORTA derece ile geçebildiği de aynı çizelgeden anlaşılmaktadır.

Lise Bölümü

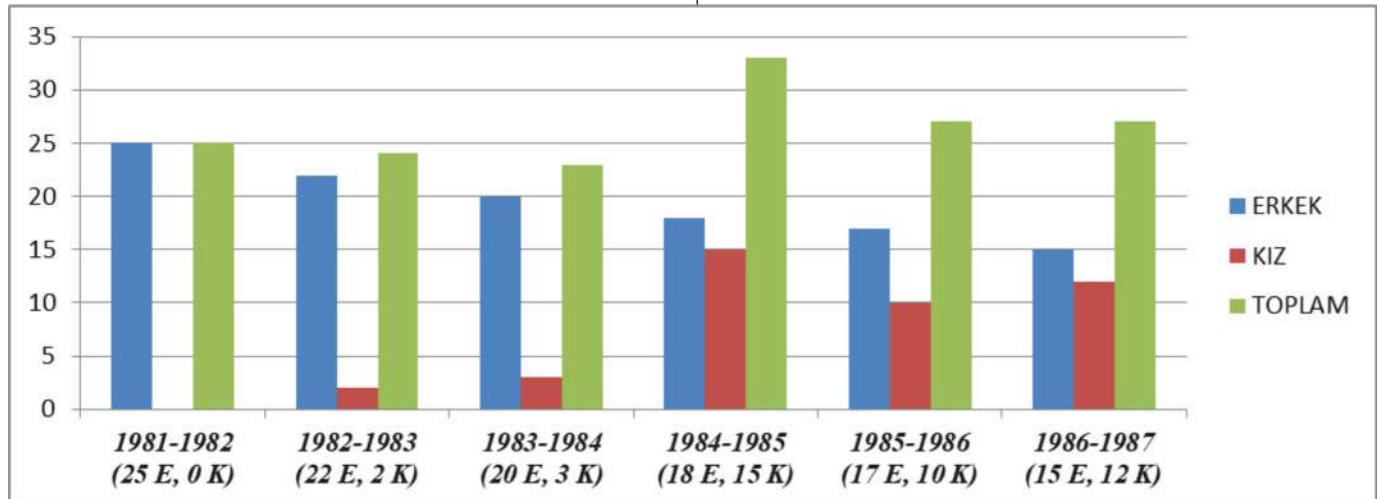
Habip BADEM döneminde başlayıp sonraki dönemlerde mezun olan öğrencilerin mezuniyet derecelerine baktığımızda mezun olan öğrencilerin % 2,70'inin PEKİYİ, %29,18'inin İYİ, % 52,97'sinin ORTA ile mezun oldukları, % 12,97'sinin sınıfta kaldığı % 2,16'sının da tasdikname ile ayrıldıkları görülmektedir.

Bu dönemde yetişip mezun olan öğrencilerin toplamının yıllık olarak ortalamasını aldığımızda (7,8'i kız, 19,5'i erkek) 26,5 öğrencinin mezun olduğu görülmektedir. Bu kuruluş döneminde ideal sınıf sayısını yakalandığını da göstermektedir.

LİSE DEN MEZUNİYET DERJELERİ											
YIL	MEVCUT	PEKİYİ	%	İYİ	%	ORTA	%	BAŞARISIZ	%	TASDİKNAME	%
1981-1982	25	-	-	4	16	21	84	-	-	-	-
1982-1983	27	-	-	8	29,62	16	59,25	2	7,40	1	3,70
1983-1984	24	-	-	9	37,50	14	58,33	-	-	1	4,16
1984-1985	38	1	2,63	10	26,31	21	55,26	6	15,78	-	-
1985-1986	33	4	12,12	10	30,30	13	39,39	6	18,18	2	6,06
1986-1987	38	1	2,63	13	34,21	13	34,21	10	26,31	-	-
TOPLAM	185	5	2,70	54	29,18	98	52,97	24	12,97	4	2,16

daha ilk yıl sınıfta kaldıkları, %19,94'ünün ise son sınıfta başarısız oldukları ve ancak 269'unun mezun olabildiği

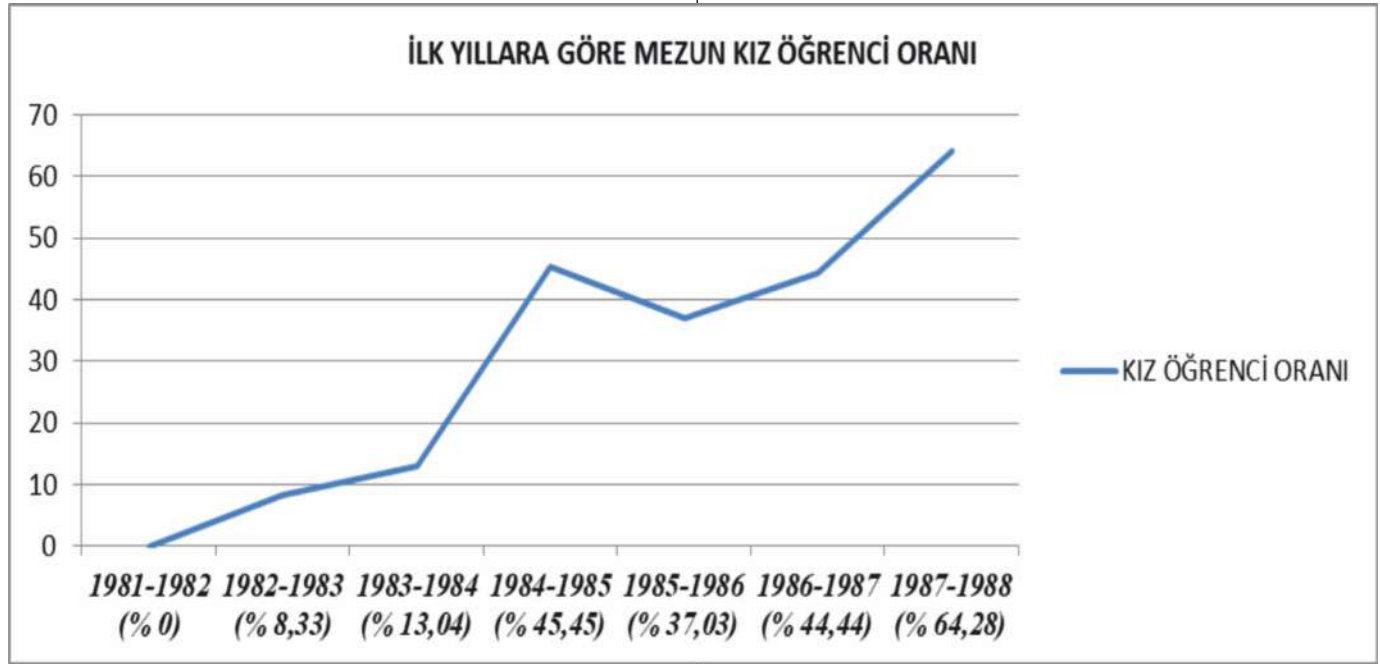
yakalandığını da göstermektedir.

Ortaokul bölümüne kayıt olan öğrencilerle yedi yılın sonunda Lise bölümünden mezun olan öğrenciler arasındaki (%71,65)'lük kayıp elbette dikkat çekicidir. İmam Hatip Ortaokulunu okuyup diğer liselere kayıt yaptıran, çıraklığa başlayan veya köyüne geri dönen (% 40)'lık dilimin ise bir şekilde İmam Hatiplerin **“ahlâklı insan”** projesinin tezgâhından geçtikleri dikkatlerden kaçmamalıdır.

Habip Badem Döneminde en çok başarısız olunan ilk 7 ders şunlardır:

Birinci sıradaki ÖKK, (Öğretmenler Kurulu Kararı), Sorumlu veya Bütünleme ile geçilen dersler, ikinci sırada sınıf tekrarına düşen öğrencilerin en çok başarısız oldukları dersler, üçüncü sıradaki ise toplam sayı verilmiştir. Tasdikname alanları büyük çoğunluğu ise

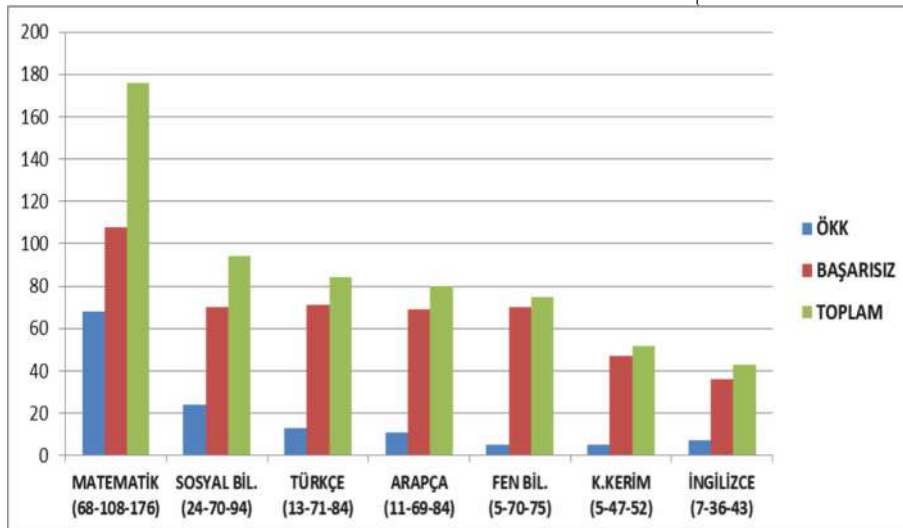

Yine aynı dönemde yetişip de sonraki yıllarda mezun olan öğrenciler içinde sıfırla başlayan kız öğrenci oranı istikrarlı bir büyümeyle yükselmiş, 5.ve 6. Mezunlarla birlikte ustalıkla ortalama % 50 bandına oturmuş, 7. Mezunlarla beraber kız öğrenci oranı erkek öğrenci oranını geçmiştir.

sınıfta kalan öğrencilerdir.

a) Sınıflara Göre Öğrencilerin Eğitim Durumları ve Meslek Tercihleri

Bu bölümde, ilk 7 dönem mezunlarının aldıkları eğitimler ve bugün geldikleri noktalar değerlendirilmiştir. Eğitim ve meslek durumları tespit edilemeyen öğrencilerinin çoğu diğer öğrencilerle aynı sınıfta olmayıp dışarıdan bitirme sınavlarıyla aynı yıl mezun olduklarından dolayı sınıf tarafından tanınmamaktadır. Ancak yine de oranlar içinde değerlendirilmiştir.

Bu dönemde yetişen öğrencilerle İmam Hatip Liselerinin kuruluş amaçlarına uygun olarak *“fenni ilimlerle yetişmiş din adamı”*, *“meydanda söz sahibi ilim, siyaset ve teknik adamlar”* ve *“ahlâklı vatandaş/ esnaf”* yetiştirme hedeflerinin tümüne aynı anda ulaşıldığını görüyoruz.

1. MEZUNLAR (1981-1982)

1. MEZUNLAR (1981-1982) 25 ERKEK (% 100)		
SN	ADISOYADI	MESLEĞİ
1	Baki ÇAKIR	Doç. Dr. Kırklareli Ünv. İktisat Tarihi
2	Atila YILMAZ	Coğrafya Öğrtm.
3	Yılmaz ÜNAL	Tarih Öğrtm.
4	Bünyamin KAYA	Öğretmen
5	Hayrettin GÜMÜŞ	DİKAB Öğrtm.
6	Mustafa ENGİN	DİKAB Öğrtm.
7	Halil TAŞKIN	İmam
8	Sefahattin ÇİLOĞLU	İmam
9	Necati SEDEF	İmam
10	Bahattin TEMEL	İmam
11	İsmail MUT	Polis
12	Selahattin UYANIK	Gardiyan
13	Mehmet Zafer KARACA	Tekniker
14	Halil USLU	Tekniker
15	Niyazi YURDAKUL	Esnaf
16	Mehmet BAŞARAN	İşçi
17	Mehmet ÜNAL	Çiftçi
18	Celaleddin OKDEMİR	Tarım
19	Haluk Ali KAFKAS	Serbest
20	Halil ALBA YRAK	Küçük Yaşta Vefat
21	Nizamettin ARSLAN	Tespit Dışı
22	Sabri YILDIRIM	Tespit Dışı
23	İsmail AYDIN	Tespit Dışı
24	Yılmaz GÜLŞEN	Tespit Dışı
25	Mehmet KÜÇÜK	Tespit Dışı

1981-1982 yılında ilk mezunlarını 25 kişi olarak veren okulda hiç kız öğrenci yoktur. 5 öğrencinin (%20) mezuniyet sonunda hangi okula gittiği veya hangi işe girdiği tespit edilememiştir. Bir öğrencinin mezun olduğu yaz vefat ettiği (% 4) , 5 öğrencinin (% 20) esnaf, işçi, çiftçilik gibi serbest mesleğe yöneldiği, 2 öğrencinin (% 8) Tekniker, 6 öğrencinin (% 24) Dikab öğretmenliği ve İmamlık gibi din hizmetlerine yöneldiği, 5 öğrencinin (%20) Öğretmenliği, 1 öğrencinin (%4) İktisadi, 1 öğrencinin (%4) Polisliği ve 1 öğrencinin (%4) de Gardiyanlığı tercih ettiği görülmektedir.

Mezuniyet sonunda yöneldikleri mesleklere bakarak okulun, toplumun her kesiminin eğitimine yöneldiğini, iyi insan yetiştirme noktasında yöneldiği hizmet alanının ana omurgasını “*Din ve Eğitimin*” oluşturduğunu (% 40) görmekteyiz. % 48'inin de devlet kademesinde çalışmayı tercih ettiği gözlerden kaçmamaktadır.

2. MEZUNLAR (1982-1983)

1976-1977 yılında girip 1982-1983 yılında 2'si kız (%8,33), 22'si erkek (%91,66) toplam 24 kişi olarak mezun olan okulun 2. Mezunları bu konuda araştırmalara konu olacak bariz bir örnektir.

Örneklem olarak ele aldığımız okulun 2. Mezunlarının bugünkü durumlarına baktığımızda; İmam, Kur'an Kursu Öğreticisi veya Meslek Dersleri Öğretmeni gibi Din Hizmetleri alanında çalışan 9, (%37,50) Öğretmenliklerde 4, (%16,70), Akademisyen 3, (%12,50), Memur 1, (%4,20) olmak üzere sınıfın %70,83'ü devlet memuru olarak çalışmaktadır. Esnaf 3, (%12,50) İşçi 1, (%4,20) Eczacılık Fakültesini kazanıp da başörtüsü engeli dolayısıyla okuyamayıp ev hanımı olan ancak daha sonra İlahiyat Fakültesini bitiren 1, (%4,20) ve yaptığı görevi tespit edemediğimiz 2, (% 8,30) kişi bulunmaktadır.

3. MEZUNLAR (1983-1984)

3. mezunlar içinde bugün Kur'an Kursu öğretmeni, DİKAB öğretmeni, imam ve müftü gibi din hizmetlerinde görevli 11 kişi (%47,82), 1 Mühendis (%4,34), 1 Tıp Doktoru / akademisyen (% 4,34), 4 sınıf öğretmeni (% 17,39)

4. MEZUNLAR (1984-1985)

1 Memur (% 4,34), 1 Coğrafya bölümünü okuduğu halde esnaflık yapan (% 4,34), 1 çiftçi (% 4,34) ve 3 tespit dışı (%13,04) yer almaktadır. Bu mezunların % 83,62'si üniversite okuduğu, % 73,91'inin de kamuda çalışmakta olduğu dikkatleri çekmektedir.

Dikkati çeken bir diğer husus da İmam Hatip Lisesinin hedef kitle oluşturmaya başladığı, oluşan hedef kitlenin de beklentileri karşılmasıdır. 4. mezunlar içinde yer alan İmam, Dikab ve K.Kursu öğretmeni gibi din hizmetleri yapan 7 kişi (%18,91), 9 öğretmeni (% 24,32), 3 Mühendis (%8,10), 1 Eczacı (%2,70), 6 Memur (% 16,21), 4 Serbest meslek ve esnaf (% 18,81), 5 ev hanımı (% 13,51) ve 1 (% 2,70) tespit dışı mezunun yer aldığı görülmektedir. Tespit edilenler içinde 16 öğrencinin üniversite okuduğu (% 43,24) 22 kişinin de (% 59,45) kamuda çalıştığı görülmektedir.

2. MEZUNLAR (1982-1983) 2 KIZ (% 8.33) 22 ERKEK (% 91.66)

SN	ADISOYADI	MESLEĞİ	SN	ADISOYADI	MESLEĞİ
1	İbrahim USLAN	<i>Prof. Dr. Makine</i>	13	Ahmet AKAN	<i>Sınıf Öğretmeni</i>
2	Şevki KABAK	<i>Prof. Dr. Ortopedi</i>	14	Ali ÇALIŞKAN	<i>Sınıf Öğrtm. / İŞKUR Müd.</i>
3	İrfan TERZİ	<i>Prof. Dr. Biyoloji</i>	15	Abdürrahim KARADENİZ	<i>Edebiyat Öğrtm./ Eleştirmen</i>
4	Nazım MUTLU	<i>İmam</i>	16	Zafer ESEN	<i>Edebiyat Öğretmeni</i>
5	Şeref EREN	<i>İmam</i>	17	Hüseyin YEŞİLYURT	<i>Gardiyan</i>
6	Hasan KESKİN	<i>İmam</i>	18	Zeki YÖRÜKÇÜOĞLU	<i>Muhasebe</i>
7	Asri SAVURGAN	<i>İmam</i>	19	Erdoğan GÜREN	<i>Muhasebe</i>
8	Kadri DALKIRAN	<i>İmam</i>	20	Saim YAZICIOĞLU	<i>Ziraatçı</i>
9	Resul UYSAL	<i>İmam</i>	21	Ahmet YAVAŞ	<i>Seramik Fabrikası İşçi</i>
10	Orhan HAZIR	<i>İmam</i>	22	Ayşe ÇEVİK TEMİZ	<i>Eczacılık / Ev Hanımı</i>
11	Zeynep UZMAN BEŞİR	<i>Kur'an Kursu Öğret.</i>	23	Ömer ÖZTÜRK	<i>Tespit Dışı</i>
12	Nevzat UZUN	<i>İHL Mes. Ders, Öğrtm.</i>	24	Mehmet ATAÇ	<i>Tespit Dışı</i>

3. MEZUNLAR (1983-1984) 3 KIZ (% 13.04), 20 ERKEK (% 86.95)

SN	ADISOYADI	MESLEĞİ	SN	ADISOYADI	MESLEĞİ
1	Şaban SEZEN	<i>Doç. Dr. Kırıkkale Tıp Fak.</i>	13	Selahattin İŞ	<i>Jeoloji Mühendisi</i>
2	Feriha ALVER	<i>K.Kursu Öğrtm.</i>	14	Enver AKMAN	<i>Sınıf Öğrtm.</i>
3	Emine DEMİR	<i>K.Kursu Öğrtm.</i>	15	İsmail DEMİR	<i>Sınıf Öğrtm.</i>
4	İsmail GÜVEM	<i>DIKAB Öğrtm.</i>	16	Süleyman ŞEN	<i>Sınıf Öğrtm.</i>
5	Mehmet ERDOĞAN	<i>DIKAB Öğrtm.</i>	17	Rafet HALICIOĞLU	<i>Sınıf Öğrtm.</i>
6	İbrahim ÖZER	<i>Müftü</i>	18	Erdoğan BAŞALAN	<i>Memur</i>
7	Mehmet UZUN	<i>İmam</i>	19	Ali İlker KAZAN	<i>Coğrafya / Esnaf</i>
8	Ahmet ARSLAN	<i>İmam</i>	20	Suat TIRYAKI	<i>Çiftçi</i>
9	Arif ERGEN	<i>İmam</i>	21	Sabiha HİLAL	<i>Tespit Dışı</i>
10	Kemal DEĞİRMENCİ	<i>İmam</i>	22	Raşit BARIŞKAN	<i>Tespit Dışı</i>
11	Metin ÖZKAN	<i>İmam</i>	23	Ekrem ÇIRAKOĞLU	<i>Tespit Dışı</i>
12	Bircan GÖÇEN	<i>İmam</i>			

4. MEZUNLAR (1984-1985) 15 KIZ (% 40.54), 22 ERKEK (% 59.45)

SN	ADISOYADI	MESLEĞİ	SN	ADISOYADI	MESLEĞİ
1	İlknur ERDOĞAN	<i>Eczacı</i>	20	Ümit AYTİMURER	<i>İmam</i>
2	Muharrem UÇAR	<i>Jeoloji mühendisi</i>	21	Fatma BAŞARAN	<i>İlahiyat / Ev Hanımı</i>
3	Muharrem KAHRAMAN	<i>Makine Mühendisi</i>	22	Nursen ÜNAL	<i>Desinatör/ iktisatçı</i>
4	Ayhan ÇENGEL	<i>Jeofizik Müh./ Sınıf Öğrm.</i>	23	Mehmet DURGUT	<i>Gardiyan</i>
5	Hasan ADIYAMAN	<i>Sınıf Öğretmeni</i>	24	Süleyman ÖZTÜRK	<i>Gardiyan</i>
6	Göksel KAZAN	<i>Sınıf Öğretmeni</i>	25	Mustafa GÜR	<i>Gardiyan / Sivil Savunma</i>
7	Hüseyin DAVER	<i>Sınıf Öğretmeni</i>	26	Meryem HİLAL	<i>İşleme / Memur</i>
8	Hüseyin ÖZDEMİR	<i>Sınıf Öğretmeni</i>	27	Nevin Nedime İŞ	<i>Arap DE / ÇOMÜ İd.Per.</i>
9	İhsan IŞIK	<i>Tarih Öğrtm./GSB Şb Md.</i>	28	Şahin SERİM	<i>Esnaf</i>
10	Nagihan DURU	<i>İngilizce Öğrtm.</i>	29	Numan ÖZCAN	<i>Esnaf</i>
11	Saliha BARIŞ	<i>Fen Bilimleri</i>	30	Göksel DAĞLI	<i>Serbest Meslek</i>
12	Hayriye YURDADUR	<i>Takı Tasarım Öğrtm.</i>	31	Kemal AKMAN	<i>Serbest Meslek</i>
13	Meryem Nurcan YILDIZ	<i>Mental Aritmetik Öğrtm.</i>	32	Ümmühan YA VUZ	<i>Ev hanımı</i>
14	Mihriban GÜNEY	<i>Kur'an Kursu Öğrtm.</i>	33	İlknur BALIN	<i>Ev hanımı</i>
15	Ayhan ŞAHİN	<i>İmam</i>	34	Sevim BAYRAM	<i>Ev hanımı</i>
16	Niyazi ATEŞÇİ	<i>İmam</i>	35	Rukiye TUNÇALTAN	<i>Ev hanımı</i>
17	Abdullah TURAN	<i>İmam</i>	36	Ümran AYAN	<i>Ev hanımı</i>
18	İlhan ULAŞ	<i>İmam</i>	37	Rahmi UĞUZ	<i>Tespit Dışı</i>
19	Recep SAVAŞ	<i>İmam</i>			

5. MEZUNLAR (1985-1986) 10 KIZ (% 37.03), 17 ERKEK (% 62.96)

SN	ADISOYADI	MESLEĞİ	SN	ADISOYADI	MESLEĞİ
1	Naciye TAŞ	<i>DİKAB Öğrtm.</i>	15	Turgut Salih YILMAZ	<i>Çan Seramik/ Hast. Arşiv Hiz.</i>
2	İsmail YILDIZ	<i>DİKAB Öğrtm.</i>	16	Şeref DUMAN	<i>MYO İnşaat/ÇOMÜ Memur</i>
3	Fatma AYDIN	<i>Kur'an Kursu Öğrtm.</i>	17	Halit BOZKURT	<i>Muhtülük Şoförü</i>
4	Hanife YERLİ	<i>Kur'an Kursu Öğrtm</i>	18	Hülya CESUR	<i>Ev Hanımı</i>
5	İsmail CİHAN	<i>İmam</i>	19	Okşen UYANIK	<i>Ev Hanımı</i>
6	İsmail ŞEN	<i>İmam</i>	20	Zeynep ÖZDEMİR	<i>Tespit Dışı</i>
7	Abdürrahim ALVER	<i>İmam</i>	21	Seyhan TAYLAN	<i>Tespit Dışı</i>
8	İrfan GÜVEM	<i>Sınıf Öğretmeni</i>	22	Yakup AYDIN	<i>Tespit Dışı</i>
9	Mehmet Ali KIR	<i>Sınıf Öğretmeni</i>	23	Celalettin GÜLER	<i>Tespit Dışı</i>
10	Sebahat YÜKSEK	<i>Sınıf Öğretmeni</i>	24	İsmail ARSLAN	<i>Tespit Dışı</i>
11	Yakup ACAR	<i>İÜ. Siyasal / Paz. Müd.</i>	25	Göksel KAZAN	<i>Tespit Dışı</i>
12	Ercan ERENSAYIN	<i>İÜ Ed. Bil.Bel.Çomü D. Bşk.</i>	26	Aysel ALACA	<i>Tespit Dışı</i>
13	Hatice ORTAŞ	<i>Kütüphanecilik</i>	27	Numan ÖZCAN	<i>Tespit Dışı</i>
14	Güzide ÖRENÇ	<i>Arap Fars Fil./KYK Müd.</i>			

6. MEZUNLAR (1986-1987) 12 KIZ (% 44.44), 15 ERKEK (% 55.55)

SN	ADISOYADI	MESLEĞİ	SN	ADISOYADI	MESLEĞİ
1	Şükran KAYA	<i>Prof. Dr. / Arapça</i>	15	Nagihan BAŞARAN	<i>İ.Ü. Arap Dili Edebiyatı</i>
2	Ahmet YURDADUR	<i>Afyon K.Ü. Öğ.Üy./ İktisat</i>	16	Asiye DÜVEN	<i>İngilizce Öğrtm.</i>
3	Gülüm ERDOĞANOĞLU	<i>İHL Mesl. Öğrtm.</i>	17	Şükriye GÜRSES	<i>Ev Ekonomisi Öğrtm</i>
4	Abdullah ÖZTÜRK	<i>İHL Mesl. Öğrtm</i>	18	Nevriz ÇENGEL	<i>Ev Ekonomisi Öğrtm.</i>
5	İsmail ÇETİN	<i>DİKAB Öğrtm. / Okul Müd.</i>	19	Nurgül KAPLAN	<i>Esnaf/ Pansiyon İşl.</i>
6	Yavuz YALÇIN	<i>DİKAB Öğrtm.</i>	20	Nesrin MANDACI	<i>AÜ. İşletme / Ev hanımı</i>
7	Mesut TOĞER	<i>İmam Hatip</i>	21	Sevil GÜLER	<i>Ev Hanımı</i>
8	Rıdvan GÖÇEN	<i>İmam Hatip</i>	22	Aysel KAYA	<i>Ev Hanımı</i>
9	Abdullah DİNÇER	<i>İmam Hatip</i>	23	Hanife ASAN	<i>Ev Hanımı</i>
10	Beraattin DEMİR	<i>İmam Hatip</i>	24	Mukaddes GÜLER	<i>Ev Hanımı</i>
11	Ahmet GÜNAY	<i>İ.Ü. Siyasal / Çomü İçdenetçi</i>	25	İsmail AKÇAY	<i>Tespit Dışı</i>
12	Muzaffer KUTLU	<i>İ.Ü. Orman End. /Müteahhit</i>	26	Ramazan AKÇAY	<i>Tespit Dışı</i>
13	Metin ORTA	<i>Sınıf Öğrtm.</i>	27	Mustafa YAVAŞ	<i>Tespit Dışı</i>
14	Ferhat YAVUZ	<i>Tekniker</i>			

7. MEZUNLAR (1987-1988) 18 KIZ (% 58.06), 13 ERKEK (% 41.93)

SN	ADISOYADI	MESLEĞİ	SN	ADISOYADI	MESLEĞİ
1	İsmail Yaşar OĞUZ	<i>Avukat / Kepez Beld. Bşk.</i>	16	Mürüvvet BARUT	<i>Ev Hanımı</i>
2	Beyhan SAVAŞ	<i>Edebiyat Öğretmeni</i>	17	Gülşen AKBULUT	<i>Ev Hanımı</i>
3	Mücella TAYLAN	<i>Halk Eğitimde Öğretmen</i>	18	Nagihan YAVUZ	<i>Ev Hanımı</i>
4	Mediha DEMİR	<i>Kur'an Kursu Öğretmeni</i>	19	Emine YURDADUR	<i>Ev Hanımı</i>
5	Vahdettin MUTLU	<i>İmam</i>	20	Cahide İŞ	<i>Ev Hanımı</i>
6	İsmail BİCAN	<i>İmam</i>	21	Semra DÖNMEZ	<i>Tespit Dışı</i>
7	İsa MALTEPE	<i>İmam</i>	22	Sündüs ORTAŞ	<i>Tespit Dışı</i>
8	Kadir KOÇ	<i>Polis</i>	23	Ezel ÖZGÜR	<i>Tespit Dışı</i>
9	Nermin TOSUN	<i>Alan Kılavuzu</i>	24	Canan ARSLAN	<i>Tespit Dışı</i>
10	Emel ÖZGÜR	<i>Alan Kılavuzu</i>	25	Fehime AYDIN	<i>Tespit Dışı</i>
11	Halil ERTUĞRUL	<i>Lâpseki Belediyesi</i>	26	Halide ATİKER	<i>Tespit Dışı</i>
12	H. İbrahim BAŞTUĞ	<i>AÖF</i>	27	Hasan ARSLAN	<i>Tespit Dışı</i>
13	Erdal SAVAŞ	<i>Trakya Üniv. Kantinci</i>	28	Hüseyin Fehmi AVACIK	<i>Tespit Dışı</i>
14	Serpil BAŞOL	<i>Esnaf/ Terzi</i>	29	İsmail KARABIYIK	<i>Tespit Dışı</i>
15	Nurten KAPLAN	<i>Esnaf/ Bakkal</i>	30	Kemal SAVRAN	<i>Tespit Dışı</i>
			31	Ahmet UZUN	<i>Tespit Dışı</i>

5. MEZUNLAR (1985-1986)

5. mezunlar içinde yer alan İmam, Dikab ve K.Kursu öğretmeni gibi din hizmetleri yapan 7 kişi (% 25,92), 3 sınıf öğretmeni (%11,11), 1 siyasal fakültesi mezunu (%3,70), 2 Edebiyat Fak. Kütüphanecilik mezunu (% 7,40), 1 Arapça filoloji mezunu (%3,70), 3 memur (%11,11) ve 10 tespit dışı (%37,03) yer aldığı görülmektedir. Tespit edilenler içinde 16 öğrencinin üniversite okuduğu (%59,25) 17 kişinin de (%62,96) kamuda çalıştığı görülmektedir.

6. MEZUNLAR (1986-1987)

6. Mezunlara baktığımızda 4'ü İmam Hatip, (% 14,81) 1'i İngilizce, 1'i Arapça, 2'si Ev Ekonomisi ve 1'i Sınıf, 4'ü DİKAB branşlarında olmak üzere 9'u öğretmen, (% 33.33) 2'si akademisyen, (%7,40) 1'i Siyasal, (% 3,70) 1'i Mühendis, (%3,70) 1'i Tekniker, (%3,70) 1'i İşletmeci (% 3,70) 4'ü ev hanımı, (% 14,81) 1'i esnaf (% 3,70) ve 3'ü de aynı sınıfta okumayıp dışarıdan bitiren dolayısıyla tespit dışı (%11,11) olmak üzere toplam 27 öğrenci mezun olmuştur. Bu yıl mezun olanların genel eğiliminin de yine akademi, eğitim ve din hizmetleri olduğu, işletme, siyasal ve mühendisliklerin de zorlandığı görülmektedir. 15 öğrencinin (%55,55) yüksek Öğretime gittiği, 17 Öğrencinin (%62,96) da devlet memuru olduğu dikkatleri çekmektedir.

7. MEZUNLAR (1987-1988)

7. Mezunlara baktığımızda 4'ü Din Hizmetleri, (% 12.90), 2'si öğretmen (% 6.45), 1'i Avukat (% 3.22), 1'si Polis (% 3.22), 3'ü memur (% 9.67), 3'ü esnaf, (% 9.67), 5'i ev hanımı, (% 16.12) ve 11'i de tespit dışı (% 35.48) olmak üzere toplam 31 öğrencinin mezun olduğunu görüyoruz. Tahsil durumu ve mesleği tespit edilemeyen 11 mezuna (%35.48) rağmen %32.25 oranında öğrencinin memuriyeti tespit ettiğini ekleyelim.

Bu sonuçlar, Kuruluş Döneminde plânlanıp yürütülen ideal İmam Hatip Lisesi hedefidir diyebiliriz. Belki de bu sonuç tüm unsurları içinde barındırması dolayısıyla ülkemizin bir özetidir ve İmam Hatip Lisesinin, hedef kitlesinin çoğunluğunu oluşturduğu kırsal kesimin çocuklarını köyden kurtarıp okutmak istedikleri cezbedici bir eğitim ortamı sunduğunu göstermektedir.

Bu sonuçlar ayrıca Okul Aile Birliğinin eğitim sürecinde okul yönetimine yaptığı maddî, manevî destek ve fedakârlıklarını göstermekte ve günümüz yönetimlerine ciddi örnekler sunmaktadır.

Hiç şüphesiz velilerin eğitim sürecine katılma oranı,

eğitimde hedefe ulaşmayı doğrudan etkileyen bir unsurdur. Öğrencinin ve okulun çabası ne kadar güçlü olursa olsun veli desteği olmadan eğitimin bir yanı her zaman eksik kalacaktır. Bu bakımdan Okul Aile Birliğinin Karar Defteri, yönetici ve velilerin eğitim namına aldığı kararları ve faaliyetleri göstermesi ayrıca yönetici ve velilerin vizyonunu ortaya koyması bakımından tarihi bir belge niteliği taşımaktadır.

Zaman zaman “*ah nerede o eski İmam Hatipler /öğretmenleri / öğrencisi*” diye iç geçirip eski kalite, fedakârlık ve “*imam hatip ruhunun*” kalmadığını ima edenlere bu defterin satır araları “*ah nerede o eski İmam Hatip velileri*” diye sorarak eğitim denilen tekâmül sürecinin sadece okulla sınırlı olmayıp sosyal değişim ve toplumsal ihtiyaçlar çerçevesinde velilerle beraber yürütülmesi gerektiğini haykırmaktadır.

b) Bu dönemde göze çarpa en önemli noktalar:

1- Habip BADEM'in görev yaptığı 6 yıl içerisinde 5 yıl boyunca Tapu Müdürü Sümer SİGIN Okul Aile Birliği Başkanı olarak görev yapmıştır. Aynı Okul Müdürü ve OA Başkanın okulun işleyişi, problemlerin tespiti ve çözümleri noktasında bir istikrar sağlamış ve okul gerçek bir aile görüntüsü vermiştir.

2- İl vaizliğinden öğretmenliğe geçen halkın ve öğrencilerin çok sevdiği Ramazan İŞGÜDER isimli bir Meslek Dersleri Öğretmeni Okul Aile Birliğinde Öğretmen temsilcisi olarak görev yapmaktadır. Bu isabetli tercih öğrenci, okul ve halk arasında sıcak bir diyalog kurulmasına dolayısıyla da problemlerin kolay çözümlenmesine imkân sağlamıştır.

3- O dönemde ayrıca oluşturulan Çanakkale İmam Hatip Lisesi Koruma Derneği ile ekonomik problemler çözülmeye çalışıldığı gibi Vakıflar Yurdu ve Kızılay'dan da yararlanılmaktadır.

4- Köylerden geldikleri ve intibak problemi yaşadıklarından öğrencilerin başarıları özellikle Matematik ve Fen Derslerinde düşüktür ve bu konuda öğrenci ve velilerinin uyarılması görevini Okul Aile Birliği üstlenmiştir.

5- Velilerle ve öğretmenlerle çeşitli ikramlar yapılarak öğrenciler hakkında konuşulmaktadır.

6- İmam Hatip ruhunu kazandırmak için sene sonu geceleri tertip edilmektedir.

7- Maddi durumu zayıf olan öğrencilerin giyim kuşam, gıda ve eğitim materyalleri eksiklikleri imkânlar çerçevesinde giderilmektedir.

8- Öğretmenlerle sıcak ilişkiler kurularak hafta sonları ücretsiz ek dersler verilmesi sağlanmaktadır.

9- Akademik, Sosyal ve Sportif etkinliklerde İlk üçe giren başarılı öğrenciler ödüllendirilmektedir.

10- Okul yemekhane ve bahçesindeki ihtiyaç

malzemeleri Okul Aile Birliğince karşılanmaktadır.
 11- Kız öğrencilerin derslere başörtülü olarak girmeleri için Okul Aile Birliği yoğun çaba harcamaktadır.
 12- 12 Eylül İhtilali dolayısıyla Okul Aile Birliğinin faaliyetlerine son verilmiştir.
 13- Habip BADEM yetiştirdiği öğrencilerinin mezuniyetlerini görememiştir.
 14- Başlangıçta hiç kız öğrenci olmayan okulda Habip Badem döneminin sonunda yetişip daha sonra mezun olan 159 öğrencinin 42'si (% 26,41) kız öğrencidir.
 15- Velilerle okulun çok ciddi irtibatları vardır ve veliler okul müdürüne son derece bağlı ve itaatkârdırlar.

c) Disiplin Durumu

Habip BADEM döneminde ilki 17/12/1975, sonuncusu ise 12/11/1980 yılında alınan toplam 43 Disiplin Kurulu Kararında, dönemin sosyal problemleri, okulun akademik çalışmaları, eğitimi ve okulun vizyonunu gösteren çarpıcı örneklerle rastlanmaktadır.

Her yılın ilk Disiplin Kurulu Toplantısında gündeme alınan **“öğrencilerin okul içi ve dışı davranışları”** konusunda alınan kararlar şu şekilde özetlenmiştir:

- “a) Öğretmenlerine ve okula gelen büyüklerine gerekli saygıyı göstermeleri,
 b) Arkadaşları arasında hiçbir yerde ve hiçbir zaman söz, el şakalarına, göze hoş gelmeyen davranışlara sapmaları ve okulun şerefini her zaman ön planda tutmaları gerektiğini hatırdan çıkarmamaları,
 c) Okul personeline karşı daima saygılı ve onların işlerini kolaylaştıracak şekilde davranmaları,
 d) Okul araç ve gereçlerini kendi öz malımızcasına kullanmalı ve korumaları,
 e) Kendi araç, gereç, defter ve kitaplarını tutumlu kullanarak aile ve yurt ekonomisine katkıda bulunmaları,
 f) Okul içinde ve dışında sakız cinsinden hiçbir nesnenin çiğnenmemesi,
 g) Okul yönetimince tavsiye edilmeyen hiçbir filme gidilmemesi, teneffüs aralarında okul bahçesinden dışarı çıkılmaması,
 h) Öğrencilerin hepsinin bir kimlik kartına sahip olmaları,

- i) Kabuklu yemişlerin okul içinde kesinlikle yenmemesi,
 i) Hiçbir şekilde kahve ve benzeri gazinolara girmemeleri, çeşitli zamanlarda da ayrıca kontrol edilmeleri
 j) Saçları yanlardan kulakları kapatmayacak, önden dökülmeyecek ve göze hoş gelecek şekilde olması,
 k) Okula daima kravatlı, temiz gömlekli, ütülü pantolonlu, boyalı ayakkabı ile gelmeleri, başlarına bere ve kasket benzeri nesnelere giymemeleri,
 l) Topluma ters gelecek gelenek ve göreneklere ters gelecek davranışlarda bulunmamaları
 m) Bütün hal ve hareketlerini okulumuzun ruhuna göre yapmaları”

Ancak ilk üç yılın Teşekkür ve Takdirini tespit edebildiğimiz bu dönemde istikrarlı bir ilerleme görülmektedir. Mevcudun ortalama % 10'unun başarı belgesiyle ödüllendirildiği bu üç dönemde hiçbir ceza kaydına rastlanmamıştır.

Ortaokul bitip de liseye başlayan öğrencilerin buluş çağının da etkisiyle çeşitli cezalar almaya başladıkları görülmektedir. Bu çerçevede 1978-1980 arasında teşekkür-takdir belgeleri kaydına rastlanmamış tam tersine mevcudun ortalama % 22.16'sının çeşitli cezalar aldıkları gözlemlenmiştir.

1978-1979 Eğitim Öğretim Yılında Sigara, sigara tozu ve kibrit taşıdıkları, kahvehanede oyun oynadıkları, zararlı yayın taşıdıkları (Aşk Tebriği), İngilizce ve Beden Eğitimi Dersinden Kaçtıkları, İngilizce yazılısında çantasının altında kâğıt parçaları buldukları, gibi suçlara Disiplin Kurulu Başkanı tarafından **“eğitici bir konuşma ile”** sözlü uyarı, kısa süreli uzaklaştırma, mahrumiyet gibi çeşitli cezalar verildiği görülmekte, öğretmene yapılan hakaretin okul değiştirme kapsamına girdiği halde hafifletici sebepler dolayısıyla uzun süreli uzaklaştırma cezasının takdir edildiği, 19 Mayıs provalarına katılmayan kız öğrencilerin velilerinin suçlu bulunduğu da dikkatlerden kaçmamaktadır. (Syf. 39. H. Badem hatırasına bkz)

Okulun 4. Yılına, öğrencilerin ise ergenlik dönemine rasgelen 1979 yılında Disiplin Kuruluna gelen dosyalardan **“Üzerinde bozkurt rozeti yüzük taşımak,**

YIL	MEVCUT	1.DÖNEM			2.DÖNEM				ALINAN CEZA	%	DİSİPLİN KURULU BAŞKANI	HAYSİYET DİVANI BAŞKANI (ONUR KURULU)
		TEŞEKKÜL	TAKDİR	%	TEŞEKKÜL	TAKDİR	%	İFTİHAR				
1975-1976	95	2		2	4	2	6,31	-	-	-	M. Şebattin KALFA	A. Remzi OLGUN
1976-1977	114	8	2	9	10	6	14,03	2	1,75	-	M. Ali ÖNSÜZ	Yurdanur GÖKHAN
1977-1978	99	13	1	14	14	3	17,17	1	1,01	-	M. Ali ÖNSÜZ	Ramazan İŞGÜDER
1978-1979	104									23	M. Ali ÖNSÜZ	Naciye EREN
1979-1980	81									18	M. Ali ÖNSÜZ	Ali YENER
1980-1981	68										M. ÖNSÜZ	Mehmet YILDIZ
1981-1982	79										M. KAPLAN	Mehmet YILDIZ

okul dışında sıkıyönetimce yasaklanan siyasal yayınlar bulundurup dağıtmak (Genç Arkadaş) gibi okul içinde siyasî sayılabilecek suçların da görüldüğü böylece ülkenin 1980 darbesine giden yolda okulun öğrenci, öğretmen ve yönetim olarak neler yaşadığına dair fikirler vermektedir.

Aşağıdaki örnek oldukça dikkat çekicidir:

Haysiyet Divanı bir üyesinin dilekçesi üzerine 9.4.1979'da toplanarak, dört öğrencinin 1.4.1979 günü saat 15:00 de MSP Liderinin geldiği gün ellerinde bildirilerle partinin mitingine katıldıkları, üç öğrencinin MSP liderinin Belediye Düşün Salonundaki mitinginde görüldükleri, aynı gün saat 14:00'de beş öğrencinin MTTB'ye gittikleri, 6.4.1979 Cuma günü saat 20:00'de yedi öğrencinin MTTB seminerine gittikleri gerekçesiyle Disiplin Kuruluna sevk edilmesini kararlaştırmıştır.

Bunun üzerine toplanan Disiplin Kurulunda ifadeleri alınan öğrenciler suçlamaları kabul etmemiş, belirtilen gün deniz kenarında ve Düşün Salonu çevresinde gezdiklerini, bazı öğrenciler ödev yapmak için Vakıflar İşhanındaki MTTB'ye gittiklerini, bildiri dağıtmadıklarını arkadaşlarının kendilerine iftira attıklarını bunun için kendilerinden şikâyetçi olduklarını belirtmişlerdir.

Konu üzerinde değerlendirme yapan Haysiyet Divanı (Onur Kurulu) Başkanı Türkçe Öğretmeni Naciye EREN; *“Suçun sabit olduğunu, miting mahallinde bulduklarını, farkında değil idiyse derhal o bölgeden ayrılmaları gerektiğini, bildiri dağıttıklarına dair şahitlerin olduğunu, bu sebeple öğrencilerin suçlu olduğunu, gelecekte cereyan edecek aynı tipteki başka olayları engellemek ve öğrencileri siyasetin dışında tutmak amacıyla cezalandırılmaları gerektiğini eğer cezalandırılmazlarsa başka öğrenciler de başka partinin mitingine katılacaklarını”* söyler. *“MTTB'nin MSP'nin gizli bir yan kuruluşu durumunda olduğunu, buraya gitmenin bizzat okul müdürü tarafından duyurulduğunu, Haysiyet Divanında bunun için karar alınıp Disiplin Kuruluna dilekçe yazıldığını, öğrencilerin MTTB'ye gitmenin suç olduğunu bilmediklerini sadece MTTB değil tüm dernek ve kuruluşların adı verilerek öğrencilerin aydınlatılması gerektiğini”* ilâve eder.

Disiplin Kurulu Başkanı Mehmet Ali ÖNSÜZ ise; *“öğrencilerin suçlamaları kabul etmeyip oralarda dolaştıklarını, şikâyetçi öğrencilerin de onları oralarda gördüklerini söylediklerini, dolayısıyla tanık olan öğrencilerin de orada gezinmiş olduklarını, adı geçen öğrencilerin böyle konferanslara katılacak çocuklar olmadıklarını, okul olarak görevlerinin öğrencileri okuldan soğutmak değil okula ısındırmak olduğunu bu sebeple tanıklar dahil adı geçen tüm öğrencilere “uyarma” cezası verilebileceğini”* söyler. *“MTTB'ye gitmenin ise siyaset olarak değerlendirilemeyeceğinden bu öğrencilerin affedilmeleri gerektiğini”* ilâve eder.

Disiplin Kurulu Üyesi Ragıp YAZAN da; *“deniz kenarında dolaşmanın suç olmadığını, bildiri dağıtıldığı söylenen durumla ilgili olarak ilgili partiye ve Cumhuriyet Savcılığına yazılan yazıya verilen cevapta böyle bir durumun olmadığını kesinleştirdiğini, suçlanan öğrencilerin çalışkanlıklarıyla okulun övüldüğü öğrenciler olduğunu, bu sebeple delillere dayanmayan iddialardan dolayı öğrencilerin cezalandırılmayacağını, suçlanan ve iddiada bulunan öğrencilere nasihat edilmesinin yeterli olduğunu, MTTB'ye gitmenin resmen suç olmadığını, bundan dolayı hiçbir öğrenciye ceza verilmemesi gerektiğini”* söyler.

Neticede Haysiyet Divanı Başkanının Kınama cezası önerisine karşın oy çokluğuyla bu öğrencilere uyarma cezası verilmesi, tanık olan öğrencilerin arkadaşlarını bilmedikleri bir konuda gereksiz yere itham etmelerinden dolayı suçlu bulunmaları ancak Haysiyet Divanı üyesi olduklarından dolayı bu tip görevlerinin olduğundan affedilmesi kararlaştırılmıştır.

1979-1980 Eğitim Öğretim Yılında Öğretmene karşı gelmek ve sınıf huzurunu bozmak, yazılıda kâğıda gereksiz şey yazmak, sıfır almak, kopya çekmek, dersten kaçmak, yol keserek kavga etmek gibi konulardan 18 kişi çeşitli cezalar almıştır.

Bu dönemde Disiplin Kurulunun her zaman oybirliğiyle karar vermediği zaman zaman farklı görüşleri tartıştıkları, görüşülen konulara göre suç atfedilen davranışlar üzerinde okul yönetiminin farklı değerlendirmelerde buldukları ancak konjektürel olarak orta bir yol bulmaya çalıştıkları da görülmektedir.

Okul Müdürünün uygun görmediği Disiplin Kurulu Kararını yeniden görüşülmesi için geri göndermesi gibi gayet ciddi, gerektiğinde siyasî partilerden ve Cumhuriyet Savcılığından bilgi almak gibi gayet hukukî, şikâyet dilekçesini veren öğretmenin Disiplin Kurulu üyesi olması nedeniyle karar vermeye yedek üyenin çağırılması gibi gayet ahlâkî uygulamalar yapılmaktadır.

Disiplin Kurulunun ciddi çalışması bir yana, İngilizce Öğretmeni Mehmet YILDIZ gibi bazı öğretmenlerin bu konuda oldukça hassas olması hatta Milli Eğitim Müdürlüğüne Şikâyet edilmeleri yanında Haysiyet Divanı (Onur kurulu) üyeleri olan öğrencilerin bilgilendirmeleri de bu başarıda oldukça etkili olmaktadır.

Disiplin Kurulu sadece verilecek cezaların görüşüldüğü

yerin olmadığını başarıyı teşvik etmek için velilere öğrencilerin başarı durumunu gösteren belge gönderilmesi, en yüksek notu alan üç öğrenciye Koruma Derneğince hediyeler verilmesi gibi idareyi yönlendirici, yardımcı, önünü açıcı bir kurul ve tavsiye edici kararların da alındığı yer durumundadır.

d) Teftiş Defterine Göre Habip BADEM Dönemi

İlk denetleme 29 Eylül 1976 yılında Tayyar ALTIKULAÇ'ın Din Öğretimi Genel Müdürlüğü döneminde Müfettiş Erdem AKTAŞ tarafından yapılmış, "işlerin normal, akademik başarının ise düşük olduğu" kaydedilmiştir.

4-26 Ocak 1977 yılında yapılan ikinci denetlemede, "okulda genellikle olumlu bir gelişme yaşandığı, öğretmenlerin öğrencileri yetiştirme gayreti içinde oldukları, disiplinin ve öğrenci kılık kıyafetlerinin memnuniyet verici olduğu, öğretmenler kurulu kararlarının eğitim, öğretim ve yönetime olumlu etki

Kız (% 58.06), 13 Erkek (% 41.93)

Bu dönemde göze çarpan en önemli noktalar:

1-Mezunlar bakımından bu dönemde ilk defa kız öğrenci oranı erkek öğrenci oranını geçmiştir. (Kız % 58,06, Erkek % 41,93)

2- 12 Eylül darbesinden hemen önce Habip Badem, ailesinin sağlık sebebiyle tayin istemiş ve Denizli'ye atanmıştır. Bu sebeple yerine Mehmet Ali Önsüz vekâleten atanmıştır.

3- Yedi yıl içinde mezun olan öğrencilerin ortalaması 26,71 iken bu yıldan sonraki iki yılda içinde küçük bir gerileme olmuş 1989 yılında 23'e, 1990'da ise 21'e düşmüş daha sonra tekrar normal standartlara ulaşmıştır. 1980 darbesinin öğrenci sayılarını pek fazla etkilemediği söylenebilir.

4- 1980-1981 Eğitim Öğretim yılında 12 Eylül Darbesi dolayısıyla Okul Aile Birliklerinin faaliyetleri bir yıl süreyle durdurulduğundan bu yıl içinde yönetim kurulu seçilememiş dolayısıyla da herhangi bir karar alınıp

Ortaokul Giriş Yılı	Toplam	Ortaokul Mezuniyet Yılı	Kız	%	Erkek	%	Toplam	Kayıp Sayısı	Kayıp Oranı	Liseden Mezuniyet Yılı	Kız	%	Erkek	%	Toplam	Kayıp Sayısı	Kayıp Oranı
1981-1982	79	1983-1984	30	51,72	28	48,27	58	21	26,58	1987-1988	18	64,28	10	35,71	28	51	64,55

yaptığı, binanın ise eğitim öğretime uygun olmadığı" belirtilmiştir.

Bundan sonra Habip BADEM görevden ayrılana kadar çeşitli tarihlerde yapılan sınav zamanlarında yedi denetleme geçirmiş hepsinde de "her şey çok iyi" raporu verilmiş sadece 17.07.1979'da yapılan teftişte, "sınavın test yapıldığı, bir öğrenciye ferdi açıklamada bulunulduğu, yönlentmelerin velilere duyurulmadığı, notu indirilen öğrencilerin suçlarına ait evrakın değil yıl içinde işledikleri suçların listesinin gönderildiği" konularında uyarılarda bulunulmuştur.

2- MEHMET ALİ ÖNSÜZ DÖNEMİ (1980-1981 / 1981-1982)

Mehmet Ali ÖNSÜZ 1976 yılından beri Müdür Yardımcısı olarak yürüttüğü idarecilik görevine Habip BADEM'in Ekim 1980 sonu / Kasım 1980 başında görevinden ayrılması üzerine Müdürlüğe vekalet etmiştir. Onun 1,5 - 2 yıllık idarecilik dönemi bir önceki dönemin hedef ve aksiyonunun devamı niteliindedir. 18'i kız (% 64,28) 10'u erkek (%35,71) olmak üzere 28 öğrenci mezun olmuştur. (Dışarıdan veya bir önceki senelerden mezuniyete dâhil olan diğer üç öğrenciyle 18

f a a l i y e t yapılamamıştır.

5- 1981-1982 Eğitim Öğretim Yılında Okul Aile Birliği Başkanı olarak Muzaffer ORTAŞ seçilmiştir. Bu dönemde alınan en önemli karar,

okullarda yasaklanan başörtüsünün serbest bırakılması için gerekli yerlere ve Kenan EVREN'e mektup yazılıp telgraf çekilmesi kararıdır. Gençlerin "Bir sağdan bir soldan" asıldığı bir dönemde bir darbeciye yönelik olarak alınan bu karar Okul Aile Birliğinin fedakârlığını, cesaret ve kararlılığını göstermesi açısından çok önemli bir örnektir.

6- Bu tarihlerde öğretmenler ve öğrenciler gözetim altına alınmış ancak öğretmen, öğrenci ve velilerin baskılardan yılmadıkları gözlemlenmiştir.

ÖZETLE

Özetle Habip Badem döneminde başlayan eğitim-öğretim macerasının meyvesi olan ilk 7 yıl mezunlarının (tespit dışı kalan öğrenci oranlarının diğerlerine paylaştırılmasıyla) % 70'inin Kamuda görev aldığı, % 30'unun Din Hizmetlerini, %28'inin Eğitim Hizmetlerini, %10'unun da akademi ve mühendislikleri tercih ettikleri görülmektedir.

Türlü sıkıntılarla başlanan bu süreç, zaman içinde şekli değişse de sıkıntılar devam etmiş ve nihayet ellinci yılına merdiven dayamıştır.

13. Sayıda Mustafa Baştürk dönemi incelenecektir.

haberler...haberler...haberler...haberler...haberler...haberler...

Anadolu Mektebi Öğrencileri “Bozkırın Bilgesi Cengiz AYTMATOV” Panelini yaptı

Okulumuzda Anadolu Mektebi Projesini yürüten öğrenci grubumuz geçen yıl yaptıkları “Mustafa Kutlu Paneli”nden sonra bu yıl da “Bozkırın Bilgesi Cengiz Aytmatov” Panelini gerçekleştirdi.

Panel başkanlığını Eda Nur TURHAN’ın yaptığı panele Azize YILMAZ “Cengiz Aytmatov’un Hayatının Eserlerine Yansıması ve Yazarın Gözlem Yeteneği”, Hilal DURMAZ “Cengiz Aytmatov’un Eserlerinde Annelik Karakteri” Müberra DURAN ise “Cengiz Aytmatov’un Eserlerinde Cengin İzleri” bildirimleriyle katıldılar.

ÇOMÜ Fen Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ahmet Turan TÜRK’ün değerlendirmeci olarak destek verdiği panele İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı

Sayın Erdal DOĞANCI katıldılar.

Geçen yıl 10 kişiyle başlayan Anadolu Mektebi Projesi bu yıl okulumuzda 41 kişiyle sürdürülmektedir. 2. grubun icra ettiği Cengiz Aytmatov panelinin il ve bölge panelleri daha sonraki tarihlerde yapılacaktır.

1. gruba dahil olan öğrenciler de Mustafa Kutlu Paneli’ne hazırlanmaktadır.

İki yıldır eğitim alanında olduğu gibi kültür alanında da önemli bir mesafe kat eden öğrencilerimiz “Bir kalem, bir kitap bir de mikrofon” sloganıyla Okuma, Yazma (Dergi) ve Anlatma (Münazara & Panel) çalışmalarında okulumuza yüksek bir seviye, standart ve kalite kazandırdılar.

eğitimci-yazar Kadir KESKİN okulumuzda seminer verdi

Eğitimci-Yazar Kadir KESKİN okulumuzda “Eğitimde Kendine Güven Başarılı ve Başarısız Öğrencilerin Hatıraları” konulu bir seminer verdi. Yılların engin tecrübesini aktaran Kadir KESKİN okulumuz öğrenci, öğretmen ve yöneticileriyle geniş görüşmeler yaparak okulumuzdan memnun ayrıldı.

meslek dersleri öğretmenimiz Dr. Erkan ÖVÜÇ’ün kitabı yayınlandı

Okulumuz Meslek Dersleri Öğretmeni Erkan ÖVÜÇ kitabını imzaladı. Kıymetli İsmail Kara ve Mahmut Erol Kılıç hocalarının nezaretinde hazırlanan yüksek lisans tezi, Sufi kitaptan çıktı. Derviş Sokağı, Osmanlı Üsküdarı’nda tarihi hac yoluna ev sahipliği yapan Ahmediye Meydanı’ndan başlayıp yukarıda Karacaahmet Türbesi ile nihayete eren bugünkü Gündoğumu Caddesi’dir. Derviş Sokağı klasik devir Osmanlı şehir hayatının temel kurumlarından olan mescitten cami ve külliye, mektepten medrese ve

kütüphaneye, tekkeden asitaneye, çeşme ve sebilden hamama, hazireden türbeye hatta sadaka taşına kadar yapı çeşitliliğine ev sahipliği yapmaktadır. Derviş Sokağı iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Osmanlı şehir hayatının merkezi olan mahallenin nasıl ve ne şekilde kurulduğu, hangi saiklerle gelişip genişlediği anlatılıyor. İkinci bölümde ise okuyucu sokakta yer alan tekkelere konuk olacak. Derviş Sokağı bizi Osmanlı Üsküdarı’nda tarihi bir yolculuğa davet ediyor.

KALP MÜHRÜ

**Ey kapılara kilit vuran eller
Ey sızlamayan yürek
Görmeyen göz, işitmeyen kulak
Nerede vicdanınız, heyhat!**

**Neredesin milyonlarca kayıp
Evlâtlarından ırak analar !
Kokusunu arayıp
Bir eğitim bahanesi uğruna
Canlarına kıyılıp
Gizlenen onca ölüm**

**İşitmiyor Batı yığınla feryadı
Karanlık kapılar ardında
Gizlenen soykırımı
Kördür, görmez gözleri
Sebepsiz hapis yatan mazlumları...**

Eda Nur TURHAN